

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Výměna mládeže v zemích Visegrádské skupiny za pomoci nástrojů EU a Mezinárodního
visegrádského fondu po roce 2004

Youth Exchange in the Visegrad Group States Supported by the EU and International
Visegrad Fund after 2004

Studentka: Simona Hofrová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jana Drastíková, Ph.D.

Ostrava 2008

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně
Přílohy č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 mi dané k dispozici jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....
Simona Hofrová

Za vedení diplomové práce bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Janě Drastíkové, PhD. Za odborné vedení a věcné připomínky bych ráda poděkovala panu Mgr. Nazimu Afanovi za jeho odborný a neocenitelný přístup a dále pak panu Mgr. Jiřímu Sýkorovi z Mezinárodního visegrádského fondu, Bc. Michalu Mražíkovi, regionálnímu konzultantovi programu Mládež v Akci v ČR z Informačního centra pro Mládež v Táboře a panu Martinu Pokornému z Národní agentury Iuventa na Slovensku.

Obsah

Úvod	1
1 Komunitární programy podpory mládeže v EU	6
1.1 Geneze a institucionální zabezpečení programů Mládež a Mládež v akci	9
1.1.1 Výkonná agentura pro vzdělávání a audiovizuální oblast	11
1.1.2 Národní agentury	13
1.1.2.1 Národní agentury zemí Visegrádské spolupráce	15
1.2 Program Mládež a Mládež v Akci	18
1.3 Akce 1 – Mládež pro Evropu	25
1.3.1 Výměnný pobyt	25
1.3.2 Všeobecná kritéria výběru	25
1.3.3 Financování projektů	26
1.3.4 Podání žádosti, kontrola a nepředvídatelné události	27
2 Regionální podpora mládeže Visegrádské skupiny	29
2.1 Geneze V4	29
2.2 Mezinárodní visegrádský fond	34
2.2.1 Struktura IVF	35
2.2.2 Rozpočet IVF	37
2.2.3 Finanční prostředky poskytované IVF v roce 2008	39
2.2.4 Granty IVF	40
2.2.5 Projekty	44
2.2.5.1 Příprava projektu	45
2.2.5.2 Schválení projektu	45
2.2.5.3 Realizace projektu	46
2.3 Hodnocení Visegrádu obyvateli V4	48
2.4 Visegrádská asociace mládeže	51
3 Využití nabízených programů v praxi	55
3.1 Praktické využití komunitárního programu Mládež (Mládež v Akci) v zemích V4	55
3.1.1 Česká republika	55
3.1.2 Maďarsko	60
3.1.3 Polsko	63
3.1.4 Slovensko	66
3.1.5 Shrnutí využití komunitárního programu Mládež v zemích V4	68
3.2 Praktické využití grantů v rámci IVF	70
Závěr	77
Seznam použité literatury	81

Úvod

Výchova a vzdělávání jsou klíčové pro budoucnost nejen v jednotlivých státech Evropské unie (dále jen „EU“), ale také pro EU jako celek. Lepší znalosti a dovednosti mají vliv na osobní a společenský rozvoj, šance na trhu práce, sociální soudržnost, kulturní povědomí a občanskou vyspělost. Vysoce kvalitní a dostupné vzdělávání je nezbytné pro všechny občany – pro podnikatele, zaměstnance, výzkumné pracovníky, tj. pro všechny, kteří mohou být přínosem pro evropskou znalostní společnost.

Dnešní mladí Evropané jsou generací žijící v rychle se rozvíjejícím sociálním, demografickém a technologickém prostředí. Aby se EU vyrovnala zvyšujícím se tlakům této oblasti, rozšířila v rámci Maastrichtské smlouvy pole působnosti evropských politik, kam zahrnula problematiku mládeže¹.

Země střední Evropy, Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko, vzájemně spolupracují v rámci Visegrádské skupiny, která se snaží o posilování stability v tomto regionu pomocí spolupráce v oblasti kultury, vzdělávání, vědy a výměny informací.

Cílem diplomové práce je specifikovat a analyzovat čerpání finančních prostředků těchto čtyř zemí v rámci komunitárního programu EU Mládež a zároveň podporu skupiny mladých lidí pomocí Mezinárodního visegrádského fondu.

Práce je koncipována do tří kapitol. V rámci první obecné kapitoly, která se zabývá komunitárním programem EU Mládež, je důraz kladen na deskriptivní popis dané problematiky s vyzdvížením některých specifických atributů dané oblasti. Diplomová práce by měla v této části přiblížit čtenářům problematiku odlišného financování projektů, než je všeobecně známa ze strukturálních fondů a detailněji popsat problematiku programu, zabývajícího se neformálním vzděláváním.

Druhá kapitola, jež se zabývá regionální podporou mládeže v rámci zemí Visegrádské čtyřky (dále jen „V4“), využívá metodu deskripce pro přiblížení jejího charakteru. Tato obecná kapitola je zaměřena na vznik a vývoj visegrádské skupiny s přiblížením fungování Mezinárodního visegrádského fondu. Jak první, tak druhá kapitola by měly být vzájemnou paralelou ke zkoumané oblasti. Cílem této práce není obecný popis faktografických čísel, ale snaha o zhodnocení čtyř států, které jsou členy nejen EU,

¹ SAGIT. *ÚZ evropské právo – základní dokumenty*. Ostrava: Sagit, 2005. ISBN 80-7208-439-9. s. 32-33.

ale i jiné regionální platformy, a tím zmapovat jejich působení v rámci politiky vzdělávání a výměny mládeže v obou úrovních.

Ve třetí kapitole se diplomová práce, kde bude opěrným bodem analytická metoda, bude věnovat výsledku použitého vlastního výzkumu. Předmětný výzkum se skládá z vyšetřovacích technik – explicitně standardizovaného dotazníkového šetření.²

Práce bude analyzovat dvě teritoriální uskupení³, které lze považovat, co se do cíle jejich podpory týče, za platformy či subjekty na stejné úrovni. Komparací a detailní analýzou těchto primárních úrovní by mělo dojít k tvorbě nadřazené úrovně se stejnými styčnými znaky. První úroveň tvoří EU, jež svoji regionální politiku vytváří již od samého počátku existence Evropských společenství (dále jen „ES“). V preambuli Římských smluv z roku 1957 je uvedeno, že je potřeba posílit jednotu ekonomik a zajistit harmonický rozvoj snižování rozdílů mezi různými regiony, mírnit zaostalosti méně rozvinutých ekonomik. V období do roku 1973 neexistovala a v určité podobě institucionalizována regionální politika. K tomuto okamžiku došlo teprve po rozšíření EU v roce 1973 o Dánsko, Irsko a Velkou Británii, zvýšily se tak rozdíly nejen mezi státy, ale i regiony a tím se zvýšila praktická potřeba realizace samotné regionální politiky. Z výše uvedeného vyplynulo v roce 1975 založení Evropského fondu pro regionální rozvoj, jež působil jako nástroj pro snižování rozdílů a současně byl institucí pro realizaci regionální politiky. Z cílů jednotlivých programových období lze usuzovat, že regionální politika EU se neustále vyvíjí a klade vysoký důraz na fungování a podporu strukturálních fondů⁴, které jsou právě nejvíce nápomocny při snižování regionálních rozdílů.

V4, podobně jako EU, má svůj vlastní systém fungování, provádí svá opatření a nakládá s přesně stanoveným rozpočtem. Rozdílnost systému lze pozorovat již v samotném založení V4, jejíž aktivity nebyly ekonomického rázu, tak jako u EU, ale převážně historicko-kulturní tradice a obnovení zmíněné tradice a spolupráce.

I přes tato fakta je potřeba v rámci předmětu zkoumání diplomové práce pohlížet na tato dvě regionální uskupení jako na dva stejné poskytovatele finančních prostředků. Dané úrovně pro zjednodušení lépe ilustruje graf (viz níže). Jednotlivé množiny obsahující

² FIALA, P. a SCHUBERT, K. *Moderní analýza politiky. Uvedení do problematiky a metod policy analysis*. 1. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2000. 170 s. ISBN 80-85947-50-1. s.41.

³ V práci bude použito označení regionální uskupení. EU je sice možné označit za strukturu, ale V4 je platforma bez struktury. Institucionalizovanou strukturou je pouze Mezinárodní visehradský fond. Pro zjednodušení budou V4 a EU jako regionální uskupení.

⁴ V současném programovacím období 2007 – 2013 se mezi strukturální fondy řadí Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF).

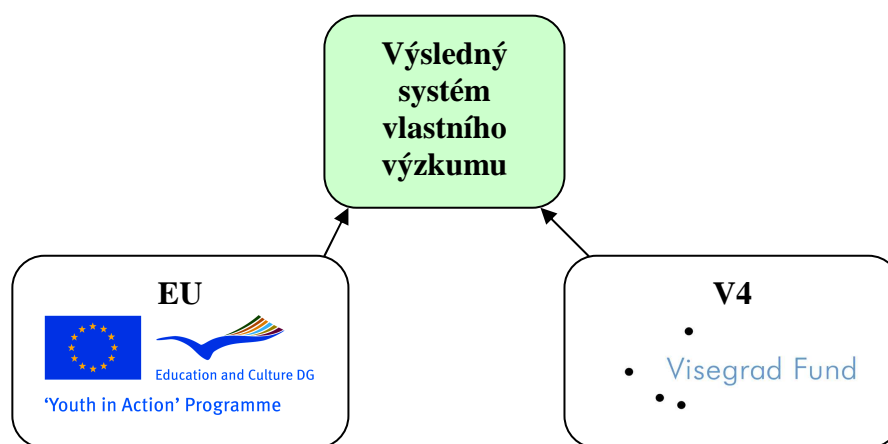
cíle, rozvojové oblasti, či priority jsou svými specifiky velmi podobné. Obě uskupení mají cíl, který chtějí naplnit, ale zcela odlišné způsoby, jak k nim dojít. Cílem, v duchu této diplomové práce, lze označit výměnu mládeže jako prioritu EU a V4.

Práce je strukturovaná do tří úrovní, jak znázorňuje níže uvedený graf s tím, že koncepčně jsou úrovně paralelní s kapitolami. První úroveň, tedy i kapitola se zabývá ve své úvodní části deskripcí, tedy popisem fungování komunitárního programu na úrovni EU a tím si klade za cíl přiblížit čtenáři možnosti neformálního vzdělávání ve čtyřech státech V4. Při využití chronologického řazení faktografických údajů bude využito k následnému přiblížení projektové řízení a jejich fungování v rámci programu za pomoci analyticko-empirického zkoumání.

Druhá, paralelní úroveň, která je včleněna do navazující kapitoly má obdobný charakter jako první. Zabývá se druhou, pektorální, zkoumanou úrovní, a to Visegrádskou spoluprací. Geneze V4 a Mezinárodní visegrádský fond má deskriptivní charakter s využitím chronologického popisu. Z tohoto pak následuje možnost využití grantů a projektů, které může žadatel u tohoto fondu podat a analýzou vyzdvihuje některé charakteristické rysy z oblasti fungování V4.

Průnik obou paralelních struktur jedné úrovně, tedy výsledný systém, který je stěžejním výsledkem této práce bude představen ve třetí kapitole. Vychází z vlastního výzkumu a analýzy předchozí úrovně. V souvislosti s výše uvedeným autorka předpokládá jistou nedokonalost extrahovaných společných bodů, a proto je cílem práce navrhnout body, které by měly vést k jeho zlepšení.

Graf A Znáznornění úrovní systémů diplomové práce

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum.

➤ *Stanovené hypotézy a subhypotézy*

Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko jsou nejen členy EU, ale od 90.let také součástí jiného regionálního uskupení, Visegrádské skupiny. Již na počátku spolupráce si zmíněné státy stanovily priority a cíle, kterých chtěly dosáhnout a oblasti, jež by rozvíjely a podporovaly. V rámci začlenění zemí do EU bylo otázkou, zda bude možná další spolupráce a jestli V4 svou spoluprací a rozvoj v rámci EU obhájí. Zkoumanou oblastí je výměna mládeže v rámci zemí V4 v kontextu nadnárodní EU a subregionálního Mezinárodního visegrádského fondu. Tato oblast je podporována v rámci obou uskupení a je na ni kladen významný důraz. Na základě tohoto tvrzení lze vytvořit hlavní hypotézu této diplomové práce. Hlavní hypotéza zní: „V rámci Visegrádské skupiny je podpora výměny mládeže zajištěna z více nadnárodních zdrojů.“ Ověření této hypotézy je hlavním cílem této diplomové práce. Aby takto stanovená hlavní hypotéza byla verifikována, musí být splněny dvě subhypotézy. První subhypotéza vychází z tvrzení, že finanční podpora komunitárního programu EU na výměnu mládeže v zemích V4 není dostatečně využívána. Stanovená subhypotéza může vyvolat předpoklad, že získání finančních prostředků z EU není nikterak jednoduché a projektově složité. Druhá subhypotéza ověřuje, zda jsou v zemích V4 finanční prostředky Mezinárodního visegrádského fondu čerpány v dostatečné míře na základě znalosti cílové skupiny a v souvislosti s jednoduchými podmínkami pro čerpání finančních prostředků na podporu výměny mládeže. K ověření hlavní hypotézy je nutné stanovit si správné výzkumné otázky.

Tab. A Stanovená hypotéza a subhypotézy s výzkumnými otázkami

V RÁMCI VISEGRÁDSKÉ SKUPINY JE PODPORA VÝMĚNY MLÁDEŽE ZAJIŠTĚNA Z VÍCE NADNÁRODNÍCH ZDROJŮ	
Finanční podpora komunitárního programu EU na výměnu mládeže v zemích V4 je dostatečně využívána.	<ul style="list-style-type: none"> • byl program Mládež v České republice, Maďarsku, Polsku a Slovensku využíván v dostatečné míře? • ovlivnilo čerpání finančních prostředků z komunitárního programu Mládež vytváření programu Mládež v Akci 2007 - 2013? • do jaké míry je podpora výměny mládeže v rámci zemí V4 v podvědomí občanů? • má komunitární program Mládež (resp. Mládež v Akci) zvláštní význam pro posilování soudržnosti EU?
V zemích V4 jsou finanční prostředky Mezinárodního visegrádského fondu čerpány v dostatečné míře na základě znalosti cílové skupiny a v souvislosti s jednoduchými podmínkami pro čerpání finančních prostředků na podporu výměny mládeže.	<ul style="list-style-type: none"> • do jaké míry jsou projekty na výměnu mládeže flexibilní vzhledem k věcné a finanční stránce uděleného grantu? • která ze zemí V4 nejvíce využívá možnosti čerpat finanční prostředky na výměnu mládeže? • do jaké míry Mezinárodní visegrádský fond dostává problematiku výměny mládeže do podvědomí občanů? • rozšiřuje Mezinárodní visegrádský fond aktivně oblast výměny mládeže i do jiných zemí než států V4?

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum.

1 Komunitární programy podpory mládeže v EU

V rámci kapitoly bude představen komunitární program a jeho fungování na úrovni EU v souladu s předmětem výzkumu této práce, jakožto její první úroveň.

Komunitární programy⁵ jsou jednou z možností, jak financovat projekty, pokud není způsobilé financování ze strukturálních fondů. To znamená, že podpis smlouvy se uskutečňuje v Bruselu, dopad výsledků je celoevropský (v případě financování projektů ze strukturálních fondů může být dopad výsledků například: místní, regionální či celostátní) a na komunitárních programech se účastní zahraniční partneři, což je při čerpání finančních prostředků strukturálních fondů velmi komplikované, ne-li nemožné. Avšak základem ve finančním řízení obou fondů je ten, že finanční alokace pro dané programy není určena pro jednotlivý stát, ale pro konkrétní program. Komunitární programy jsou zaměřeny na užší specifické cíle. Níže uvedená tabulka shrnuje základní rozdíly mezi strukturálními fondy a komunitárními programy.

⁵ Tato specificky zaměřená skupina programů slouží k prohlubování spolupráce a řešení společných problémů členských a kandidátských států EU v oblastech, které přímo souvisejí s politikami Společenství. [cit. 2007-12-22]. Dostupné na Internetu: <http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/komunitarni-programy>.

Tab. 1.1 Rozdíly mezi strukturálními fondy a komunitárními programy

	Komunitární programy	Strukturální fondy
Podpis smlouvy	Brusel/Lucemburk	Česká republika
Partnerství	Evropské	Národní
Dopad výsledků	Celoevropský	Regionální
Místo hodnocení	Brusel/Lucemburk	Česká republika
Právní rámec smlouvy	Brusel/Lucemburk	Česká republika
Poslání	Podpora specifických oblastí přímo souvisejících s politikami Společenství	Podpora hospodářské a sociální soudržnosti
Podpora projektů	Generální ředitelství Evropské komise	Národní operační programy
Cíl podpory	Věda a výzkum, vzdělání, kultura, ŽP a jiné	Infrastruktura a její vybavení, lidské zdroje a jiné
Hodnotitelé	Mezinárodní hodnotitelé	Národní hodnotitelé

Zdroj: www.euroskop.cz. Vlastní úprava.

Způsoby realizace komunitárních programů vychází z obecných zásad stanovených v Nařízení Rady (ES) č. 2005/56 ze dne 14. ledna 2005⁶. V rámci zásad je možné vymezit tyto typy řízení:

1) Komunitární programy řízené centralizovaným způsobem:

- (1) Přímým způsobem – programy řízené Evropskou komisí (dále jen „EK“), tzn. příslušným útvarům EK. Například u programu Galileo nese odpovědnost za projekt generální ředitelství pro dopravu a energetiku.

⁶ Blíže viz Nařízení Rady (ES) č. 1605/2002 ze dne 14. ledna 2002 o finančním nařízení platném na všeobecný rozpočet Evropských společenství (čl. 48 – 56) a Nařízení Komise č. 2342/2002 o prováděcích pravidlech nařízení Rady č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství (čl. 35 – 41).

Implementace těchto globálních grantů⁷ zajišťují příslušné národní nebo regionální subjekty z veřejného sektoru nebo soukromé sektory působící ve veřejném zájmu a jsou ustanovené členským státem. V programovacím období 2007 – 2013 jsou tímto způsobem řízeny v České republice (dále jen „ČR“) programy jako je MEDIA 2007, TEN, Galileo, Progress.

(2) Nepřímým způsobem – tyto programy jsou řízené pomocí subjektu, který určí EK. Je možné vymezit tři způsoby nepřímého řízení prostřednictvím:

- a Agentury, která se řídí právem Společenství, tzv. výkonná agentura⁸. V současné době existují tři agentury: Výkonná agentura pro konkurenceschopnost a inovace (EACI⁹), Výkonná agentura pro program veřejného zdraví (PHEA¹⁰) a Výkonná agentura pro vzdělání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA¹¹).
- b Subjektu založeného Společenstvím.
- c Vnitrostátního subjektu veřejného nebo soukromého práva, který vykonává činnosti veřejného zájmu, tzv. „národní subjekty“. Jedná se převážně o Národní agentury členských států. Právě tímto způsobem je řízen program Mládež v akci (dále jen „MvA“).

Výše uváděné rozdělení, vycházející z obecných zásad, je významné z pohledu EK, neboť uvádí možné druhy subjektů, na které může EK delegovat některé své pravomoci. Z hlediska členského státu však v podstatě není rozdíl mezi programem implementovaným prostřednictvím výkonné agentury a programem řízeným přímo EK. Dle vypracovaných

⁷ Opatření v rámci operačních programů je globální grant. Členský stát nebo řídící orgán může řízením a prováděním části operačního programu pověřit jeden nebo více zprostředkujících subjektů určených členským státem nebo řídícím orgánem včetně místních orgánů, subjektů regionálního rozvoje a nevládních organizací, v souladu s ustanoveními dohody uzavřené mezi členským státem nebo řídícím orgánem a daným subjektem. Blíže viz Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

⁸ Výkonné agentury jsou organizace řízené v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 58/2003 ze dne 19. prosince 2002 a pověřené některými úkoly při správě jednoho nebo více programů Společenství. Jsou zřizovány na dobu určitou.

⁹ EUROPA - Agentury Evropské unie - *Executive Agency for Competitiveness & Innovation* [on-line]. 2008, [cit. 2007-12-26]. Dostupné na Internetu: http://europa.eu/agencies/executive_agencies/eaci/index_cs.htm.

¹⁰ EUROPA - Agencies of the European Union – *Executive Agency for the public health Programme* [on-line]. 2008, [cit. 2007-12-26]. Dostupné na Internetu: http://europa.eu/agencies/executive_agencies/phea/index_en.htm.

¹¹ EUROPA - Agentury Evropské unie - *Education, Audiovisual & Culture Executive Agency* [on-line]. 2008, [cit. 2007-12-26]. Dostupné na Internetu: http://europa.eu/agencies/executive_agencies/eacea/index_cs.htm.

*Obecných zásad pro hospodaření s finančními prostředky EU při realizaci komunitárních programů*¹² je kladen největší důraz na poslední výše zmiňovaný způsob řízení, kdy je komunitární program realizován pomocí národního subjektu.

- 2) Komunitární programy řízené sdíleným způsobem – principem řízení je rozdělení pravomocí mezi EK a členský stát EU. Tímto způsobem je řízen rámcový program Solidarita a řízení migrace.¹³

Komunitární programy jsou vždy víceleté a jsou financovány přímo z rozpočtu EU, formou grantů. Proto jsou, jak už již bylo zmíněno, vedle všeobecně známých strukturálních fondů jednou z možností, jak získat finanční prostředky na aktivity z následujících oblastí:

- vzdělávání
- výzkum a inovace
- kultura
- podnikání
- životní prostředí
- informační společnost atd.

Skladba i obsah programů se průběžně modifikuje dle aktuálních priorit Společenství. Tato diplomová práce se zabývá především komunitárním programem Mládež¹⁴, který je zaměřen na oblast vzdělávání mládeže.

1.1 Geneze a institucionální zabezpečení programů Mládež a Mládež v akci

Již výše zmíněné oblasti, kterými se EU v rámci komunitárních programů zabývá, poukazují na dimenzi vzdělávání a její dlouhodobou podporu. Program Mládež je jednou z možností jak podpořit vzdělávání, především neformální.

¹² MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Obecné zásady pro hospodaření s finančními prostředky EU při realizaci komunitárních programů* [on-line]. [cit. 2007-28-12]. Dostupné na Internetu: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_komunitarni_programy_28692.html.

¹³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Přehled komunitárních programů v období 2007 – 2013* [on-line]. [cit. 2008-02-15]. Dostupné na Internetu: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_komunitarni_programy_28682.html.

¹⁴ Název komunitárního programu „Mládež“ bylo pro období 2000 – 2006 (pro nově přistupující státy na období 2004-2006). V novém programovém období 2007 – 2013 je program nazvaný „Mládež v akci“.

V roce 1988 byl představen program Mládež pro Evropu, který umožňoval realizovat pomocí projektů výměnné pobyty mládeže z různých zemí. Díky vysokému počtu účastníků tohoto projektu a následnému úspěšnému hodnocení, byl v roce 1996 vyhlášen v rámci Společenství Akční program pro evropskou dobrovolnou službu pro mládež. Oba programy, jak Mládež pro Evropu tak Evropská dobrovolná služba (dále jen „EDS“), přispívaly k rozvoji projektů na místní, národní, ale i evropské úrovni.

Rada Evropských společenství a Evropský parlament v dubnu 2000 rozhodly o realizaci programu Mládež na léta 2000 až 2006¹⁵. Program vychází ze stejných principů jako Mládež pro Evropu a EDS z předchozích let, navíc zdůrazňuje význam získávání znalostí a úzké spolupráce mezi členskými státy v oblasti politiky mládeže. Důraz klade především na mimoškolní všeobecné a odborné vzdělání, tzv. neformální vzdělání. Tento program se navíc otevřel nejen pro členské státy, kandidátské státy¹⁶, ale také pro Norsko, Island a Lichtenštejnsko (EFTA¹⁷).

Za správný a hladký průběh programu Mládež je zodpovědná EK, jejímž úkolem je správa rozpočtu a průběžné stanovování priorit, cílů a kritérií programu. Nese taktéž celkovou zodpovědnost za koordinaci národních agentur pro program Mládež. Na úrovni EU existuje několik výkonných agentur, které mají na starosti specifické oblasti zájmů unie. Pro programové období 2007 – 2013 byla zřízena Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast.

¹⁵ EVROPSKÝ PARLAMENT, RADA. *Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1031/2000 ze dne 13. dubna 2000, kterým se zavádí Akční program Společenství Mládež* [on-line]. 13.4.2000. [cit. 2008-01-02]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=236921:cs&lang=cs&list=236921:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>.

¹⁶ Mezi kandidátské země patřily: Česká republika, Slovensko, Slovinsko, Polsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Maďarsko, Kypr, Malta a dále Bulharsko, Rumunsko a Turecko.

¹⁷ THE EFTA SECRETARIAT [on-line]. 2008, [cit. 2008-01-04]. Dostupné na Internetu: <http://www.efta.int/>.

1.1.1 Výkonná agentura pro vzdělávání a audiovizuální oblast

Rozhodnutím Komise (ES) 2005/56 ze dne 14. ledna 2005¹⁸ byla založena Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (dále jen „agentura“). Agentura vznikla za účelem vzájemného managementu Společenství v oblasti vzdělávání, audiovizuality a kultury. Toto rozhodnutí navazuje na Nařízení Rady (ES) č. 58/2003 z roku 2003¹⁹, kterým byl stanoven statut výkonných agentur pověřených některými úkoly správy programů Společenství. Agentury byly zřízeny především proto, aby umožňovaly EK soustředit se na hlavní činnosti a úkoly, které nemohou být řešeny externě a neztratila tak odpovědnost a kontrolu nad činností těchto agentur.

Správa některých částí programů zahrnuje provádění technických projektů. Ty však nevyžadují přijímání politických rozhodnutí, ale vyžadují vysokou finanční a technickou odbornost. Přenesení úkolů souvisejících s prováděním programu je možné pouze tehdy, pokud budou jasně odděleny etapy plánování a přijímání rozhodnutí o financování na jedné straně (ty by měly být uskutečňovány EK), od provádění projektů na druhé straně, tzn. výkonnou agenturou.

Výkonné agentury byly založeny na základě již dříve prováděné analýzy nákladů a přínosů, která potvrdila domněnku, že využití výkonné agentury povede k úsporám jak finančním, tak i nefinančním.

Agentura byla zřízena na období od 1. ledna 2005 do 31. prosince 2008. Sídlo je v Bruselu.²⁰

Agentura má statut právnické osoby, plní úlohu veřejné služby a vlastní provozní rozpočet, jehož provádění podléhá nařízení EK o typovém financování²¹ a musí být

¹⁸ EVROSPKÁ KOMISE. *Rozhodnutí Komise (ES) č. 2005/56 ze dne 14. ledna 2005 o zřízení výkonné agentury pro správu činnosti Společenství v oblasti vzdělávání a kultury a v audiovizuální oblasti podle nařízení Rady (ES) č. 58/2003 ze dne 19. prosince 2002, nazvané „Výkonné agentury pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast“* [on-line]. 14.1.2005. [cit. 2008-01-22]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=394040:cs&lang=cs&list=464040:cs,417712:cs,394040:cs,393568:cs,&pos=3&page=1&nbl=4&pgs=10&hwords=>.

¹⁹ RADA ES. *Nařízení Rady (ES) č. 58/2003 ze dne 19. prosince 2002, kterým se stanoví statut výkonných agentur pověřených některými úkoly správy programů Společenství* [on-line]. 19.12.2002. [cit. 2008-01-22]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=283604:cs&lang=cs&list=283604:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>.

²⁰ EVROSPKÁ KOMISE. *Rozhodnutí Komise (ES) č. 2005/56 ze dne 14. ledna 2005 o zřízení výkonné agentury pro správu činnosti Společenství v oblasti vzdělávání a kultury a v audiovizuální oblasti podle nařízení Rady (ES) č. 58/2003 ze dne 19. prosince 2002, nazvané „Výkonné agentury pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast“* [on-line]. 14.1.2005. [cit. 2008-01-22]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=394040:cs&lang=cs&list=464040:cs,417712:cs,394040:cs,393568:cs,&pos=3&page=1&nbl=4&pgs=10&hwords=>.

vyrovnaný co do příjmů a výdajů. Příjmy výkonné agentury zahrnují příspěvky ze souhrnného rozpočtu EU, aniž tím jsou dotčeny ostatní příjmy stanovené rozpočtovým orgánem, čerpané z finančních prostředků na programy Společenství, jejichž správou je agentura pověřena. Činnosti prováděné agenturou musí být plně v souladu s plánem stanoveným EK pro programy Společenství. Roční pracovní program agentury tak musí být předložen EK ke schválení. Pokud ale EK pověří agenturu úkolem, který se týká provádění rozpočtu provozních kreditů, které souvisejí s programy Společenství, pak tyto kredity zůstávají zapsány v hlavním rozpočtu a řídí se nařízením Rady²².

Z výše uváděného plynou cíle a úkoly agentury a dle nařízení ji patří zodpovědnost za následující programy společenství:

- druhá fáze akčního programu Společenství v oblasti vzdělávání „Sokrates“
- druhá fáze akčního programu Společenství v oblasti odborného vzdělávání „Leonardo da Vinci“
- akční program Společenství „Mládež“
- program „Kultura 2000“
- program pro zlepšování kvality vysokého školství a pro podporu mezikulturního porozumění prostřednictvím spolupráce s třetími zeměmi (Erasmus Mundus) (2004 – 2008)
- akční program Společenství na podporu aktivního evropského občanství (účast občanů)
- akční program Společenství na podporu subjektů činných na evropské úrovni v oblasti vzdělávání a odborného vzdělávání a na podporu některých činností v této oblasti
- akční program Společenství na podporu subjektů činných na evropské úrovni v oblasti kultury

²¹ EVROSPKÁ KOMISE. *Nařízení Komise (ES) č. 1653/2004 ze dne 21. září 2004 o typovém nařízení financování výkonných agentur na základě nařízení Rady (ES) č. 58/2003 stanovující status výkonných agentur pověřených určitými úkoly souvisejícími se správou programů Společenství* [on-line]. 21.9.2004. [cit. 2008-01-25]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=389468:cs&lang=cs&list=389468:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>.

²² RADA EU. *Nařízení Rady (ES) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002 o finančním nařízení platném pro obecný rozpočet Evropských společenství* [on-line]. 25.6.2002. [cit. 2008-01-25]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=275017:cs&lang=cs&list=447189:cs,386809:cs,283777:cs,275017:cs,&pos=4&page=1&nbl=4&pgs=10&hwords=>.

- projekty v oblasti vyššího vzdělání a mládeže, které mohou být financovány z prostředků nástroje pro předvstupní pomoc (IPA) (2007 - 2013).

Na konci roku 2006 většina programů, které byly agentuře svěřeny, skončila a programy byly nahrazeny novými programy na období 2007 – 2013. EK svým rozhodnutím rozšířila pravomoci agentury, protože se na základě externího hodnocení²³ z listopadu 2006 ukázalo, že využití agentury je nejlepší volbou pro správu centralizovaných částí programů Společenství v této oblasti. Právě toto hodnocení doporučilo rozšíření úkolů agentury o správu centralizovaných částí nových programů Společenství. Dále byla agentuře svěřena správa projektů, které i když spadají do současných oblastí působnosti agentury, by mohly být financovány podle jiných předpisů nebo z jiných zdrojů. Jedná se o projekty, které by mohly být financovány z pomoci Společenství západobalkánským zemím, z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj, prostřednictvím některých nástrojů evropské politiky sousedství a partnerství. Dále také prostřednictvím finančního nástroje pro rozvojovou spolupráci a podle některých dohod uzavřených Společenstvím se třetími zeměmi v oblasti vzdělávání, odborného vzdělávání a mládeže.

1.1.2 Národní agentury

EK je, stejně jako u předchozích výkonných agentur, zodpovědná za koordinaci národních agentur pro program Mládež (i Mládež v Akci 2007-2013). Národní agentury jsou subjekty stanovené a zřízené státními orgány, do jejichž kompetence spadá problematika mládeže v jednotlivých zemích, které se programu účastní. EK s národními agenturami úzce spolupracuje a kromě samotného dohledu nad řízením programu také řídí a monitoruje celkovou realizaci, navazující činnosti a hodnocení programu na celoevropské úrovni.

Všeobecné úkoly národních agentur:

- shromažďování a poskytování veškerých informací a poradenských služeb, které se týkají programu Mládež, především informace o formálních

²³ EVROSPKÁ KOMISE. *Rozhodnutí Komise (ES) č. 2005/56 ze dne 14. ledna 2005 o zřízení výkonné agentury pro správu činnosti Společenství v oblasti vzdělávání a kultury a v audiovizuální oblasti podle nařízení Rady (ES) č. 58/2003 ze dne 19. prosince 2002, nazvané „Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast“* [on-line]. 14.1.2005. [cit. 2008-01-22]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=394040:cs&lang=cs&list=464040:cs,417712:cs,394040:cs,393568:cs,&pos=3&page=1&nbl=4&pgs=10&hwords=>.

i kvalitativních náležitostech projektů, uzávěrkách, výběrových kritériích, finančních a účetních otázkách

- fungují jako kontaktní článek mezi EK, vedoucími projektu na národní, regionální a místní úrovni a samostatnou mládeží
- poskytování příslušných formulářů
- řízení transparentních a nestranných procesů výběru žádostí o projekty, které mají být financovány na decentralizované úrovni
- zajišťování účinných a efektivních správních postupů
- vyhodnocování a sledování provádění programu
- poskytování podpory žadatelům a vedoucím projektů po celou dobu trvání jejich projektů
- vytváření dobře fungující sítě mezi všemi národními agenturami a EK
- podpora šíření a využívání výsledků programu na vnitrostátní úrovni
- podpora a využití informačního systému Eurodesk²⁴
- vydávání informačních a metodických materiálů.

Provádění programu Mládež v Akci (dále jen „MvA“) je převážně decentralizované. Cílem tohoto řízení je co možná nejtěsnější spolupráce s konečnými příjemci a přizpůsobení specifickým národním podmínkám charakteristickým pro oblast mládeže. Národní agenturu zřídily všechny země zapojené do programu (dále viz kapitola 1.1.2.1). Tyto agentury propagují a provádějí program na vnitrostátní úrovni a působí jako spojovací článek mezi EK, realizátory projektů na národní, regionální i místní úrovni a samotnými mladými lidmi.

²⁴ Eurodesk je evropská informační síť, která působí ve 29 evropských zemích. Umožňuje mladým lidem a pracovníkům s mládeží snadný a rychlý přístup k evropským informacím, které se týkají evropských programů pro mladé lidi a pracovníky s mládeží, aktivit v zahraničí (studium, práce, cestování, ubytování), obecné informace o Evropské unii a kontakty na zahraniční organizace.[cit. 2008-01-15]. Dostupné na Internetu: <http://www.eurodesk.cz>.

1.1.2.1 Národní agentury zemí Visegrádské spolupráce

Práce se zaměřuje na analýzu výměny mládeže v zemích V4. Nyní z toho plyne, že bude dále věnována pozornost zřízeným národním agenturám v ČR, Maďarsku, Polsku a na Slovensku, a to také vzhledem k tomu, že vykonávají správu nad komunitárním programem Mládež, jenž je předmětem výzkumu této práce. V následujících částech se práce podrobněji zaměří na funkci a pozici zmiňovaných agentur v jednotlivých zemích V4.

1) Česká republika – Česká Národní Agentura Mládež (dále jen „ČNA“)²⁵

ČNA je organizační složkou Národního institutu dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR²⁶. Řídící orgán ČNA, který má 10 členů, pracuje jako výkonný a poradní orgán náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro mládež a tělovýchovu²⁷. ČNA působí jako grantová agentura, která shromažďuje projekty podle stanoveného kalendáře uzávěrek, posuzuje předložené projekty, organizuje výběrová řízení, zajišťuje uzavření kontraktu s žadatelem, zajišťuje převod grantu na účet žadatele, sleduje průběh projektu, vyhodnocuje a účetně uzavírá projekty. Mimo běžné formální aktivity radí mládeži a pracovníkům s mládeží jak tyto projekty plánovat a realizovat. Mimo to vyhledává kontakty na zahraniční partnery, vydává informační a metodické publikace a koordinuje činnost regionálních konzultantů. Podporu některých náročnějších projektů získává přímo u EK.

ČNA má sídlo v Praze a téměř ve všech krajích své regionální konzultanty²⁸, kteří se snaží v regionu tento program propagovat, ale také iniciovat nápadité a kvalitní projekty mladých lidí, pořádají besedy a informační schůzky.

ČNA je součástí sítě dalších 33 obdobných partnerských organizací v 31 státech Evropy.

²⁵ ČNA MLÁDEŽ. ČNA [on-line]. [cit. 2008-01-16]. Dostupné na Internetu: <http://www.mladezvakci.cz/informace-o-programu/cna-mladez/>.

²⁶ Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) je příspěvkovou organizací řízenou přímo ministerstvem. Vznikl v roce 2005 a obecně lze tuto instituci charakterizovat jako účelové odborné zařízení MŠMT, které má na starost naplňování cílů vycházející z Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládež a dále realizace doporučení vyplývajících z dokumentů jako je například Úmluva o právech dítěte atd. [cit. 2008-01-15]. Dostupné na Internetu: <http://www.nidm.cz/o-nidm/zakladni-dokumenty/co-je-vlastne-nidm>.

²⁷ Současným náměstkem ministra pro skupinu sportu, mládeže a informatiky je pan Jan Kocourek.

²⁸ Zastoupení ČNA není v Karlovarském, Libereckém, Pardubickém, Středočeském kraji a v kraji hlavního města Prahy. Jihočeský kraj je rozdělen mezi dvě zastoupení na sever a jih.

2) **Maďarsko** – FSZH - Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat²⁹

FSZH - Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat (dále jen „MOIS“) je maďarská národní agentura se sídlem v Budapešti. Byla založena v roce 1995 jako maďarské středisko pro mládež. V roce 1996 začalo v Maďarsku fungovat dalších 8 kontaktních míst a v současné době má 52 zaměstnanců. Cílem MOIS je usnadnit práci mladým lidem tak, aby byli schopni snadněji se zapojit do společné konverzace vzájemně mezi sebou a k vzájemnému spolupůsobení v rychlejší hledání pracovních míst nejen ve své rodné zemi, ale i ve světě. Z tohoto důvodu si organizace zakládá hlavně na působení různých skupin mladých lidí s ohledem na rozvoj a koordinaci, která jim přináší všeobecnou mobilitu³⁰ více jak 11 let. Především je pro MOIS důležitým aspektem zvýšené spolupůsobící partnerství a poskytování informací mládeži v kancelářích, kde jsou zaměstnání odborní pracovníci.

Své úkoly a cíle plní především poskytováním informací a poradenských služeb mladým lidem. Ve společném působení na euroregionální, vnitrostátní i regionální rozvoj, vytvářením a spravováním databází, plněním úkolů vyplývajících z programů EU (především pak z programu Mládež), plánováním a organizace různých akcí. Dále také působí jako poradní a informační centrum pro své zaměstnance, sbírá data a vydává výroční zprávy. MOIS působí také jako jedno z evropských center Eurodesk.

3) **Polsko** – Fundacja Rozwoju Systemu Edukacja / Narodowa Agencja Programu MLODIEZ³¹

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacja (FRSE)³² implementuje řadu iniciativ k podpoře vzdělávací reformy a rozvoje v Polsku. Tato hlavní priorita je dosažena koordinací programů EU (Lifelong Learning a Mládež). FRSE také dohlíží na národní kontaktní místa, které spravují i jiné programy jako je Erasmus Mundus či Tempus IV.

²⁹ MOBILITÁS Szakmai Portál [on-line]. 2008, [cit. 2008-01-19]. Dostupné na Internetu: http://www.mobilitas.hu/?hol=v4&h_id=37.

³⁰ Mobilita ve smyslu pohyblivost.

³¹ YOUTH - Strona główna [on-line]. 2008, [cit. 2008-01-19]. Dostupné na Internetu: <http://www.youth.org.pl/>.

³² V překladu Ústav pro rozvoj vzdělávacího systému.

Je národní kancelář pro Eurodesk a SALTO–YOUTH³³. Taktéž je místem pro Eurydice³⁴, což je informační síť vzdělávání v členských státech EU.

Hlavní cíl FRSE je podpora akcí, které jsou cílem reformy a rozvoje vzdělání v Polsku. Cíle dosahuje pomocí zajištění zahraniční spolupráce v oblasti vzdělávání, podporuje tvorbu analýz a studijních prací, které reformě napomáhají. Zajišťuje spolupráci mezi polskými vzdělávacími centry s jejich zahraničními protějšky. Především se zabývá multilaterální spoluprací se zahraničními centry a institucemi.

Akce, kterými se FRSE zabývá, umožňuje středním školám a univerzitám pracovat a účastnit se cílových programů, které zvyšují kvalitu vzdělání a vytvářejí „citlivější místo“ pro reformu a rozvoj vzdělávacího systému v Polsku. Všechny tyto programy podporují reformní plán Ministerstva pro národní vzdělávání.

Sídlo FRSE je ve Varšavě a pomáhá mu 12 regionálních konzultantských organizací, tzv. trenérů.

4) Slovensko – Iuventa³⁵

Iuventa je příspěvková organizace v přímé působnosti Ministerstva školství Slovenské republiky, která zabezpečuje aktivity související s naplněním Koncepce státní politiky ve vztahu k dětem a mládeži³⁶.

Mezi hlavní celonárodní úkoly Iuventy patří koordinace a plnění úloh vyplývajících ze státní koncepce, informuje o možnostech, které mladé generaci poskytuje stát a společnost prostřednictvím podpůrných programů, poskytuje poradenské služby institucím, realizuje výzkumné aktivity, které souvisí s životním stylem mladých lidí s důrazem na volný čas, zabezpečuje realizaci předmětových olympiád a soutěží pro žáky základních a středních škol po celém Slovensku, spolupracuje s občanskými sdruženími dětí a mládeže.

³³ SALTO-YOUTH je síť osmi evropských středisek informačních zdrojů působících v prioritních oblastech v otázkách mládeže. Mladým lidem poskytuje pracovní a školící prostředky a organizuje školící a „contact making“ aktivity, které podporují organizace a národní agentury v rámci komunitárního programu Mládež atd. SALTO–YOUTH vzniklo v roce 2000 jako část vzdělávací strategie Evropské komise v rámci programu Mládež. [cit. 2008–01-19]. Dostupné na Internetu: <http://www.salto-youth.net/about/>. Vlastní překlad.

³⁴ Eurydice je informační síť o vzdělávání v Evropě. Od roku 1980 je prostředkem Evropské komise pro sběr a šíření informací o školských systémech v členských a kandidátských zemích Evropské unie a v zemích Evropského sdružení volného obchodu a Evropského hospodářského prostoru. [cit. 2008–01-19]. Dostupné na Internetu: <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/AboutEurydice>.

³⁵ IUVENTA – Titulná stránka [on-line]. 2008, [cit. 2008–01-19]. Dostupné na Internetu: <http://www.iuventa.sk/Default.aspx>.

³⁶ Koncepciu štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži prijala vláda Slovenskej republiky uznesením č. 7731/2001 z 19. prosince 2001.

Daná sdružení jsou především finančně podporována z rozpočtové kapitoly Ministerstva školství Slovenské republiky.

Ministerstvo školství Slovenské republiky uzavřelo s Iuventou mimo jiné i smlouvy zaměřené nejen na koordinaci evropského programu Mládež, ale i smlouvy, které jsou zaměřeny na řízení podpory práce talentované mládeže, koordinace mezinárodních úloh a řešení úkolů státní politiky ve vztahu k dětem a mládeži.

Iuventa má sídlo v Bratislavě, a stejně jako v České republice, má své regionální konzultanty po celém Slovensku.

Činnosti všech národních agentur vycházejí z všeobecné politiky vzdělání daného státu.

Výše uvedený text má přiblížit řízení programu na národní úrovni jednotlivých středoevropských států. Jedním z bodů samotné analýzy této práce bude nadále dotazníkové šetření právě v těchto organizacích. Samotnou problematikou programy Mládež a MvA se bude práce zabývat v následující části.

1.2 Program Mládež a Mládež v Akci

Výše uvedený text měl poskytnout obecný náhled fungování komunitárních programů. Nyní bude poskytnut detailní popis programu Mládež, resp. MvA.

Ve dnech 26. - 28. listopadu 2001 proběhlo v belgickém Gentu koloquium, na kterém byla představena evropská Bílá kniha o mládeži s názvem Nový podnět pro evropskou mládež³⁷. Bílá kniha byla vydána jako hlavní důvod reakce na zavádění nových forem vládnutí v Evropě. Rozsáhlé konzultace, které předcházely zpracování Bílé knihy, přinesly jasný výsledek. Ačkoli se situace mladých lidí podstatně liší, sdílejí na jedné straně společné hodnoty a cíle a musí řešit stejné problémy na straně druhé. Bílá kniha se zaměřuje na všechny členské státy a regiony Evropy a poukazuje na skutečnost, že pouze oni mohou být realizátoři opatření v oblasti mládeže. Hlavní smysl spatřuje v tom, že všem přijatým opatřením je třeba dodat evropský rozměr a tak dosáhnout vzájemné účinnosti a spolupráce. Bílá kniha obsahuje oblasti, které byly při konzultacích

³⁷ EUROPA YOUTH - EUROPA. *European Commission white paper a new impetus for european youth* [on-line]. [cit. 2008-01-22]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/youth/archive/whitepaper/index_en.html.

vyzvednuty jako hlavní směry, ve kterých by měla EU pokračovat. Většinu těchto směrů a aktivit (EDS, mobilita mládeže a jiné) obsahuje program Mládež³⁸.

Jak již bylo uvedeno, program Mládež nabízí mladým lidem v první řadě mobilitu a příležitost hrát aktivní roli při budování Evropy třetího tisíciletí. Jeho záměrem je přispět k dosažení „Evropy vědomostí“ a vytvořit evropský prostor pro spolupráci při rozvíjení politiky pro mládež založené na neformálním vzdělávání. Program podporuje koncept celoživotního vzdělávání a rozvoje schopností a kvalifikace, které vedou k aktivnímu občanství. Program Mládež není osamocenou iniciativou EU. Společně s programy Sokrates a Leonardo Da Vinci je jedním z programů, jejichž záměrem je vytvořit evropský prostor pro vzdělávání – formální i neformální – a odborně kvalifikační výuku. Svou nabídkou aktivit zaměřených na neformální vzdělávání je program Mládež s těmito dvěma hlavními programy plně komplementární.

Program Mládež se skládá z aktivit, které jsou rozděleny do pěti hlavních akcí³⁹:

1. Akce 1 – Mládež pro Evropu. Hlavním účelem této akce jsou výměnné pobyty mládeže, které mají jak pedagogický tak neformálně vzdělávací charakter. Přínosem této aktivity je, pomocí neformálních aktivit, vzájemné poznávání odlišných kultur mezi zúčastněnými.
2. Akce 2 – EDS. V rámci této akce mohou mladí lidé až 12 měsíců pracovat v zahraničí jako dobrovolníci na místních projektech sociálního, ekologického či kulturního charakteru.
3. Akce 3 – Iniciativy mládeže. Prostřednictvím této akce mohou mladí lidé získat podporu při realizaci projektů na místní úrovni s možností vyjádřit svou vlastní tvořivost a iniciativu.
4. Akce 4 – Společné aktivity. Tato akce spojuje programy vzdělávací, odborně kvalifikační a neformálně vzdělávací.
5. Akce 5 – Podpůrná opatření. Tato opatření podporují oblast mezinárodních mládežnických aktivit a její rozvoj. Dále vytvářejí a upevňují partnerství mezi mládežnickými organizacemi, které si tímto způsobem mohou vyměňovat zkušenosti, informace, metody postupů a jiné. Opatření dále

³⁸ EVROPSKÁ KOMISE. *Program Mládež – Uživatelská příručka, Upravená verze platná od 1.1.2005* [online]. [cit. 2007-12.12]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/index_en.html.

³⁹ EVROPSKÁ KOMISE. *Program Mládež – Uživatelská příručka, Upravená verze platná od 1.1.2005* [on-line]. [cit. 2007-12.12]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/index_en.html.

napomáhají s plánováním, přípravou a využitím výsledků projektů, které byly realizovány v rámci akcí 1, 2, 3 a 5.

Od roku 2002 byla zahájena také iniciativa Přeshraniční spolupráce, která má za cíl zlepšit kontakty mezi mladými lidmi a pracovníky s mládeží v příhraničních regionech. Tato aktivita má vyčleněné samostatné finanční prostředky a projekty realizované z této iniciativy musí splňovat určitá specifika. Aktivita se musí odehrávat v příhraničním regionu a musí mít zřetelné znaky přeshraniční spolupráce.

Cílem programu Mládež není jen nalezení souladu mezi osobním rozvojem jednotlivce a kolektivní činností, ale také pomáhání mladým lidem při získávání vědomostí, dovedností a kvalifikace a při uvědomování si jejich vlastní hodnoty. Pomáhat mladým lidem v boji proti xenofobii a rasismu a dát jim volnost k vyjádření jejich pocitu solidarity. Mezi cíle programu se řadí i odstraňování diskriminace a podpora rovnoprávnosti.

Kromě specifických cílů má program Mládež i své charakteristické priority, mezi které patří zapojování mladých lidí do života společnosti, a to zvýšením účasti mladých lidí v životě občanské společnosti a v systému zastupitelské demokracie a větší podpora vzdělávacích forem, v nichž se mladí lidé učí aktivně zapojovat. Mezi další prioritu patří kulturní rozmanitost, boj proti rasismu a xenofobii pomocí specifických aktivit mládeže v různých kulturních a etnických prostředích. Důležitou prioritou je začlenění mladých lidí s omezenými příležitostmi. Tito lidé by neměli být omezováni v přístupu k tomuto programu a měli by mít stejné možnosti čerpání finančních prostředků⁴⁰.

V roce 2003 bylo provedeno průběžné hodnocení programu Mládež a na základě vyhodnocení výsledků ex ante byl vytvořen program Mládež v akci, který byl přijat na období 1. ledna 2007 až 31. prosince 2013 a tvoří právní rámec pro podporu neformálních vzdělávacích aktivit mladých lidí⁴¹. Program vznikl po rozsáhlých konzultacích s různými aktéry, poskytovateli finančních prostředků, odborníky, kteří působí v oblasti vzdělávání a mládeže, ale i jednotlivci zapojenými do programu.

⁴⁰ EVROPSKÁ KOMISE. *Program Mládež - Uživatelská příručka, Upravená verze platná od 1.1. 2005* [on-line]. [cit. 2007-12-12]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/youth/index_en.html.

⁴¹ EVROPSKÁ KOMISE, GŘ PRO VZDĚLÁVÁNÍ A KULTURU. *Mládež v Akci 2007 – 2013, Průvodce programem, Verze platná od 1.1.2007* [on-line]. [cit. 2008-01-08]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/doc443_en.htm.

Program Mládež v akci slouží k prohlubování spolupráce a řešení problémů členských i kandidátských států EU v oblastech, které přímo souvisejí s politikami Společenství, a to v oblastech vědy a výzkumu⁴², vzdělávání, kultury⁴³, podpory malého a středního podnikání, nebo rozvoje dopravní a energetické infrastruktury. Všechny tyto programy jsou financovány z rozpočtu EU, nikoliv hrazené ze strukturálních fondů EU formou udělovaných grantů.

Současný program reaguje na vývoj v oblasti mládeže na evropské úrovni. Je ve shodě s aktuálním rozvojem rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže a podpoří tento politický proces.

Program Mládež v akci má taktéž stanovené určité cíle a priority. Téměř ve všech prioritách se shoduje již s výše uvedeným programem Mládež, pouze je přidána priorita „Evropské občanství“, která má za cíl posílení vědomí mladých lidí, že jsou evropskými občany a vést je k přemýšlení o evropských tématech, jako jsou evropské občanství a vytváření budoucnosti EU, která bude založena na společně sdílejících hodnotách.

Proto jsou i cíle tohoto programu zaměřeny na obecné vytváření aktivního evropského občanství mladých lidí, rozvoj a podporu solidarity mezi mladými a s tím úzce spojeno posilování sociální soudržnosti. Dále pak rozvoj kvality systémů podporující aktivity mládeže a rozvoj schopností nevládních neziskových organizací působících v oblasti mládeže. V neposlední řadě je také zmiňována podpora vzájemného porozumění mezi mladými lidmi v různých zemích, což vlastně poukazuje na dřívější cíl programu Mládež, a to podpora vzájemného poznávání jiných kultur.

Struktura programu Mládež v akci je oproti programu z minulého období 2004 - 2006 více členitá a podrobnější. Zabývá se detailněji problematikou a potřebami mládeže obecně. Taktéž je rozdělena do 5 akcí, dále pak na jednotlivé aktivity (viz následující tabulka).

⁴² Komunitární program na období 2007-2013 pro oblast vědy a výzkumu je 7. rámcový program pro vědu a výzkum.

⁴³ Komunitární program na období 2007 – 2013 pro oblast kultury je např. Kultura 2007.

Tab. 1.2 Struktura programu Mládež v Akci 2007 – 2013

Akce 1 - Mládež pro Evropu
1.1 Výměna mládeže
1.2 Iniciativy mládeže
1.3 Projekty participativní demokracie
Akce 2 - Evropská dobrovolná služba
Akce 3 - Mládež ve světě
3.1 Spolupráce se sousedními partnery
3.2 Spolupráce s ostatními partnerskými zeměmi
Akce 4 - Systémy na podporu mládeže
4.1 Podpora organizací působících v oblasti mládeže na evropské úrovni
4.2 Podpora Evropského fóra mládeže
4.3 Vzdělávání a vytváření sítí mezi pracovníky s mládeží
4.4 Podpora inovace kvality
4.5 Informační služby pro mladé lidi a pracovníky s mládeží
4.6 Partnerství
4.7 Podpora struktur programu
4.8 Zvyšování přidané hodnoty
Akce 5 - Podpora evropské spolupráce v oblasti mládeže
5.1 Setkání mladých lidí a činitelů odpovědných za mládežnickou politiku
5.2 Podpora aktivit zlepšujících znalosti o mládeži
5.3 Spolupráce s mezinárodními organizacemi

Zdroj: *Průvodce programem Mládež v Akci*. Autorčina vlastní úprava.

Programu Mládež se mohou účastnit skupiny mladých lidí, neziskové nevládní organizace, či sdružení, veřejné orgány, ale i jiné subjekty, které jsou zaměřeny na práci s mládeží a neformální vzdělávání⁴⁴. Tak jako v jiných programech i v programu Mládež (MvA) je stanovena věková hranice uživatelů programu. Cílem programu Mládež je zaměřit se na občany ve věku 15 až 25 let, u programu Mládež v akci je hranice posunuta od 13 do 30 let, ale u jednotlivých akcí se věková hranice může lišit (viz následující tabulky). Srovnání věkové hranice pro jednotlivé programovací období:

⁴⁴ Vzdělávací systém se podle Evropské komise i rady Evropy vztahuje na 3 oblasti. Oblast Formálního, neformálního a informálního vzdělávání. Neformální vzdělávání se podle jejich definice vztahuje ke všem plánovaným programům osobního sociálního vzdělávání mladých lidí určených k rozvíjení celé řady dovedností a kompetencí mimo rámec formálního vzdělání, tzn. od základního až po univerzitní vzdělání včetně specializovaných odborných a profesních výcviků [cit. 2008-01-21]. Dostupné na Internetu: http://www.neformalnivzdelavani.cz/neformalni_vzdelavani.html.

Tab. 1.3 Program Mládež 2000 – 2006

	Dolní věková hranice	Horní věková hranice	Výjimka
Akce 1 - Mládež pro Evropu	15	25	žádná
Akce 2 - Evropská dobrovolná služba	18	25	26*
Akce 3 - Iniciativy mládeže	15	25	žádná
Akce 4 - Společné aktivity	žádné věkové omezení		
Akce 5 - Podpůrná opatření	žádné věkové omezení		

* výjimka pro mladé lidi s omezeným přístupem

Zdroj: *Uživatelská příručka programu Mládež- upravená verze platná od 1.ledna 2005. Vlastní úprava.*

Tab. 1.4 Program Mládež v akci

	Dolní věková hranice	Horní věková hranice	Výjimka
Akce 1 - Mládež pro Evropu			
1.1 Výměny mládeže	13	25	26-30
1.2 Iniciativy Mládeže	18	30	15-17
1.3 Projekty participativní demokracie	13	30	žádná
Akce 2 - Evropská dobrovolná služba	18	30	16-17
Akce 3 - Mládež ve světě	Na výměny mládeže se vztahují pravidla Akce 1, na projekty vzdělávání a vytváření sítí se vztahují pravidla Akce 4.		
Akce 4 - Systém na podporu mládeže	Žádné věkové omezení		
Akce 5 - Podpora evropské spolupráce v oblasti mládeže			
5.1 Setkání mladých lidí a činitelů odpovědných za mládežnickou politiku	15	30	žádná

Zdroj: *Mládež v akci 2007 – 2013 - průvodce programem. Autorčina vlastní úprava.*

Program je přístupný pro všechny mladé lidi, kteří splní podmínku věkové hranice bez ohledu na jejich vzdělání nebo sociální či kulturní původ. Účastníci musí mít trvalé bydliště v některé ze zemí programu.

V rámci programu Mládež (Mládež v akci) rozlišujeme dvě skupiny zemí. První je skupina zemí, které participují přímo na programu. Druhou skupinu tvoří země, které se mohou programu účastnit, tzv. partnerské země. Do první skupiny řadíme všechny členské země EU-27⁴⁵, země Evropského sdružení volného obchodu/ Evropského hospodářského

⁴⁵ EU - 27 tvoří: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko a Velká Británie.

prostoru⁴⁶ a kandidátské země⁴⁷. Tyto země se mohou účastnit všech 5 akcí programu. Akcí 1, 2 a 5 se mohou účastnit země druhé skupiny, které jsou rozděleny do prioritních regionů, a to:

1. Regiony s prioritou 1 se dále dělí na:

- středomořské partnerské země, kam patří Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Maroko, Sýrie, Tunisko, Turecko, Západní břeh Jordánu a Palestinská samospráva
- východní Evropa a Kavkaz: Arménie, Ázerbajdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko, Rusko a Ukrajina
- jihovýchodní Evropa se zeměmi Albánie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, bývalá jugoslávská republika Makedonie, Srbsko a Černá Hora.

2. Regiony s Prioritou 2 – Latinská Amerika, kam patří Argentina, Bolívie, Brazílie, Chile, Kolumbie, Kostarika, Kuba, Ekvádor, Guatemala, Honduras, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Salvador, Uruguay, Venezuela⁴⁸.

Státy první skupiny, ale i tzv. partnerské země se mohou účastnit akce jedna programu Mládež (dále jen „Akce 1“, která je svým věcně příslušným zaměřením vhodná pro analýzu a komparaci a z tohoto důvodu se bude práce nadále věnovat specifikaci této akce s názvem Mládež pro Evropu.

⁴⁶ ESVO/EHP- členské země Evropského sdružení volného obchodu, které jsou členy Evropského hospodářského prostoru: Island, Lichtenštejnsko a Norsko.

⁴⁷ Mezi kandidátské země v období 2000 – 2006 patřilo Bulharsko, Turecko a Rumunsko.

⁴⁸ EVROPSKÁ KOMISE. *Program Mládež - Uživatelská příručka, Upravená verze platná od 1.1. 2005* [on-line]. [cit. 2008-02-01]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/youth/index_en.html.

1.3 Akce 1 – Mládež pro Evropu

V rámci předešlé specifikace programu se tato subkapitola věnuje Akci 1 programu Mládež. Hlavní náplní této akce jsou výměnné pobyty, které slouží nejen k poznávání vzájemně odlišných kultur a reálií mezi zúčastněnými osobami, ale může zapůsobit také na místní občany v lokalitě, kde se výměnný pobyt koná a zvýšit tak jejich znalosti a chápání multikulturního života. Autorka považuje za důležité v této práci podrobněji vysvětlit jednotlivé části výše uvedené akce, jejichž cílem je napomoci snadnější orientaci v dané problematice.

1.3.1 Výměnný pobyt

V rámci výměnného pobytu se setkávají skupiny mladých lidí z nejrůznějšího prostředí ze dvou nebo několika různých zemí. Výměnné pobyty mohou být dvoustranné, třístranné nebo i vícestranné. Splněna musí být podmínka, že země, ve které se výměnný pobyt uskuteční, musí být zemí programu a musí se ho účastnit alespoň jedna členská země EU. Výměnný pobyt nemusí být reciproční, tzn. že vysílající skupina se nemusí stát v další fázi zemí hostitelskou. Pokud by tomu tak bylo, musí podat znovu žádost na projekt. Mezi výměnné pobyty, které nemohou být financovány z programu, patří např. prázdninové cestování, jazykové kurzy, výměnné pobyty škol, univerzitní stáže, výměnné pobyty s cílem finančních výdělků, nebo workshopy. V rámci každého pobytu musí být tzv. hostitelská země a jedna či několik vysílajících skupin, podle toho, kolik stran se bude účastnit.

Vzhledem k širšímu rozsahu identifikace cílů projektů je zapotřebí stanovit si specifická kritéria, která napomohou zajistit efektivní využití finančních prostředků.

1.3.2 Všeobecná kritéria výběru

V rámci vybírání projektů bylo a je nutné, aby byla stanovena výběrová kritéria, dle kterých se bude výběrová komise řídit při výběru vhodných projektů, jimž budou následně přiděleny finanční prostředky na realizaci úspěšného projektu. Prvním kritériem výběru jsou partneři. Větší prioritu mají vícestranné projekty, které zapojují mladé lidi z partnerských zemí, protože ty mají z evropského hlediska větší význam.

Dalším výběrovým kritériem jsou účastníci. Ti musí splnit podmínku minimální a maximální účasti a vyrovnaného počtu účastníků⁴⁹. Program se také snaží motivovat k účasti především mladé lidi s omezenými příležitostmi, tzn. se slabším kulturním, geografickým nebo socioekonomickým zázemím, či mládež s různými typy postižení. Podporuje se také účast mládeže, pro kterou je výjezd do zahraničí premiérou.

Přítomnost jednoho nebo více vedoucích je další kritérium výběru. Zástupci hostitelské a vysílající skupiny společně zodpovídají za řádný průběh a sledování projektu a za aktivitu všech zúčastněných osob. V potaz se bere i doba trvání pobytu, která by měla být 6 – 21 dní, bez doby potřebné na cestu.

Posledním kritériem, které se při výběru hodnotí, je náplň projektu. Obsahem projektu by měl být především jakýkoliv způsob neformálního vzdělávání. Projekty by měly být na téma, které je spojeno s každodenním životem mladých lidí, např. hudba, film, místní tradice, informační technologie, drogová závislost a jiné. Při plánování projektu je potřeba si stanovit každodenní aktivity, které je nutné zavést do harmonogramu projektu. Mezi tyto činnosti patří stimulační hry, exkurze, diskuze u kulatého stolu či sportovní a jiné kulturní akce. Všechny činnosti musí být v souladu s hlavním tématem projektu. Důležitou součástí náplně projektu je interkulturní rozměr a dopad na místní úroveň (vysvětleno výše). Při přípravě projektu je velice přínosné primární, maximálně dvoudenní setkání vedoucích skupin všech zúčastněných zemí. Jednání je do projektu zahrnuto a financováno ze 100 % cestovních nákladů a paušální částkou na jeden den pro jednoho účastníka z každé vysílající země, maximálně však 2 dny.⁵⁰

1.3.3 Financování projektů

Grant, který poskytuje Společenství je založen na principu spolufinancování, což znamená, že projekt není financovaný ze 100 % a proto se musí všichni partneři plně účastnit na přípravě projektu, a to tak, že hledají vhodné finanční prostředky (peněžní i nepeněžní), ať od veřejných, či soukromých subjektů.

Stanovení hranice přidělených finančních prostředků grantu vychází ze skutečných cestovních nákladů a mimořádných výdajů, pevné částky na krytí ostatních nákladů

⁴⁹ Minimálně se musí účastnit 16 osob, maximálně pak 60 osob bez vedoucího skupiny.

⁵⁰ EVROPSKÁ KOMISE. *Program Mládež - Uživatelská příručka, Upravená verze platná od 1.1. 2005* [on-line]. [cit. 2008-02-02]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/youth/index_en.html.

souvisejících s projektem a z paušální částky, která se vztahuje na účastníka a den a vztahuje se na počet nocí, po kterých následuje plný den programu. Kromě cestovních nákladů a mimořádných nákladů financuje Společenství i ostatní aktivity, na které poskytuje pevnou částku, kterou není třeba nijak vyúčtovat či dokládat. Toto umožňuje flexibilnější naplánování aktivit výměnného pobytu.

Při psaní žádosti je nutné specifikovat cíle a činnosti, na které budou prostředky Společenství vynaloženy. Prostředky společenství se dělí podle toho, komu jsou určeny, tzn. prostředky pro vysílající či hostitelskou skupinu:

1. vysílající skupina – prostředky pro vysílající skupinu zahrnují 70% skutečných cestovních nákladů, příspěvek na úvodní plánovací návštěvu, pevnou částku na přípravu účastníků a náplně programu včetně pojištění a mimořádné náklady ve skutečné výši vynaložené na mladé lidi se zvláštními potřebami nebo na zvláštní typy činností
2. hostitelská skupina – tyto prostředky zahrnují pevnou částku na přípravu náplně programu a účastníků včetně pojištění, pevnou částku na jeden projekt k pokrytí všeobecných nákladů na činnost, paušální částku na jednoho účastníka na den a mimořádné náklady ve skutečné výši vynaložené na mladé lidi se zvláštními potřebami nebo na zvláštní typy činností.

Mimořádné náklady se hradí v případech, kdy se pobytu účastní lidé s omezenými příležitostmi, zvláštními potřebami, nebo projekt obsahuje činnosti se zvláštní povahou. Mimořádné náklady musí být skutečné, oprávněné a řádně doložitelné. Za mimořádné náklady se považuje například očkování a zajištění víz.

1.3.4 Podání žádosti, kontrola a nepředvídatelné události⁵¹

Žádost bývá podána u dvoustranných a třístranných pobyků jak vysílající, tak hostitelskou skupinou u jejich vlastních národních agentur. U vícestranných pobyků je žádost podána jménem všech partnerů hostitelskou skupinou. Po schválení projektu se začnou využívat zdroje, které se řídí grantovou dohodou uzavřenou s příjemcem. Vysílající

⁵¹ EVROPSKÁ KOMISE, GŘ PRO VZDĚLÁVÁNÍ A KULTURU. *Mládež v Akci 2007 – 2013, Průvodce programem, Verze platná od 1.1.2007* [on-line]. [cit. 2008-02-08]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/doc443_en.htm.

a hostitelská skupina se tímto zavazuje plnit své smluvní povinnosti. Měli by realizovat projekt tak, jak je uvedeno v žádosti.

EK nebo Národní agentura může prostřednictvím návštěvy na místě konání pobytu prověřit, zda jsou všechny smluvní povinnosti řádně plněny. Pokud zjistí nesrovnalosti v samotné realizaci projektu, může EK či Národní agentura žádat vrácení části nebo plné výše poskytnutého grantu.

Pokud dojde v průběhu realizace k nepředvídatelným událostem, které naruší plnění smlouvy, musí partneři zapojení do projektu neprodleně kontaktovat EK nebo příslušné národní agentury, aby bylo možno učinit příslušná opatření.

2 Regionální podpora mládeže Visegrádské skupiny

Visegrádská skupina⁵² (dále jen „V4“)⁵³ vznikla z úsilí čtyř zemí, které chtěly v rámci střední Evropy posilovat spolupráci v řadě oblastí společného zájmu. Historicky se spolupráce nechala inspirovat setkáním českého, polského a uherského krále v maďarském městě Visegrád v roce 1335. V4 se začala formovat jako reakce na důsledky pádů totalitních režimů v Československu, Maďarsku a Polsku v roce 1989. Snaha o spolupráci v oblasti společného zájmu v rámci celoevropské bezpečnostní a hospodářské integrace vycházela ze společných kulturních a intelektuálních hodnot a společných kořenů náboženských tradic.⁵⁴ Mezi společné hodnoty, jež tyto čtyři země spojují, patří spolupráce národů a především podpora mladé generace. Na základě výše uvedeného byla započata spolupráce zemí střední Evropy v kontextu V4.

2.1 Geneze V4

15. února 1991 se konal summit hlav států Československa (později České republiky a Slovenska), Maďarska a Polska⁵⁵ ve městě Visegrád, na kterém byla ustanovena spolupráce mezi těmito třemi státy⁵⁶ za účelem podpory procesu evropské integrace. Na summitu byla podepsána deklarace o vzájemné spolupráci mezi státy Visegrádské skupiny (dále jen „deklarace“).⁵⁷ Všechny země Visegrádské skupiny usilovaly o členství v EU, snažily se o zlepšení postkomunistické situace a integrace do euroatlantických struktur. Svou integraci do EU považovaly za další krok v procesu překonávání umělých dělících čar v Evropě pomocí vzájemné podpory. Visegrád byl v té době považován za dočasnou nutnost a možná i vynucený omyl⁵⁸. I přesto existuje několik pohledů na to, proč byla V3 zformována. První pohled vychází z toho, že bude

⁵² Visegrádská skupina je nazývána také Visegrádskou čtyřkou nebo zkráceně V4.

⁵³ Pro potřeby tohoto úvodního odstavce je srozumitelnější uvést zkratku V4, jinak je tato organizace označována jako v kapitole 2.1.

⁵⁴ Blíže viz VISEGRAD GROUP. *Deklarace o spolupráci České a Slovenské federativní republiky, Polské republiky a Maďarské republiky na cestě evropské integrace* [on-line]. [cit. 2008-02-01]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=1014>.

⁵⁵ Československo reprezentoval tehdejší prezident Václav Havel, Maďarsko premiér József Antall a Polsko prezident Lech Wałęsa.

⁵⁶ Proto je V4 zpočátku označována jako V3. Po rozdělení Československa se V3 modifikovala na V4.

⁵⁷ Blíže viz *Deklarace o spolupráci České a Slovenské federativní republiky, Polské republiky a Maďarské republiky na cestě evropské integrace*.

⁵⁸ LOUŽEK, M. *Visegrádská čtyřka – patnáct let poté* [on-line]. [cit. 2008-02-01]. Dostupné na Internetu: <http://cepin.cz/cze/clanek.php?ID=676>.

existovat větší prostor s více obyvateli, který bude mít pro vyjednávání větší váhu, než by byla váha hlasu jednotlivých zemí samostatně. Druhý pohled vychází ze společného geografického prostoru a třetí se týká úspěšnosti vzájemného obohacování jednotlivých národních kultur.

Podepsáním deklarace o spolupráci si státy stanovily jisté cíle, ve kterých se odrážela hlavní myšlenka a účel sjednocení tří zemí:

- v plném smyslu obnovení státní suverenity, demokracie a svobody
- likvidace všech existujících společenských, ekonomických a duchovních pozůstatků totalitního systému
- vybudování parlamentní demokracie, moderního právního státu, dodržování lidských práv a základních svobod
- vytvoření tržního hospodářství
- a plné zapojení do evropského politického života.

Společné dosahování takto nastavených cílů se stalo vhodným prostředkem k posilování jak v oblasti vnitřních, tak i zahraničně – politických vztahů. Mimo to, ES vždy podporovala a podporuje regionální uskupení. V prvním období existence V3 se začaly navazovat vztahy se Severoatlantickou aliancí (NATO)⁵⁹ a ES. Založena byla také Středoevropská zóna volného obchodu (CEFTA)⁶⁰, která vznikla za účelem usnadnění vzájemného obchodu členských zemích, jehož objem se po rozpadu Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP)⁶¹ výrazně snížil.

V ranném období byl kmenovým cílem všech států V3 vstup nejen do EU, ale i NATO. Komunikace V4 s EU, ale i s NATO byla v dané době považována za velice pozitivní. Tato komunikace postupem času vymizela, a to zejména z toho důvodu, že státy

⁵⁹ Severoatlantická aliance (NATO) byla založena 4. dubna 1949 ve Washingtonu na základě Severoatlantické smlouvy, kterou podepsalo 12 nezávislých států. Smlouva zaručovala všem zúčastněným státům pomoc v případě napadení. Od roku 1999 jsou členskými státy i Česká republika, Maďarsko a Polsko.

⁶⁰ CEFTA – Central Europe Free Trade Agreement byla podepsána státy V3 21.12.1992 v Krakově. V platnost vstoupila 1.2.1993. Hlavním cílem bylo vytvoření společného trhu a vytváření harmonického rozvoje ekonomických vztahů. Poté, co Česká republika, Maďarsko, Polsko i Slovensko, dále i Bulharsko a Rumunsko vstoupili do EU, tvoří v současnosti formaci CEFTA Chorvatsko, Republika Makedonie, Bosna a Hercegovina, Moldávie, Srbsko, Černá Hora, Albánie a Kosovo. Zdroj: ZLÝ, B.: *Teorie a praxe ekonomické integrace*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - TUO, 2004. 106 s. ISBN 80-248-0657-6. str. 94.

⁶¹ RVHP – Rada vzájemné hospodářské pomoci byla obchodní organizace sdružující v období studené války socialistické státy sovětského bloku. V podstatě se jednalo o mocenský nástroj pro centrální ovládání ekonomiky socialistických států Sovětským svazem. Zdroj: ZLÝ, B.: *Teorie a praxe ekonomické integrace*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - TUO, 2004. 106 s. ISBN 80-248-0657-6. str. 76-78.

měly potřebu samostatného, individuálního vstupu do této vojenské a bezpečnostní organizace. Navíc po rozpadu Československé federativní republiky v roce 1992 začaly být prosazovány dva různé názory: na slovenské straně samostatná státnost, která byla potlačena problémy s maďarskou menšinou na Slovensku a na české snaha o samostatný vstup do NATO. To vše ochlazovalo vztahy mezi zeměmi V4. Přelomem byl rok 1998, kdy došlo k výměně postů, zejména na Slovensku. To přineslo také oživení vzájemné komunikace a spolupráce, a to zejména v započetí vstupních rozhovorů do EU. V tomto období také země V4 dosáhly svých primárních cílů a v roce 1999 vstoupila Česká republika, Maďarsko a Polsko do NATO. Slovensko bylo přijato až v roce 2004. K 1. květnu 2004 se státy V4 staly členy EU.

Na začátku nového tisíciletí, po dosažení základních cílů V4, se rozpoutala diskuze o tom, zda bude spolupráce i v budoucnu pokračovat a zda je vůbec nutné udržovat tuto formaci „při životě“. Významným krokem v rozhodování byla řada konferencí a setkání, jako například konference s názvem Visegrádská skupina a Evropská unie. Zde se jednalo hlavně o výměně zkušeností v oblasti komunikačních strategií souvisejících se vstupem do EU a o možnostech další spolupráce zemí po přistoupení V4 a o možnostech prosazování společných zájmů v rámci EU. Následovala série několika konferencí⁶², po kterých premiéři konstatovali, že všechny zúčastněné země chtějí navázat na pozitivní výsledky dosavadní spolupráce a mají v ní zájem pokračovat i nadále⁶³.

Jak se na počátku existence V4 státy dohodly, tak se v periodě jednoho roku střídají v předsednictví v anglickém abecedním pořádku. Každé předsednictví si stanovuje své priority a cíle, kterých má být dosaženo. Tato úroveň jednoletého vedoucího postavení může být považována jako paralela půlročního předsednictví v rámci EU. Jedním z významných předsednictví bylo české předsednictví v letech 2003/2004, které si jako jeden z cílů kladlo hledání nových forem spolupráce. Za novou formu spolupráce lze považovat i podporu výměny mládeže a s tím spojené vzdělávání mládeže.

Takto vymezené předsednictví ukončilo diskuze o náplni budoucí spolupráce, jež byla zakotvena ve dvou přijatých dokumentech v Kroměříži 2004. Novou situaci, ve které se země V4 nacházejí, reflektuje *Deklarace ministrů České republiky, Maďarska, Polska a*

⁶² Například Konference s názvem Ochrana společného prostoru Visegrádských zemí (6.2.2003), nebo konference, která se týkala vzdělávacích systémů V4 (29.4.2003).

⁶³ Blíže viz ZRUCKÁ, D. *Vznik a Vývoj Visegrádské skupiny – Základní informace* [on-line]. [cit. 2008-02-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegrad.info/?q=pl/node/110>.

*Slovenska o spolupráci zemí Visegrádské skupiny po jejich přistoupení do Evropské unie*⁶⁴. Stručný vhled do nových oblastí visegrádské spolupráce v rámci V4 a V4 versus EU přibližuje *Průvodce budoucími oblastmi visegrádské spolupráce*⁶⁵. Průvodce se zaměřuje na oblasti spolupráce v rámci zemí V4, jako jsou například kultura, vzdělávání, výměny mládeže, věda, přeshraniční spolupráce, infrastruktura, životní prostředí, boj proti terorismu, spolupráce v oblasti „schengenu“, výměna zkušeností v oblasti politiky zahraniční rozvojové pomoci, atd. Mechanismy spolupráce jsou následující: vládní spolupráce⁶⁶, příležitostné neformální schůzky ministrů zahraničních věcí, schůzky ostatních ministrů zemí V4 a zemí V4+⁶⁷, či setkání představitelů Mezinárodního visegrádského fondu.

Významnou oblastí ve výše zmíněném dokumentu je mládež, její výměna a vzdělávání. Státy považovaly za nezbytné posílit její postavení v rámci V4. V důsledku nedostatku znalostí o mladé generaci bylo podstatné zlepšit spolupráci v oblasti potřeb, zájmů, požadavků a nároků mládeže a dále bylo nezbytné vést politické reprezentace a představitele na místní a regionální úrovni k většímu zájmu o potřeby mladých lidí, a tím i zajistit veškeré podmínky pro naplňování těchto potřeb, integrovat je a jejich organizace, jež se mládeží zabývají do vytváření a implementování politiky mládeže v téže oblasti. Za důležitou byla považována také výměna relevantních dokumentů a informací v oblasti mladých lidí.

Druhou oblastí zájmu je spolupráce V4 s EU, a to v průvodcem stanovených oblastech, mezi které se řadí:

- konzultace a kooperace v běžných otázkách obecného zájmu
- konzultace, kooperace a výměna zkušeností v oblasti justice a domácích záležitostí, schengenská kooperace zahrnující ochranu a správu vnějších hranic EU, vízová politika

⁶⁴ V originále: Declaration of Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on cooperation of the Visegrad Group countries after their accession to the European Union (12th May 2004)[on-line]. [cit. 2008-02-12]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=1096&articleID=3894&ctag=articlelist&iid=1>.

⁶⁵ VISEGRAD GROUP. *Guidelines on the future Area of Visegrad Cooperation* [on-line]. [cit. 2008-02-05] Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=941&articleID=3936&ctag=articlelist&iid=1>.

⁶⁶ V rámci jednoročního předsednictví je pořádáno jedno setkání ministrů zemí V4.

⁶⁷ Mezi země V4+ patří ostatní regionální uskupení a země, se kterými země V4 spolupracují. V současné době spolupracují země V4 ve formátu Regionálního partnerství (země V4, Rakousko, Slovinsko), ve formátech V4+ pak zejména se zeměmi Beneluxu, Severskou radou, státy Pobaltí, Ukrajinou, Moldavskem, Japonskem.

- poskytování konzultací při národní přípravě vstupu do hospodářské a měnové unie (tzn. přijetí eura)
- aktivní účast při rozvoji evropské bezpečnostní a obranné politiky formou příspěvků v posílení vztahů EU a NATO a prohlubování skutečných dialogů mezi oběma organizacemi
- aktivní přispívání v rozvoji společné zahraniční a bezpečnostní politiky zahrnující politiku „Širší Evropa – nové sousedství“ a Strategii EU směrem k západnímu Balkánu.

Další skupinou je spolupráce s ostatními partnery:

- spolupráce se zainteresovanými středoevropskými zeměmi
- spolupráce se zeměmi usilujícími o vstup do EU a NATO
- spolupráce s ostatními regionálními strukturami, zeměmi a organizacemi.

České předsednictví bylo těmito dvěma dokumenty velice úspěšné. Následovala další předsednictví.

Polské předsednictví (2004/2005)

Vedlo k zintenzivnění zahraničně politických aktivit V4. Mimo jiné se zvýšila pravidelnost různých, ať už formálních, či neformálních schůzek a setkání.

Maďarské předsednictví (2005/2006)

Rozvíjelo především občanskou dimenzi spolupráce. Předsednictví se zaměřilo na upevňování vztahů s EU a jinými regionálními uskupeními v rámci zemí V4+ a posilovalo mezirezortní spolupráci uvnitř V4.

Slovenské předsednictví (2006/2007)

Stanovilo si několik cílů a priorit, mezi které patřilo vytvoření z V4 dynamické regionální fórum v rámci EU, nadále posilování konzultačního a koordinačního mechanismu visegrádské spolupráce s cílem nacházet společné pozice a stanoviska v otázkách společného zájmu a napomáhání zvyšování veřejné informovanosti o V4.⁶⁸

⁶⁸ Informace o slovenském předsednictví viz VISEGRAD GROUP. *Program slovenského predsedníctva V4 2006/2007* [on-line]. [cit. 2008-03-09]. Dostupné na Internetu: <http://visegradgroup.eu/main.php?folderID=942>.

České předsednictví (2007/2008)

Zatím poslední předsednictví, které bude trvat do poloviny roku 2008 si mezi své priority určilo zefektivnění mechanismu spolupráce zemí V4 v rámci EU, komunikační a informační strategie V4, podporu demokracie a lidských práv ve světě a realizaci a vznik nových programů v rámci Mezinárodního visegrádského fondu s ohledem na navýšení rozpočtu každé členské země.⁶⁹

Všechna předsednictví na sebe navzájem navazují, čímž státy V4 deklarují snahu o dosahování dlouhodobé kontinuity ve stanovených prioritních cílech. Pro zlepšení dosahování stanovených úkolů, podporu užší spolupráce mezi Českou republikou, Maďarskem, Polskem a Slovenskem, posilování vazeb mezi těmito státy a jejich integraci do EU, byl na základě Společného prohlášení V4 ze dne 14. května 1999⁷⁰, v roce 2000 zřízen Mezinárodní visegrádský fond.

Pro všechny aktivity, které měla V4 v úmyslu prosazovat, realizovat a plnit bylo zapotřebí zajistit finanční podporu. Především podpora výměny mládeže a vzdělávání ve formě poskytovaných stipendií a různých forem grantů na podporu vzdělávání, byl jeden z aspektů vedoucích ke zřízení Mezinárodního visegrádského fondu pro poskytování finančních prostředků. Jeden z cílů této práce je analýza právě efektivnosti tohoto nástroje, který schvaluje, podporuje a vyhodnocuje projekty na výměnu mládeže.

2.2 Mezinárodní visegrádský fond

Mezinárodní visegrádský fond (dále jen „IVF“)⁷¹ byl založen 9. června 2000 v Bratislavě a je jedinou institucionalizovanou strukturou V4. Sídlem sekretariátu se stala Bratislava. Posláním fondu je podpora rozvoje užší spolupráce mezi Českou republikou, Maďarskem, Polskem a Slovenskem a posilování vzájemných vazeb mezi těmito státy. IVF finančně podporuje projekty v následujících oblastech: kultura, věda a výzkum, vzdělávání, výměna mládeže, rozvoj turismu a přeshraniční spolupráce.

⁶⁹ Informace o českém předsednictví viz VISEGRAD GROUP. *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny (červen 2007 – červen 2008)* [on-line]. [cit. 2008-03-09]. Dostupné na Internetu: <http://visegradgroup.eu/main.php?folderID=942>.

⁷⁰ VISEGRAD GROUP. *Contents of Visegrad cooperation approved by the Prime Ministers' Summit Bratislava, 14th May, 1999* [on-line]. [cit. 2008-02-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=941&articleID=3937&ctag=articlelist&iid=1>.

⁷¹ IVF - International Visegrad Fund.

Významnou součástí a zkoumaným cílem této práce je výměna mládeže a podpora této aktivity, kterou IVF financuje od samého počátku svého vzniku. Tato zkoumaná oblast byla pro státy V4 jednou z hlavních priorit vzájemné spolupráce již od samého počátku. Podpora mládeže napomáhá vzájemné provázanosti mezi státy, podporuje šíření informací a znalostí, neboť mladí lidé mají mnohem silnější potenciál pro podporu budoucí spolupráce. IVF poskytuje granty na projekty vytyčených oblastí: školství, výměna studentů, přeshraniční spolupráce a komunikace jednotlivých regionů navzájem⁷². Pro lepší přiblížení problematiky výměny mládeže, respektive celé oblasti přípravy, schvalování a realizace projektů ze specifických grantů, je potřeba zvýšit povědomí o samotné struktuře IVF, která bude objasněna v následujícím textu.

2.2.1 Struktura IVF

Visegrádská spolupráce není nikterak institucionalizována, v politické rovině funguje na principu pravidelného setkávání jejích představitelů na různých úrovních (od prezidentů a předsedů vlád až po expertní konzultace). Řídícími orgány IVF jsou Konference ministrů zahraničních věcí a Rada velvyslanců. Výkonným orgánem je výkonný ředitel, administrativním orgánem je Sekretariát. Úředním jazykem IVF je angličtina. Přiblížení struktury IVF je nedílnou součástí této práce, a to vzhledem ke zkoumané problematice poskytovaných grantů na projekty výměny mládeže. Sekretariát, jako první instance ve schvalovacím procesu u projektů, působí jako hodnotící jednotka z formálního hlediska. Následně hodnotí projekt výkonný ředitel, který posléze předkládá projekty Radě velvyslanců. Ta má ve své kompetenci rozhodnutí o realizaci projektu, které má konečnou platnost a je bez možnosti odvolání.

➤ **Konference ministrů**

Konference ministrů zahraničních věcí je vrcholný orgán IVF. Připravuje základní cíle a poslání fondu. Stanovuje výši ročních příspěvků každého členského státu společně s jejich daty splatnosti pro každý členský stát zvlášť. Schvaluje rozpočet IVF a jednací řád Sekretariátu a může rozhodovat o jeho změnách. Konference ministrů zahraničních věcí

⁷² VISEGRAD GROUP. *Annual Report on the Activities of the Visegrad Group Bratislava – Budapest* – Prague – Warsaw, 2000 [on-line]. [cit. 2008-02-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=943&articleID=3933&ctag=articlelist&iid=>.

jmenuje ze svých členů prezidenta, který předsedá vždy jeden rok, a to podle abecedického pořadí států. Tuto funkci nelze obnovit. Konference ministrů přijímá rozhodnutí jednomyslně, schází se minimálně jednou ročně, aby vyhodnotila současné plnění cílů a zároveň stanovila kroky pro příští předsednické období. Datum a místo tohoto setkání stanovuje předseda konference ministrů. Dále schvaluje dlouhodobé plány činností IVF, výroční zprávy a účetní závěrky, které jsou předkládány Radou.⁷³

➤ **Rada velvyslanců**

Rada se skládá z velvyslanců nebo Chargé d'Affaires a.i.⁷⁴, kteří jsou akreditováni hlavami států z jednotlivých členských zemí V4. Rada připravuje programy pro zasedání Konference ministrů, zprávy o realizaci aktivit IVF za předchozí rok, závěrečné deklarace a ostatní výroční dokumenty, jež jsou následně předány jednotlivým ministrům. Rada velvyslanců připravuje návrhy rozpočtu IVF a zprávy o čerpání rozpočtu za předchozí rok a předkládá je Konferenci ministrů ke schválení.⁷⁵

Rada velvyslanců stanovuje závazné směrnice pro činnost výkonného ředitele a pravidla upravující přípravu, přijímání a realizaci projektů předkládaných IVF, s přihlédnutím k právům a povinnostem výkonného ředitele stanoveným Konferencí ministrů.

Rada se schází minimálně jednou za šest měsíců, aby prodiskutovala všechny důležité kroky, jež jsou potřebné pro dosahování cílů. Rada také schvaluje projekty, které budou realizovány a financovány z rozpočtu IVF, kam přispívá každá členská země.

➤ **Výkonný ředitel a zastupující výkonný ředitel**

Výkonný ředitel je zodpovědný za realizaci cílů IVF, je zplnomocněn k reprezentování fondu jménem IVF a odpovídá za jeho hladký chod. Je v čele Sekretariátu a je statutárním zástupcem IVF. Jeho funkční období je tříleté a může být jednou obnoveno. Výkonný ředitel hodnotí všechny registrované žádosti a doporučuje Radě

⁷³ VISEGRAD GROUP. *International Visegrad Fund* [on-line]. [cit. 2008-03-12]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=878>.

⁷⁴ Z francouzského překladu diplomatičtí zástupci.

⁷⁵ VISEGRAD GROUP. *International Visegrad Fund* [on-line]. [cit. 2008-03-12]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=878>.

velvyslanců nejlepší z nich ke schválení. Pravidelně informuje předsedu Rady velvyslanců o způsobu realizace programu činnosti IVF, připravuje výroční zprávy a účetní závěrky.⁷⁶

Zastupující výkonný ředitel je zodpovědný za realizaci cílů IVF a je zplnomocněn k reprezentování fondu jménem IVF.⁷⁷

➤ Sekretariát

Úkolem Sekretariátu je informovat širokou veřejnost o možnostech účasti na aktivitách IVF a dále registrace a veškerý postup při podávání grantových a stipendijních žádostí. Sekretariát odpovídá za služby poskytované během zasedání Rady velvyslanců a za služby poskytované v souvislosti se zasedáními Konference ministrů zahraničních věcí, jakož i jiné služby související s činností IVF.

2.2.2 Rozpočet IVF

IVF byl založen, aby podpořil kulturní spolupráci, vědecký výzkum, přeshraniční spolupráci a výměnu mladých lidí mezi státy V4. Zpočátku měl k dispozici menší alokaci jednoho milionu EUR, který byl rozdělen mezi nejlepší projekty zahrnující účast minimálně tří členských států V4. IVF projekty nenavrhuje, ale naopak podporuje nejlepší předložené projekty žadatelů. Počet žádostí vždy převyšoval finanční kapacitu IVF. Za význam stojí podotknout, že IVF je nákladově efektivní organizace a v prvních letech byly náklady na administrativu pouze 7 % celkového rozpočtu, později 8,5 %. Standard pro podobné instituce je 10 – 15 %⁷⁸.

Z počátku fungování IVF byly financovány pouze grantové programy. Z důvodu zvýšeného zájmu a relativně nízkých finančních prostředků se po dvou letech rozpočet zvýšil na 2,4 miliony EUR. Tímto krokem byly založeny tzv. Malé grantové programy, které poskytují finanční prostředky do výše 4 000 EUR. Tyto programy brzy dosáhly značné popularity.

Dalším krokem bylo zavedení stipendijního programu pro postgraduální studenty a kandidáty na doktorské studium. Zpočátku byl program určený pouze pro studenty ze zemí

⁷⁶ V současnosti vykonává funkci výkonného ředitele pan Kristóf Forrai z Maďarska.

⁷⁷ V současnosti vykonává funkci zastupujícího výkonného ředitele pan Vladimír Halgaš ze Slovenska.

⁷⁸ JAGODZIŃSKI, A. *The Visegrad Group - A Central European Constellation*. 1st edition. Bratislava: International Visegrad Fund, 2006. 255 s. ISBN 80-969464-7-1. s. 213.

V4, ale od akademického roku 2004/2005 byl rozšířen i pro občany sedmi zemí jako je Rusko, Bělorusko, Ukrajina, Chorvatsko, Rumunsko, Srbsko a Černá Hora.

Na začátku roku 2005 začal fungovat další grantový program. Především tedy z důvodu navýšení finančních prostředků v rozpočtu. Strategický program, který je určený pro větší projekty trvající od jednoho do tří let. V rámci tohoto programu ministři zahraničních věcí zemí V4 vyhlásí priority a IVF pak přijme nabídky na granty.

Vstupem České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska do EU se změnily principy fungování IVF. Otevřely se dveře pro čerpání finančních prostředků pro uchazeče také z dalších zemí. Od roku 2004 instituce a organizace ze všech členských států EU mohou za stejných podmínek žádat o granty: musí si najít partnerskou organizaci z minimálně dvou zemí V4 a předmět projektu musí souviset s regionem V4.⁷⁹

Vlády všech zemí V4 k tomuto faktu přistupují pozitivně a téměř každý rok zvyšují své příspěvky do IVF (z jednoho milionu v roce 2000 až ke třem milionům v roce 2005). Na druhou stranu, počet předložených žádostí vzrůstá rychleji a IVF není schopen vyhovět všem.

⁷⁹ JAGODZIŃSKI, A. *The Visegrad Group - A Central European Constellation*. 1st edition. Bratislava: International Visegrad Fund, 2006. 255 s. ISBN 80-969464-7-1. s.213.

Tab. 2.1 Rozpočet IVF za rok 2007 (v EUR)

PŘÍJMY ROZPOČTU IVF 2007	
Česká republika	1 250 000
Maďarsko	1 250 000
Polsko	1 250 000
Slovensko	1 250 000
přebytek z roku 2006	139 000
CELKEM	5 139 000
VÝDAJE ROZPOČTU IVF 2007	
Standardní granty	2 200 000
Malé granty	512 000
Stipendia (postgraduální)	
a) uvnitř V4	196 000
b) pro vstupující studenty	128 000
c) stipendia pro Ukrajinu	265 000
d) pro vyjíždějící studenty	64 000
Stipendia (vysokoškolské)	
a) uvnitř V4	196 000
b) pro vstupující studenty	128 000
c) stipendia pro Ukrajinu	265 000
d) pro vyjíždějící studenty	64 000
Stipendijní administrativní výdaje	12 500
Visegrádský strategický program	300 000
"Flexibilní fond"	150 000
VARP	108 000
Výroční zpráva IVF	3 000
Visegrádská kulturní cena	20 000
Vztahy s veřejností V4	98 000
Sekretariát	416 100
Rezervy	13 900
CELKEM	5 139 500

Zdroj: Oficiální stránky IV: <http://www.visegradfund.org/budget.html>. Vlastní úprava.

2.2.3 Finanční prostředky poskytované IVF v roce 2008

IVF poskytne v roce 2008 na Malé granty 512 000 EUR, na Standardní granty je roční rozpočet 2 200 000 EUR, na Visegrádský strategický program bude uvolněno 400 000 EUR. Visegrádský univerzitní studijní program má ve svém rozpočtu částku 100 000 EUR, Visegrádský stipendijní program 1 564 000 EUR. Z výše uvedeného je patrný zvýšený zájem o poskytování různých forem finanční podpory, které budou podrobněji představeny v následujícím textu.

2.2.4 Granty IVF

V předešlé části již byly okrajově nastíněny typy poskytovaných grantů v rámci IVF. V této podkapitole bude čtenář seznámen s detailnějším popisem těchto grantů, které jsou poskytovány IVF na různé projekty odlišného zaměření. Dělení je podle přidělené výše finančních prostředků, kterou bude příjemce čerpat na malé a standardní granty a dle obsahového zaměření na Visegrádský strategický program a Visegrádský univerzitní studijní grant.

➤ *Malé granty*⁸⁰

V rámci možnosti seznámit se s rozpočtem IVF v této práci (viz výše), je důležité upozornit zejména na to, že rozpočet vychází především z cílů, kam bude zaměřena jeho podpora. Pro poskytnutí finančních prostředků jsou definovány tyto oblasti intervence: kulturní spolupráce (například pořádání festivalů), vědecké výměny a výzkum (konference, výzkum, publikace), vzdělání (semináře, letní školy), výměny mládeže (různé sportovní a kulturní aktivity), přeshraniční spolupráce (projekty na hranici dvou států V4, maximálně 50 km od hranic) a podpora turismu (průvodci, prezentace, veletrhy). Maximální částka udělovaná jednomu projektu v rámci programu Malých grantů je 4 000 EUR. Finanční příspěvek IVF nesmí přesáhnout 50 % celkových nákladů na projekt zahrnující také vlastní příspěvky žadatele v naturáliích⁸¹, nebo příspěvky v naturáliích přijaté od jiného spolufinancujícího subjektu. Maximální navržený časový rámec na čerpání z rozpočtu je 6 měsíců, a to i v případě, že realizace projektu bude trvat déle.⁸²

Termíny pro podávání žádostí jsou každoročně 1. března, 1. června, 1. září a 1. prosince.

⁸⁰ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Small Grants* [on-line]. [cit. 2008-03-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/grants.html>.

⁸¹ Tzn., nepeněžní příspěvky, kterými se může dát peněžní hodnota, např. vlastní auto, prostory, provozní náklady.

⁸² INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Small Grants* [on-line]. [cit. 2008-03-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/grants.html>.

➤ **Standardní granty**⁸³

Pole aktivit podporovaných v rámci Standardních grantů je identické s oblastmi podpory Malých grantů, avšak částka poskytovaná na projekt je vyšší než 4 000 EUR a časový rámec na projekt je 12 měsíců. Podmínky pro poskytování finančních prostředků jsou totožné s Malými granty.

Termíny pro podávání žádostí jsou 15. březen a 15. září.

➤ **Strategické granty**⁸⁴

Cílem strategických grantů jsou dlouhodobé projekty strategického charakteru⁸⁵, které spojují instituce všech 4 zemí V4. Projekty musí pevně dodržovat alespoň jednu z priorit vymezenou Konferencí ministrů pro daný rok, jež jsou vymezeny předsednictvím V4 v rámci zahraniční politiky. Například pro rok 2008 byly stanoveny následující priority Visegrádského strategického programu:

1. vytváření příznivějších podmínek pro vědecký výzkum
2. evropský integrační proces: sdílení „visegrádského know-how“ se sousedícími regiony
3. dobré vládnutí ve veřejném sektoru
4. propagace V4: moderní přístupy ke zvyšování informovanosti o visegrádské spolupráci.

Finanční příspěvek IVF může dosahovat maximálně 50 % celkových nákladů na projekt. Celkové náklady zahrnují také vlastní příspěvky žadatele v naturáliích⁸⁶, případně příspěvky v naturáliích přijaté od jiného spolufinancujícího subjektu. Časový rámec pro realizaci Strategického grantu jsou 3 roky.

Termíny odevzdávání projektů jsou 15. února a 15. května. Roční rozpočet je 400 000 EUR. Kromě ročního rozpočtu není žádný limit na maximální částku udělovanou na vybraný projekt(y); ačkoliv průměrná částka minulých uzávěrek byla okolo 50 000 EUR.

⁸³ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Standard Grants* [on-line]. [cit. 2008-03-06]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/grants.html>.

⁸⁴ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Visegrad Strategic Program* [on-line]. [cit. 2008-03-06]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/grants.html>.

⁸⁵ Projekty strategického charakteru mají dlouhodobý záměr své činnosti vedoucí k dosažení určitého stanoveného cíle.

⁸⁶ Naturálie jsou spotřební suroviny, či jiné předměty nahrazující nebo doplňující mzdu.

Mezi kmenové (nejstarší) granty poskytované IVF jsou Malé a Standardní granty, na které jsou poskytovány největší finanční prostředky z rozpočtu IVF. Postupným navyšováním finančních prostředků daného rozpočtu se oblast zájmu rozšířila i na ostatní, níže popsané, programy.

➤ ***Visegrádský univerzitní studijní grant***⁸⁷

Cílem programu je podpora rozvoje a zahájení výjimečných univerzitních kurzů nebo studijních programů, které se zabývají specifickými jevy výlučně souvisejícími se zeměmi V4. Tento grant je zamýšlený jako jednorázový čin přidělený vybraným univerzitním katedrám, školám nebo fakultám, které jsou schopny připravit a předložit učební plány pro takové kurzy a posílí jejich plánované dlouhotrvající zapsání studentů do těchto kurzů. Grantu může využít kterákoli veřejná či soukromá škola a kurzy mohou být vyučovány v kterémkoli jazyce. U kurzu se očekává, že bude zajišťovat na každý semestr minimálně dva vyučující ze dvou zemí V4.

Roční rozpočet je 100 000 EUR a uzávěrka je 15. února.

➤ ***Visegrádský stipendijní program***⁸⁸

IVF nabízí vysokoškolským a postgraduálním studentům stipendia na studijní či výzkumné projekty na 1 až 4 semestry. Cílem programu je podpora mobility studentů a výzkum mezi určenými zeměmi. Je možné využít několik stipendijních typů:

1. Intra – visegrádské stipendium. To je určeno na výměnu studentů v rámci V4. Úspěšní žadatelé o stipendium získávají 2 000 EUR na semestr a hostující univerzita/instituce obdrží 1 500 EUR na semestr.
2. Out -going stipendium. Stipendium je určeno pro výjimečné studenty nebo vysokoškolské absolventy ze zemí V4 ke studiu na uznávaných univerzitách v Albánii, Bělorusku, Bosně a Hercegovině, Chorvatsku, Makedonii, Moldávii, Černé Hoře, Srbsku a Ukrajině. Studenti dostávají stipendium 2 500 EUR na semestr a hostující univerzita/instituce 1 500 EUR.

⁸⁷ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Visegrad University Studies Grant* [on-line]. [cit. 2008-03-10]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/grants.html>.

⁸⁸ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Visegrad Scholarship Program* [on-line]. [cit. 2008-03-10]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/scholarships.html>.

3. In - coming stipendium. Stipendium je pro studenty nebo vysokoškolské absolventy z Albánie, Běloruska, Bosny a Hercegoviny, Chorvatska, Makedonie, Moldávie, Černé Hory, Ruska, Srbska a Ukrajiny, kteří se chystají studovat na univerzitách v zemích V4. Úspěšní žadatelé dostanou 2 500 EUR na semestr a hostující instituce 1 500 EUR.
4. Stipendijní program pro studenty z Ukrajiny, kteří si zvolí studium v jedné ze zemí V4. Finanční částky jsou poskytovány na stejné úrovni jako u dvou předchozích stipendijních programů.

Podporováni jsou jak studenti vysokých škol, kteří musí mít dokončeny minimálně 4 semestry na domovské vysoké škole před podáním žádosti, tak studenti doktorského studia a ostatní postgraduální studenti. Žadatelé mohou podat pouze jednu přihlášku ke stanovenému datu uzávěrky pro podávání žádostí. Veškeré univerzity akreditované příslušnou vládou (tzn. oprávněnými ministerstvy školství) a instituce nebo akademie věd jsou oprávněné k tomu, aby byly hostující institucí stejně jako domácí instituce.

Délka trvání studia, či výzkumu je 10 měsíců (počítáno jako 2 semestry) nebo 5 měsíců (počítáno jako 1 semestr). V rámci stipendijního programu „In-coming“ může být délka studia 20 měsíců (4 semestry) pro vysokoškolské studenty.

➤ ***Visegrad Artist Residency Programme (VARP)***⁸⁹

Program VARP byl vytvořen v roce 2006 za účelem podpory umění a kultury. Financuje pobyty v institucích, jež se zabývají uměním po dobu 3 měsíců a mají sídlo v jiné zemi V4, než ze které pochází žadatel. Při předkládání žádosti o stáž si musí „umělec“ najít hostující organizaci, která bude akceptovat jeho projekt a připustí/přijme realizaci tohoto projektu ve své organizaci. Každá žádost je hodnocena vybranou komisí, která se skládá z 5 nezávislých expertů pokrývajících různé umělecké oblasti. Projekty jsou vybírány na základě proporcionality mezi zeměmi V4. Vybraní umělci dostávají stipendijní poplatek 750 EUR měsíčně, hostující organizace na zaplacení veškerých výdajů také 750 EUR měsíčně.

⁸⁹ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Visegrad Artist Residency Programme* [on line]. [cit. 2008-03-07] Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/residence.html>.

2.2.5 Projekty

Při financování IVF upřednostňuje takové projekty, kterých se účastní subjekty nejlépe ze všech zemí V4. Nepodporuje projekty a jejich aktivity, kterých se účastní méně než tři země V4, s výjimkou projektů v oblasti přeshraniční spolupráce (v přeshraničních projektech postačuje účast dvou zemí V4). IVF může rovněž financovat projekty zahrnující spolupráci se subjekty mimo země V4 pod podmínkou, že takové projekty jsou v souladu s cíli IVF. Uchazeči ze zemí mimo V4 mohou žádat o grant za stejných podmínek, pokud se projekt tématicky týká visegrádské spolupráce. Důležitou prioritou IVF je podpora činností zaměřených na budování občanské společnosti.

Při financování projektů poskytuje IVF zdroje na pokrytí následujících nákladů s předpokladem, že příspěvky budou přednostně použity ve prospěch účastníků projektu ze zemí V4 a na území V4:

1. tisk, vydávání publikací a jejich distribuce
2. pronájem prostor a s tím spojené technické náklady
3. honoráře pro umělce
4. ubytování a strava
5. cestovní náklady
6. honoráře pro experty
7. překlady a tlumočení
8. ceny a odměny
9. kancelářské potřeby a propagační materiály
10. reklama (tisk, rádio, televize, billboardy, apod.) a propagace
11. vytvoření a aktualizace internetových stránek.

IVF neposkytuje finanční prostředky na pokrytí nákladů, které souvisejí s kapitálovými investicemi, nájmy za vlastní prostor, vlastní nepřímé náklady (elektřina, plyn, telefon atd.) a náklady na mzdy, finanční odměny zaměstnancům a další náklady spojené se zaměstnáváním jako jsou cestovní diety, částečné úvazky apod. Dále nepodporuje projekty, jež spadají do kompetence státní správy a jsou financované z veřejných zdrojů.

IVF poskytuje granty na základě písemné smlouvy, jež upravuje podmínky financování projektu.

2.2.5.1 Příprava projektu

Při přípravě projektu musí žadatel použít příslušný formulář žádosti, která je on line přístupná na internetových stránkách IVF. Žádost o grant musí být vyplněna na počítači v anglickém jazyce a poté doručena IVF jak elektronicky, tak v tištěné podobě. Spolu se žádostí si IVF vyžaduje doložení následujících dokumentů, bez nichž by projekt nebyl schválen: kopie dokladu totožnosti žadatele, kopie zakládající smlouvy organizace, stanov a dokladů o registraci v případě, že je žadatel právnická osoba, písemné potvrzení od partnerů a od spolufinancujícího subjektu projektu a pokud je nutné, tak zvláštní povolení k realizaci projektu. Sekretariát IVF zaregistruje žádosti ve stejném pořadí, v jakém mu byly doručeny a přidělí žadateli projektové číslo.

U visegrádského stipendijního programu patří mezi povinné přílohy: kopie ověřeného přeloženého vysokoškolského nebo posledního dosaženého diplomu. Pokud se jedná o vysokoškolského studenta, prohlášení o současném studiu na domácí univerzitě. Dopis o souhlasu budoucí hostující univerzity/instituce a pracovní plán studia/výzkumu, který hostující univerzita/instituce akceptovala.

2.2.5.2 Schválení projektu

Sekretariát zkontroluje, zda obdržené žádosti splňují všechny formální požadavky. Pokud tomu tak není, IVF uvědomí o nedostacích žadatele.

Výkonný ředitel IVF posuzuje každý projekt z hlediska obsahu se zvláštním zřetelem na to, zda je v souladu s cíli IVF a dále doporučí či nedoporučí projekt ke schválení. Má také kompetence k tomu, aby upravil výši požadovaného příspěvku s ohledem na finanční možnosti IVF.

Schvalovací proces v případě Malých grantů trvá až 6 týdnů, u Standardních grantů 8 týdnů a Strategické granty mají lhůtu až 10 týdnů. Rada velvyslanců na svém zasedání projekty buď přijme, odmítne nebo přijme s výhradami. Tato rozhodnutí jsou konečná, nezakládají důvod k soudnímu řízení a nevyžadují podrobné zdůvodnění, neboť na odvolání není právní nárok. O výsledcích Rady velvyslanců informuje žadatele

sekretariát písemně. IVF není povinen zdůvodňovat své rozhodnutí a není mu uložena povinnost vracet projekt navrhovateli. Pokud je projekt zamítnut, může žadatel požádat o financování téhož projektu v příštím grantovém kole.

V rámci Intra-visegrádského a Out-going stipendijního programu musí žadatel absolvovat pohovor před visegrádskou stipendijní komisí, jež je složena z osmi členů, z každého státu V4 je to jeden zástupce akademické obce a jeden zástupce ministerstva školství. Tyto pohovory probíhají několikrát za rok. Po každém pohovoru visegrádská stipendijní komise sestaví jmenný seznam úspěšných uchazečů od nejlepších a dle hostující země. Výkonný ředitel shrne všechny zprávy z výběrových pohovorů a předloží Radě velvyslanců konečný seznam doporučených uchazečů dle principu rovnoměrného rozložení mezi státy V4 a ta schválí konečný seznam úspěšných žadatelů. Rozhodnutí Rady velvyslanců je konečné a právně nevynutitelné. Výkonný ředitel podepisuje smlouvy se studenty a hostujícími univerzitami/institucemi. Žádost o stipendium je považována za definitivně schválenou po podepsání smlouvy mezi IVF a studentem, čehož musí být učiněno nejpozději do 15. září každého roku.⁹⁰

2.2.5.3 Realizace projektu

Po schvalovacím procesu na půdě IVF je žadatel povinen realizovat schválený projekt v souladu s časovou lhůtou a finančními podmínkami dohodnutými ve smlouvě. IVF poskytuje prostředky v zásadě jako proplacení účtů předložených IVF, např. faktur, pokladních stvrzenek, výkazů cestovních nákladů či jízdenek, smluv nebo kopií bankovních výpisů. Není vyloučené, po dohodě s IVF, uhrazení nákladů ve více splátkách, a to v případě Strategických grantů. Výše splátky u Standardních grantů je minimálně 1 000 EUR, u Malých grantů jsou proplaceny náklady jednorázově na základě úspěšné realizace projektu a dodání závěrečné zprávy obsahující odpovídající účetní doklady.

Ve výjimečných případech může žadatel písemně požádat IVF o změnu smluvních podmínek. Jsou-li požadované změny ve finančním a časovém rámci projektu, IVF vyhovění takové žádosti posoudí.

V rámci stipendijního programu V4 musí student, který stipendium získá, studovat nebo provádět výzkum v souladu s časovým limitem a finančními podmínkami

⁹⁰ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Rules of the Visegrad Scholarship Programme* [online]. [cit. 2008-03-15]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/scholarships.html>.

stanovenými ve smlouvě. Platby IVF jsou poskytovány na začátku každého semestru poté, co IVF obdrží písemné potvrzení s datem příjezdu studenta. Další splátka je převedena na účet studenta, když IVF obdrží písemnou zprávu obsahující datum plánovaného dokončení studia/výzkumu a v případě postgraduálního studia zprávu o pokroku v oblasti výzkumu nebo opis zprávy o pokroku podporované studie v případě stipendia vysokoškolského studenta. Pokud student nesplní vyžadované podmínky a jeho povinnosti, IVF vyžádá zaplacení celé částky, která mu byla poskytnuta. Tento postup je obdobný také u programu VARP.

Žadatelé jsou povinni dodat IVF shromážděné mediální výstupy spojené s podpořeným projektem, propagační materiály projektu a pravidelně IVF informovat o stavu příprav a vývoji projektu. Dále jsou žadatelé povinni⁹¹:

- informovat sekretariát IVF o plánovaných akcích během realizace zasíláním pozvánek nebo oznámení 14 dní předem
- šířit a podporovat smysl visegrádské spolupráce a dobrou pověst IVF během realizace projektu a umístit logo a webovou adresu IVF na veškeré informační a propagační materiály včetně pozvánek spojených s realizací projektu
- pravidelně předkládat IVF podrobné zprávy o realizaci projektu včetně finanční zprávy každých 6 měsíců
- předložit IVF závěrečnou zprávu o výsledcích a přínosu projektu včetně závěrečného finančního vyúčtování a dokumentace projektu prezentující propagaci IVF. Závěrečná zpráva musí být dodána Fondu nejpozději do třiceti dnů po ukončení smluvního vztahu.

Všechny projekty IVF podléhají průběžnému a závěrečnému vyhodnocení ze strany IVF.

⁹¹ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Malé granty-základní informace* [on line]. [cit.2008-03-15] Dostupné z Internetu: http://www.visegradfund.org/small_basicCZ.html.

2.3 Hodnocení Visegrádu obyvateli V4

Pro lepší náhled do zkoumané problematiky je vhodné zmínit výsledky výzkumu, který financoval IVF. Byl proveden v roce 2001 a následně i v roce 2003. Oba průzkumy byly koordinovány Institutem pro veřejné otázky⁹². Hlavním cílem výzkumného projektu, který měl název „*Visegrádská spolupráce – jak je viděna občany čtyř zemí*“⁹³, bylo zjistit, co si občané jednotlivých zemí V4 myslí o visegrádské spolupráci. Zmíněný výzkum by měl přiblížit postoj občanů čtyř středoevropských zemí k V4 obecně. Výměna mládeže je jedním ze specifík, jak více přiblížit občanům v jakém regionálním uskupení žijí a jak pro ně může být tato platforma výhodná. Tím, že současná mladá generace má mnohem lepší přístup ke vzdělávání, potažmo působení v jiné zemi, mohou se tak informace mnohem více dostat právě do podvědomí občanů.

V rámci prováděného výzkumu bylo položeno občanům několik otázek, které měly reflektovat jejich vlastní názor a postoj k regionální spolupráci zemí V4, neboť názory lidí na problematiku zahraniční politiky víc než kdekoliv jinde mají tendence odrážet názory politické prezentace. Díky tomuto důvodu nemůže být překvapujícím faktem, že si obyvatelé Slovenska uvědomují, co pro ně Visegrádská spolupráce znamená (viz graf 2.1). V roce 2003 více než 50 % dotazovaných Slováků odpovědělo na otázku: „Slyšeli jste už o Visegrádské skupině a víte co to je?“, že tento termín znají a ví, co znamená. Ve srovnání s ostatními zeměmi takto pozitivně odpovědělo 44 % Maďarů, 39 % Poláků a pouze 35 % Čechů. Zde se odráží zájem slovenských politiků o úzkou spolupráci s Visegrádem a poukazuje na široké spektrum aspektů, které k tomuto závěru vedou.

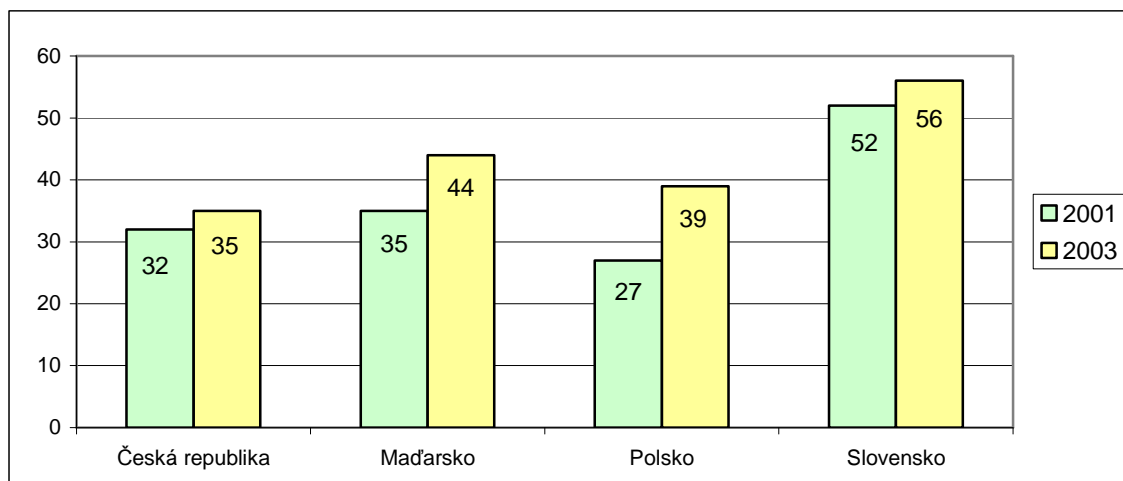
Po roce 1998 se stala regionální spolupráce zemí V4 pro Slováky částí jejich strategie při vyrovnávání integračního deficitu a v období právě integračního útlumu bylo Slovensko hnacím motorem v myšlence zachování této platformy. Slovenští politici často uváděli, že slovenská cesta k Bruselu vede přes Visegrádskou spolupráci a tato vize bezpochybně vedla ke zvýšení Visegrádu v podvědomí Slováků a nejen v nich samotných, ale tato myšlenka se začala odrážet i při implementaci rolí jiných sektorálních uskupení

⁹² IVO - IŠTITÚT PRE VEREJNÉ OTÁZKY. Ivo [on line]. [cit.2008-03-16]. Dostupné na Internetu: <http://www.ivo.sk/104/sk/kto-sme/ivo>.

⁹³ JAGODZIŃSKI, A. *The Visegrad Group - A Central European Constellation*. 1st edition. Bratislava: International Visegrad Fund, 2006. 255 s. ISBN 80-969464-7-1.s. 150.

v EU. V roce 2003, když byl tento průzkum prováděn podruhé, došlo sice ke zvýšení informovanosti o 12 % u Poláků a 9 % u Maďarů, ale Slovensko stále převažovalo ostatní.

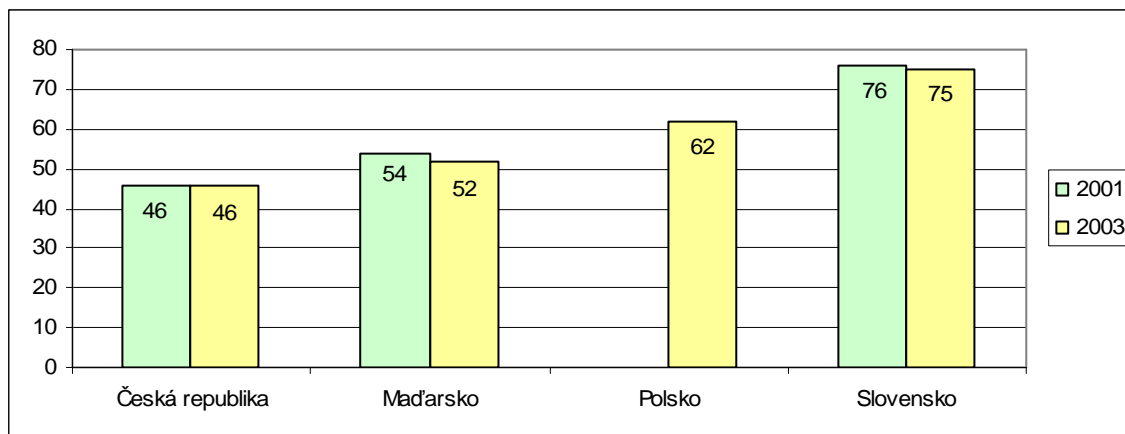
Graf 2.1 Výzkum IVF – odpověď na otázku Slyšeli jste už o Visegrádské skupině a víte co to je? (v %)

Zdroj: JAGODZIŃSKI, A. *The Visegrad Group - A Central European Constellation*. s.150.

„Má Visegrádská spolupráce nějakou hodnotu?“ Takto byla položena další otázka průzkumu na názor mezi obyvateli zemí V4. Při posouzení je patrné, že setkání na nejvyšších úrovních jsou plné formálních výrazů a otázka hodnoty tím může mezi názory občanů vypadat velmi rozporuplně. I přesto většina obyvatel odpověděla pozitivně (viz graf 2.2). Největší kontrast v pozitivních odpovědích byla mezi Čechy a Slováky, kteří vytváří dvě pole různých názorů. Václav Klaus, v té době premiér ČR, považoval Visegrádskou spolupráci za zastaralý koncept jakékoliv integrace a tento odmítavý postoj politické elity měl vliv na názor české společnosti. Neméně pozitivní názor byl mezi občany Maďarska, a to z důvodu, že Maďarsko zaujalo ve své době postoj samostatného „hráče“ v evropské politické a integrační aréně, který vycházel z jeho ekonomické výkonnosti.

Graf 2.2 Výzkum IVF - odpovědi na otázku Je spolupráce stále důležitá? (v %)

Zdroj: JAGODZIŃSKI, A. *The Visegrad Group - A Central European Constellation*, s. 151.

I v tomto případě lze pozorovat, že mínění politických elit bylo společností vnímáno omezeně a byla vyjádřena většinová podpora spolupráce (v případě ČR téměř většinovou), ale s významnými rozdíly. Nejsilnější podpora byla na Slovensku a v Polsku, zatímco ČR a Maďarsko zaujalo zdrženlivý postoj.

Respondenti byli dotazováni také na to, jak hodnotí jejich ochotu pracovat v ostatních zemích V4. Výsledek vykázal zajímavé aspekty – obyvatelé všech zemí považují samy sebe a jejich zemi za nejvíce ochotné při spolupráci s ostatními. Pokud vezmeme konkrétní hodnoty, tak 34 % Čechů by volilo práci doma, zatímco zbylé tři státy vykazují pouze 20 % tendenci k práci ve své zemi. Zatímco v Maďarsku dává přednost svému trhu 22 %, 19 % Maďarů by bylo ochotno pracovat v Polsku a v ČR a na Slovensku jen 6 a 7 %. Poláci vidí tuto skutečnost téměř stejně. 42 % by jich zůstalo pracovat ve své rodné zemi, zatímco zájem pracovat v ostatních třech státech se pohybovala od 14 do 18 %. Téměř polovina Slováků by zvolila práci na Slovensku, zatímco čtvrtina by si vybrala práci v Polsku a ČR a pouze 22 % v Maďarsku.

Jednotliví členové V4 čelí různým problémům. Jejich interní a externí politická situace i přesto, že je v některých směrech velice podobná, vykazuje stále spoustu rozdílností, které jim nedovolují mít jednotný pohled na vzájemnou spolupráci. V době průzkumu měli Slováci vysoké očekávání od Visegrádské spolupráce a pro-kooperační pohled byl stejný v ostatních třech zemích, ale s jiným entuziasmem. Zcela jistě mnoho závisí na tom, jak se lidé ztotožní s regionálními zájmy a jak jsou politici ochotni zmiňované zájmy interpretovat občanům. V4 je silný hráč a může být přesvědčivý stoupenec regionálních zájmů. Spolupráce vedoucí ke konkrétním výstupům potřebuje více

než jen formální rámec, i když i tento vykazuje konkrétní obsah. Mezi priority V4 patřil vstup do schengenského prostoru, nyní je zde další cíl, a to vstup do Evropské měnové unie a s tím spojeno přijetí jednotné měny Euro. Rozsah a obsah Visegrádské spolupráce, s ohledem na výše uváděné skutečnosti, bude determinován vždy především politickými elitami, ale geograficky země V4 nepřestanou být sousedními státy a úzkými regionálními spojenci. Vztahy mezi nimi nebudou vytvářeny politickými silami, ale především běžnými občany a jejich požadavky, které se musí promítnout na výstupu daných politických cyklů.

2.4 Visegrádská asociace mládeže⁹⁴

Každý rok se koná několik stovek projektů, které jsou vedeny mladými neziskovými organizacemi ve všech částech regionu V4 v oblasti kultury, vzdělání, sportu, výzkumu a v podstatě ve všech oborech, které je možno si představit pod pojmem „občanský sektor“.

Kromě těchto základních projektů, mnoho mládežnických organizací, asociací a klubů úspěšně pracuje na stejném (podstatném) základě. Některé jsou spolufinancovány granty IVF, zatímco jiné pracují víceméně nezávisle.

Existence všech těchto občanských organizací a mládežnických asociací je pro visegrádskou spolupráci velmi pozitivní známka. Do jisté míry se osvědčilo, že V4 spojila nejen jejich historická tradice a události, ale také jistá kulturní blízkost, která podněcuje mladé lidi ze všech čtyř zemí ke spolupráci. Jako příklad může sloužit již dlouhotrvající iniciativa Visegrádská letní škola, což je alternativní způsob učení pro mladé lidi ze střední Evropy. Každý rok od roku 2002 Visegrádská letní škola přináší studentům, absolventům, doktorandům, mladým žurnalistům a učitelům spolu s vedoucími experty řešení současných sociálních, bezpečnostních, ekonomických, politických a kulturních problémů. Je to také příležitost poznávat ostatní a začít tak mezinárodní spolupráci mezi lidmi a zeměmi.

Visegrádská asociace mládeže (dále jen „VAM“) je mezinárodní nevládní organizace skládající se z mládežnických organizací a individuálních lidí (osob), působících ve čtyřech státech V4. Aby byly řádně realizovány cíle VAMu musí své aktivity přesouvat i mimo region států V4. VAM je nezávislá a politicky neutrální

⁹⁴ VISEGRAD YOUTH. *Visegrad Youth Association* [on-line]. [cit. 2008-03-02]. Dostupné na Internetu: http://www.visegradyouth.org/index.php?option=com_content&task=view&id=80&Itemid=47.

organizace, jejíž jednání respektuje pravidla rovnosti a otevřenosti se sídlem ve Varšavě. Přidružení k VAMu je dobrovolné a nijak nepoškozuje suverenitu členských organizací. Oficiálním jazykem VAMu je angličtina.⁹⁵

VAM se odvolává na tradice Visegrádské mládežnické konfederace, což je koalice mládežnických organizací zemí V4, které začaly spolupracovat v roce 2001 na 1. Visegrádské mládežnické konferenci ve Varšavě a následně se pak setkávaly na konferencích každý rok, a stejně tak realizují i jiné mezinárodní projekty.⁹⁶

Posláním VAMu je zkoumání zesílené visegrádské kooperace a mezikulturního dialogu, který obohacuje regionální dimenzi spolupráce a umožňuje organizacím jednání v oblasti mládeže a vzdělávání, sledování růstu počtu aktivit členských organizací na evropské úrovni stejně jako vytváření možností pokroku pro mladé lidi z ČR, Maďarska, Polska a Slovenska. Výměna mládeže je pro posílení spolupráce podstatná z hlediska aktivnějšího využití získaných poznatků mladými lidmi a jejich rychlejšího šíření mezi sebou. Proto jsou dále uvedené hlavní cíle VAMu důležité pro podporu výměny mládeže:

- šíření znalostí a informací o Visegrádské spolupráci právě tak jako podpora pokroku
- zesílení občanské společnosti a demokracie v zemích V4 a propagace této idey i za hranicemi V4
- budování dialogu a kooperace mezi národy V4
- podpora v odstraňování stereotypů mezi národy a společnostmi
- podpora aktivit členských organizací a pomoc při jejich pokroku, zvláště při výměně zkušeností, standardů aktivit
- rozvoj aktivit členských organizací na mezinárodní úrovni přes zakládání a rozvoj kontaktů se zahraničními partnery

⁹⁵ VISEGRAD YOUTH ASSOCIATION. *Charter of Visegrad Youth Association* [on line]. [cit. 2008-03-02]. Dostupné na Internetu:

http://www.visegradyouth.org/index.php?option=com_content&task=view&id=68&Itemid=110.

⁹⁶ VISEGRAD YOUTH ASSOCIATION. *Visegrad Youth Association* [on-line]. [cit. 2008-03-02]. Dostupné na Internetu: http://www.visegradyouth.org/index.php?option=com_content&task=view&id=80&Itemid=47.

- podpora mobility a výměny mládeže a vytváření rovných příležitostí ve vzdělání mladých lidí.⁹⁷

Cíle jsou realizovány v oblastech: kultury, vzdělávání, výměny mládeže, vědy, mezinárodních vztahů, dobročinnosti, ochrany životního prostředí, lidských práv, regionálního a místního rozvoje za pomoci vytváření podmínek pro výměnu zkušeností, shromažďování a šíření informací především o nevládním sektoru, získávání finančních prostředků, organizování konferencí, seminářů, školení, výstav a organizace podpory projektů odpovídající cílům VAMu.

Členové VAMu jsou rozděleni na regulérní (běžné, normální), podporující (doprovodné) a čestné členy. Členství je dobrovolné a neplatí se za něj žádné poplatky. Běžným členem se může stát asociace, či jiná právnická osoba (legal body), která vykonává neziskové aktivity a není veřejnou administrativní složkou, obchodní jednotkou, politickou stranou, náboženskou komunitou nebo místní samosprávnou jednotkou. Musí být registrována v některé ze zemí V4 a vykonává činnost v oblasti zájmu VAMu minimálně jeden rok. Musí podepsat deklaraci o přístupu a tím se zaváže k přijetí *Charty Visegrádské asociace mládeže*⁹⁸ (dále jen „Charta“) a respektování všech rozhodnutí asociálního výboru. Regulérní členové mají následující práva: aktivní a pasivní hlasovací právo ve správě a statutárním orgánu VAMu⁹⁹, právo účastnit se setkání, různých událostí a jiných aktivit organizovaných pod záštitou VAMu, právo spoluvytvářet program aktivit a předložit své vlastní iniciativy, které by mohly být realizovány VAMem a například právo navrhnout a doporučit nové regulérní, podporující i čestné členy, či právo na vystoupení z VAMu atd. Vedle práv, které členové mají, jsou také zavázáni aktivně se účastnit na realizaci předem definovaných cílů, řídit se ustanoveními Charty a rozhodnutími vydanými správou VAMu a pečovat o dobré jméno a zvyšovat roli VAMu.¹⁰⁰

⁹⁷ VISEGRAD YOUTH ASSOCIATION. *Charter of Visegrad Youth Association* [on line]. [cit. 2008-03-02]. Dostupné na Internetu:

http://www.visegradyouth.org/index.php?option=com_content&task=view&id=68&Itemid=110.

⁹⁸ VISEGRAD YOUTH ASSOCIATION. *Charter of Visegrad Youth Association* [on line]. [cit. 2008-03-02]. Dostupné na Internetu:

http://www.visegradyouth.org/index.php?option=com_content&task=view&id=68&Itemid=110.

⁹⁹ Mezi statutární orgány VAMu patří: Valné shromáždění, Výbor, Generální tajemník a Kontrolní komise.

¹⁰⁰ VISEGRAD YOUTH ASSOCIATION. *Members* [on line]. [cit. 2008-03-04]. Dostupné na Internetu: http://www.visegradyouth.org/index.php?option=com_content&task=view&id=72&Itemid=109.

Podporujícím členem se může stát jak individuální fyzická osoba, tak jakákoliv právnická osoba, kromě těch, které nemají sídlo na území V4. Práva těchto členů jsou více omezená než u běžných členů, kdy se mohou účastnit valného shromáždění, ale jen s doporučením na hlasování pro či proti. Závazky mají stejné.

Čestnými členy se mohou stát jak fyzické tak právnické osoby, které mají pro VAM zvláštní přínos. Jejich přijetí musí být schváleno Valným shromážděním na návrh výboru. Čestní členové mají stejná práva a povinnosti jako podporující členové.

3 Využití nabízených programů v praxi

V rámci této kapitoly bude představeno praktické využití jak komunitárního programu Mládež (resp. MvA), tak využití grantů na výměnu mládeže v rámci IVF. Kapitola bude vycházet z evaluačních materiálů, které byly pro potřeby této práce získány z národních agentur středoevropských států. Jedná se především o hodnotící zprávy o průběhu a dopadu programu Mládež 2000 – 2006 a výročních zpráv IVF. Stěžejní a hlavní částí bude vlastní výzkum, který vychází z dotazníkového šetření.

3.1 Praktické využití komunitárního programu Mládež (Mládež v Akci) v zemích V4

Při analýze programu Mládež (MvA) ve čtyřech zemích V4 bylo využito výročních zpráv, hodnotících zpráv a dotazníků. Subkapitola je rozdělena dle jednotlivých států. Analýzy nemají stejný obsah, neboť informace z jednotlivých zemí měly jiný charakter a typy hodnotících ukazatelů se taktéž lišily. Pro rozbor fungování programu v ČR a na Slovensku je použito především hodnotících zpráv programu za rok 2000 – 2006. V rámci Polska je pracováno především s výročními zprávami za rok 2004, 2005 a 2006. Maďarské hodnocení bude vycházet z velmi podrobné evaluační zprávy programu Mládež. U všech zemí byly použity poznatky a fakta z dotazníkového šetření.

3.1.1 Česká republika

Hodnocení využití komunitárního programu mládež v ČR je založeno na *výročních zprávách ČNA, Národní zprávě o průběhu a dopadu programu Mládež 2000 – 2006 a dotazníkového šetření* u regionálních konzultantů programu Mládež (MvA) v ČR.

Do programu Mládež se ČR zapojila v roce 2000. Od té doby se ho zúčastnilo 25 741 lidí, z toho 11 328 českých občanů. Nejvíce lidí se účastnilo právě Akce 1.1 - Výměny mládeže.

Národní agentura pro řízení programu Mládež, ČNA, registrovala od roku 2000 do roku 2006 celkem 2 886 projektových žádostí, z toho bylo 1 843 podpořeno. Procento úspěšnosti za celé období bylo 63,9 %.

Celkově bylo na projekty v ČR vyčleněno 11 689 445 EUR. Z toho bylo využito 82,1 %, což představovalo finanční částku ve výši 9 599 000 EUR. Při takovém čerpání finančních prostředků poskytovaných v rámci komunitárního programu, lze říci, že využití programu bylo velice uspokojujivé. Míra úspěšnosti se však během let trvání programu lišila. Zatímco v roce 2000 dosahovala 76,9 %, v roce 2004 byla pouze na úrovni 56,4 %. O dva roky později program dosahoval opět vysoké oblíbenosti 77,2 %. Tyto změny byly způsobeny dvěma faktory. Díky vzrůstající oblíbenosti a zlepšení propagace programu neustále stoupal počet podaných žádostí. Finanční prostředky na podpořené projekty však byly omezené, a tak nebylo možné uspokojit tak vysoký počet žadatelů. Situace se změnila po roce 2004, kdy ČR vstoupila do EU a kdy její rozpočet na program Mládež byl výrazně navýšen.¹⁰¹

Do Akce 1 se zapojovaly především místní mládežnické organizace a sdružení. Mezi nejpočetnější skupinu žadatelů patřily neziskové organizace pracující v oblasti mládeže, neformální skupiny, nevládní neziskové organizace, spolky a jednotlivci. Občas může být žadatelem a realizátorem skupina účastníků, ale tato varianta je spíše výjimečná.¹⁰² Projekty zapojené do Akce 1 byly zaměřeny především na evropské občanství, politiku mládeže a informace o mládeži. Tento fakt ukazuje, že mladí lidé mají blízký vztah k tématům, týkajícím se vývoje mládežnické politiky v ČR, což je důležité například pro jejich budoucí práci. Co se týče regionálního rozložení projektů, zde se stále ještě nedá mluvit o rovnováze. Nejvíce projektů bylo podáno v Praze, nejméně pak v Karlovarském kraji. Co se oblíbenosti partnerských zemí v mezinárodních projektech týče, lze konstatovat, že nejvíce lidí v rámci výměny mládeže navštívilo Slovensko, Německo, Itálii a Řecko. Naopak projektů, které se konaly v ČR se zúčastnilo nejvíce Němců, Slováků a Poláků. Zde hraje největší roli blízkost jazyků a dlouhodobá úzká spolupráce vytvořená mimo program.

Za hodnocené pozitivum řízení programu je tzv. mikroprojektový systém¹⁰³. Tento systém umožňuje přístup podporující jednotlivé krátkodobější projekty, oproti makroprojektovému systému, kdy si organizace mohou žádat finanční podporu v rámci jednoho všeobecného projektu na více aktivit (např. všechny plánované výměny v běžném

¹⁰¹ ČESKÁ NÁRODNÍ AGENTURA. *Národní zpráva o průběhu a dopadu programu Mládež 2000 – 2006, Česká Republika. Praha, 2007. s.7 - 8.*

¹⁰² Výsledek dotazníkového šetření v ČR.

¹⁰³ Mikroprojektový systém podporuje menší projekty a lokální aktivity, jež mají pozitivní dopad na místní komunity. Jde o projekty, které trvají 15 měsíců a kontrola finanční stránky je mnohem jednodušší než u projektů, které trvají i několik let.

roce dohromady). Mikroprojektový systém je považován za velmi flexibilní a více transparentní. Pozitivní postoj byl vyjádřen také k systému pevných a paušálních částek¹⁰⁴, který není jinak v ČR příliš využíván. Ačkoliv se mládežnickí pracovníci shodli, že příprava finančních kalkulací a harmonogram čerpání byly nejtěžší částí projektu, považují tento systém za příjemný, spravedlivý a progresivní. Celkově dodává tento systém programu „mladou tvář“ a pomáhá udržet jeho popularitu.

Projekty byly pro mladé lidi celkově přínosné, kdy za největší pozitiva účastníci považují:

- vznik nových přátelství, poznání jiných kultur a zemí
- učení se větší toleranci
- učení se cizím jazykům
- možnost vzdělávání se v zahraničí
- obohacení o zážitky a samotný osobní rozvoj
- rozšíření znalostí zkušeností s psaním a realizací projektů.

Díky zkušenostem, které mladí lidé během realizace projektů získali, jsou nyní více otevřenější vůči jiným kulturám a cizincům žijících v ČR, ale také k poznávání životního stylu, kultury a tradic zemí, které navštívili. Pro mladé lidi jsou podstatné zkušenosti s administrativní a legislativní stránkou projektů a získání větších zkušeností s jejich řízením. Regionální konzultanti hodnotí zapojení mladých lidí do projektů celkově kladně.

Naopak jako negativní byl hodnocen nezájem zahraničních partnerů brát projekty tak vážně, jako čeští účastníci a problémy vycházející z odlišnosti kultur. Žadatelé se potýkali s několika problémy již při přípravné fázi psaní projektové žádosti:

- pro běžného žadatele je to uvědomění si, že výměna v programu Mládež je vzdělávací projekt, který se váže na potřeby komunity, cílové skupiny, vlastní organizace
- samotné vyplnění formuláře
- nalezení adekvátního partnera

¹⁰⁴ Pevné částky jsou přesně stanovené finanční zdroje, které žadatel při realizaci projektu dostane a které má každý stát individuální. Pro ČR jsou pevné částky např. 70% jízdného na dopravu, nebo náklady na aktivity hostitelské organizace jsou 960 EUR plus je u toho paušální částka 18 EUR na účastníka na den.

- porozumění samotnému principu programu, tzn., že je určen pro výměny mládeže v oblasti neformálního vzdělávání
- neznalost žadatelů se základy při psaní projektů a jejich neochota informovat se u příslušných regionálních konzultantů, nebo ČNA
- nemožnost nalézt finanční zdroje na dofinancování projektu.

V případě zhodnocení problémů při jednotlivých fázích projektů, byla při přípravné fázi pro žadatele nejvíce problematická finanční kalkulace, dále pak plánování jednotlivých aktivit a nakonec samotné psaní žádostí. Největším problémem při realizaci projektu bylo vyúčtování nutné pro závěrečnou zprávu.

Konzultace ČNA, či jejich jednotlivých regionálních konzultantů napomohly k pozitivnímu hodnocení celého programu v ČR. Konzultace probíhaly a v současné době také nadále probíhají jednorázově i dlouhodobě, kdy je s agenturou konzultován celý projekt, od příprav až po napsání závěrečné zprávy.

Program mládež se v ČR snaží o to, aby se projekty do něj zapojené netýkaly pouze místních problémů, ale reflektovala také témata, která mají prioritu v Evropě. To se daří pomocí zvýšení konkurence mezi jednotlivými podávanými projekty a tím i jejich zkvalitnění. Evropský rozměr se odráží i v nejčastěji volených tématech českých projektů.

Výměna mládeže má přínos nejen pro evropskou společnost, ale také přínos regionální. Mládež snáze akceptuje kulturní rozdíly, rychleji přijímá fakt integrované Evropy, či možnost vzdělávání se v zahraničí. Regionální přínos spočívá ve snaze otevřít svůj region více návštěvníkům z ostatních zemí EU, přináší zdravý patriotismus a hrdost na rodnou zemi, město.

V roce 2004 došlo k dvojnásobnému navýšení prostředků na projektovou činnost v souvislosti se vstupem ČR do EU. Částku 1 100 000 EUR z roku 2003 EK navýšila na 2 222 568 EUR na rok 2004. Z toho bylo na Akci 1 poskytnuto 1 717 672 EUR. Díky navýšení byla zrušena možnost dofinancování projektů z Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy¹⁰⁵.

V roce 2005 došlo k dalšímu navýšení prostředků o 24 % na 4 928 000 EUR. Akce 1 měla možnost čerpat 1 195 637 EUR. V počtu předložených projektů byly nejvíce

¹⁰⁵ ČESKÁ NÁRODNÍ AGENTURA. *Národní zpráva o průběhu a dopadu programu Mládež 2000 – 2006, Česká Republika. Praha, 2007. s.21.*

zastoupeny kraje: Praha, Moravskoslezský, Olomoucký, Liberecký, Jihomoravský, Vysočina a Jihočeský.

V roce 2006 došlo k mírnému poklesu finančních prostředků vydaných na Akci 1. I přesto byl schválen nejvyšší počet projektů za celé období 2000 – 2006, a to 139.

V následující tabulce je porovnání finančních prostředků vynaložených v jednotlivých letech, počet účastníků a počet podaných žádostí s počtem schválených žádostí za roky 2004 - 2006 za Akci 1.

Tab. 3.1 Výměna mládeže v ČR v letech 2004 - 2006

AKCE 1 - výměna mládeže	2004	2005	2006
Finance vydané na Akci 1*	933 300	1 226 300	1 143 600
Počet účastníků	1 836	3 606	2 786
Počet podaných žádostí	157	182	186
Počet schválených projektů	76	121	139
% úspěšnost	48 %	66 %	74 %

Zdroj: ČESKÁ NÁRODNÍ AGENTURA. *Národní zpráva o průběhu a dopadu programu Mládež 2000 - 2006, Česká Republika. Praha, 2007. Vlastní úprava.*

* v EUR.

Z výše zvedeného vyplývá, že čím déle program Mládež v ČR fungoval, tím lepší a konkurenceschopnější projekty žadatelé předkládali a zvyšovali tak své schopnosti psát kvalitnější projekty. Během tří let se zvýšila i procentní úspěšnost předkládaných projektů v rámci Akce 1. Do roku 2004 byla do 50 %, od roku 2005 se stále zvyšuje (viz předchozí tabulka).

Program Mládež (MvA) neposkytuje finanční zdroje v plné výši požadované částky na projekt. Dle výsledků dotazníkového šetření je dofinancování projektů možné z prostředků některých krajských úřadů. Například Královéhradecký kraj přispívá na cestovní náklady 70 %, popřípadě na návštěvu zahraniční skupiny v ČR 180 Kč na osobu a den. V Olomouckém kraji je možné spolufinancování projektu pokud je nositelem projektu škola, či jiné školské zařízení zřizované krajem, a to do výše 20 000 Kč. Kraj Vysočina spolufinancuje školy a školská zařízení bez ohledu na zřizovatele a nevládní neziskové organizace, a to v programu Mládež Akci 3 (Iniciativy mládeže) – Skupinové iniciativy a projekty mezinárodní spolupráce. V programu MvA se možnost spolufinancování rozšířila na Akci 1 – Mládež pro Evropu na výměnu mládeže, iniciativy mládeže a projekty participativní demokracie. Dále na iniciativu 3.1 - spolupráce se

sousedními a partnerskými zeměmi a iniciativu 4.3 – vzdělávání a vytváření sítí mezi pracovníky s mládeží.¹⁰⁶

3.1.2 Maďarsko

Hodnocení Maďarska a jeho působení v programu Mládež vychází z *Final Evaluation Report on the Programme Youth in Hungary 2000 – 2006*.

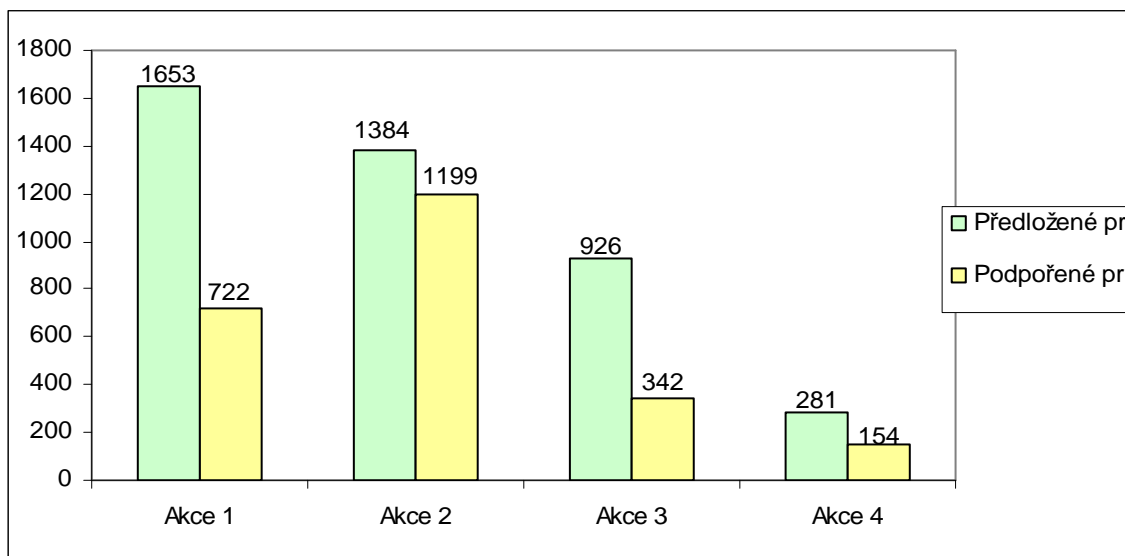
Program Mládež přinesl nové cíle, úroveň, nové metody a v neposlední řadě nové finanční možnosti pro oblast práce s mládeží v Maďarsku. Přibližně 72 000 mladých lidí mohlo tohoto přínosu od roku 2000 využít. Celkem 35 000 se jich účastnilo mezinárodní výměny mládeže.

Celkově bylo v Maďarsku v letech 2000 – 2006 alokováno na podporu programu Mládež 11 504 759 EUR a předloženo 4 152 žádostí, z toho bylo 2 354 podpořeno, což představuje 57 % úspěšnost. Nejvíce byla využita, tak jako v ostatních státech V4, Akce 1. Zde lze vidět vysoký počet předkládaných žádostí ve srovnání s ČR, která je co do rozlohy a počtu obyvatel srovnatelná s Maďarskem. I přes téměř dvojnásobně vyšší počet předložených projektů v Maďarsku, byla úspěšnost realizovaných projektů v ČR vyšší (63,9 %). Poměr předložených a schválených projektů se během doby trvání programu měnil. Nejvyšší počet předložených projektů byl v roce 2004, ale úspěšnost schválených pouze 42 % (blíže viz Tab 3.2). Růst v okruhu počtu žadatelů měl úzké spojení se skutečností, že se program Mládež stával mnohem více známějším a navíc od roku 2000 došlo k rozdělení aktivit pro práci s mladými lidmi z centralizovaného systému na decentralizovaný. Aktivita regionálních mládežnických služeb se stala více viditelnější pro mládežnické organizace a v některých regionech se počty aktivit na šíření informací o programu zvyšovaly. Stále silnější spolupráce byla vytvářena mezi regionálními úřady a mládežnickými organizacemi.

Následující graf přibližuje jednotlivé akce programu, co se týče počtu předložených a počtu realizovaných projektů. Je zde vidět, že nejvíce projektů bylo předkládaných v rámci Akce 1, ale schválených jich bylo pouze 44 %. Nejvíce realizovaných jich bylo v rámci Akce 2 (87 % z celkového počtu za Akci 2). Nejmenší počet co se týče registrovaných a schválených projektů bylo v rámci Akce 5.

¹⁰⁶ Blíže viz dotazníkové šetření regionálních konzultantů v ČR (viz přílohy č. 3 - 7).

Graf 3.1 Poměr předložených a podpořených projektů v letech 2000 – 2006 za jednotlivé Akce programu v Maďarsku

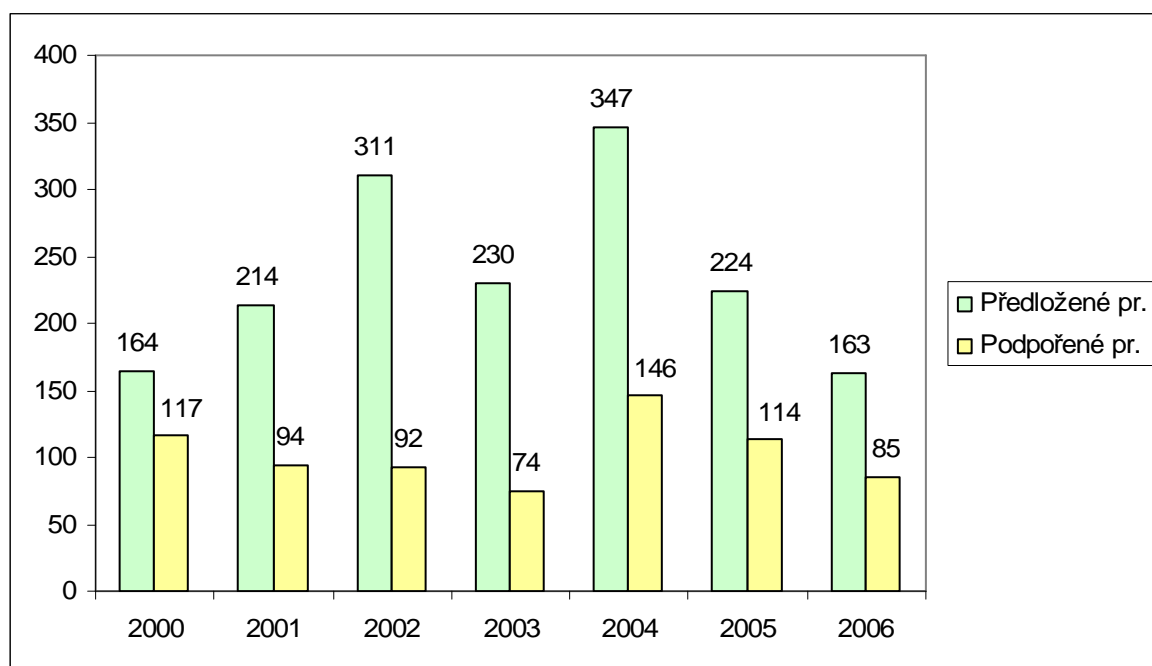

Zdroj: RIGÓ R., SZABÓ I. *Final Evaluation Report on the Programme Youth in Hungary 2000 – 2006*.
Vlastní úprava.

V rámci Akce 1 bylo každoročně zamítnuto, pokud bereme v úvahu poměr mezi předloženými a schválenými žádostmi, větší množství projektů, jak lze vidět z následující tabulky a grafu. S tímto faktem souvisí i procento úspěšnosti schválených projektů. Například v roce 2000 bylo z celkově předložených žádostí schváleno 71 % projektů. V roce 2003 byl zaznamenán propad na pouhých 32 % a i přes následný růst, kdy v roce 2005 přesáhla úspěšnost 50 %, se původní hodnota 71 % zatím nepodařila dosáhnout. Dle sdělení Národní agentury, příčina tohoto faktu může být v neočekávaně vysokém počtu předkládaných projektů na jedné straně a na druhé straně v jejich nedostatečné kvalitě. Relativně vysoký počet předkládaných projektů v rámci Akce 1 mělo turistické zaměření, což nevyhovovalo kritériím programu Mládež, jež se nacházejí v neformálním vzdělávání a v nutnosti upevnění pozice pracovníků s mládeží v Maďarsku. Mezinárodní výměny mládeže jsou zejména organizovány a podporovány na základě dobrovolnosti a jakéhosi nadšení „amatérských“ pracovníků s mládeží.¹⁰⁷

¹⁰⁷ RIGÓ R., SZABÓ I. *Final Evaluation Report on the Programme Youth in Hungary 2000 – 2006*. s. 13.

Graf 3.2 Poměr předložených a podpořených projektů v letech 2000 – 2006 za Akci 1 v Maďarsku

Zdroj: RIGÓ R., SZABÓ I. *Final Evaluation Report on the Programme Youth in Hungary 2000 – 2006*.
Vlastní úprava.

Tab 3.2 Výměna mládeže v Maďarsku v letech 2004 - 2006

AKCE 1 - výměna mládeže	2004	2005	2006
Finance vydané na Akci 1*	851 391	924 211	1 034 229
Počet podaných žádostí	347	224	163
Počet schválených projektů	146	114	85
% úspěšnost	42 %	51 %	52 %

Zdroj: RIGÓ R., SZABÓ I. *Final Evaluation Report on the Programme Youth in Hungary 2000 – 2006*.

Vlastní úprava.

* v EUR.

Potenciální žadatelé získávali informace o programu Mládež nejčastěji přes webové stránky Národní agentury, prostřednictvím měsíčníku *Pályázatfigyelő - PAFI*¹⁰⁸, od zaměstnanců Národní agentury a od známých.

Realizace programu Mládež v Maďarsku se potýkala i s několika negativy. Mezi první patří regionální nerovnost v oblasti cílových skupin programu. Mnoho účastníků bylo vystaveno problémům vyplývajícím z geografické nerovnosti země. V Maďarsku existuje několik míst (např. na jihu župa Zala), kde je špatná dostupnost a je těžké zde vybrat místo

¹⁰⁸ Měsíční časopis a on line recenze na současné tendence maďarských nevládních organizací, fondů, institucí, samosprávních celků, podnikatelských subjektů a individualistů.

pro informační besedy o programu Mládež. Naopak existují regiony, které předkládají taktéž málo projektů, ale důvod je jiný. Daný region je ekonomicky natolik vyspělý, že místní společnosti jsou ochotny podpořit nevládní organizace při realizaci vlastních projektů zapojujících mládež. Taktéž je v Maďarsku výrazný aspekt hraničního regionu (na hranicích s Chorvatskem, Slovenskem, Slovinskem a Rakouskem), kde je jednodušší hledat zahraničního partnera, a proto si organizace v těchto částech země snaží udržet příznivé vztahy se zahraničními partnery. Další problémovou oblastí bylo spojení mezi organizacemi. Nevládní organizace nebyly připraveny na realizaci mezinárodních projektů, a to především z důvodu nedostatečné jazykové vybavenosti a nezájmu vyhledávat jiné alternativy spolupráce než na národní úrovni.

Přínosy Akce 1 v Maďarsku byly především v¹⁰⁹:

- získání zkušeností během realizace projektu
- možnosti neformálně se vzdělávat
- vytváření nových přátelství
- v poznávání jiných kultur
- pozitivní dopad na místní komunity.

Největší problémy měli žadatelé s přípravou projektu (samotným vyplněním žádosti, či nalezením vhodného zahraničního partnera), realizací projektu (zpoždění převedení grantu na účet, závěrečná zpráva o rozpočtu a vyúčtování cestovních nákladů), dále v nedostatečném poskytování informací ze stany Národní agentury a složitou závěrečnou finanční zprávou.

3.1.3 Polsko

Pro analýzu komunitárního programu Mládež v Polsku bylo použito výročních zpráv: *Raport 2004*, *Raport 2005* a *Raport 2006* spolu s dotazníkovým šetřením z Narodowe Agencie Programu Młodzież w Działaniu.

Polsko, největší země V4 a pátá největší země EU co do rozlohy a počtu obyvatel, se do programu Mládež zapojila v roce 2000. Vzhledem k tomuto faktu je obtížnější srovnávat Polsko s ČR, Maďarskem a potažmo i Slovenskem, jakožto nejmenším státem

¹⁰⁹ RIGÓ R., SZABÓ I. *Final Evaluation Report on the Programme Youth in Hungary 2000 – 2006*. s.54 - 57.

ze všech již zmíněných, neboť potenciál čerpání finančních prostředků v rámci programu Mládež v Polsku je mnohem větší než u ostatních zemí. V rámci navyšování rozpočtu programu v období 2000 – 2006 vzrůstal také počet žádostí o projekty, a to ve všech akcích programu. Následující tabulka udává počet zrealizovaných projektů v letech 2000 - 2006 s důrazem na Akci 1, jakožto na předmět zkoumání této práce.

Tab 3.3 Počet realizovaných projektů v letech 2000 – 2006 v Polsku

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Celkem
Akce 1	139	96	148	179	321	334	339	1556
Ostatní akce*	170	261	405	519	862	860	953	4030
CELKEM	309	357	553	698	1183	1194	1292	5586

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum.

* Kromě Akce 4, což byly školení a semináře.

Z výše uvedené tabulky lze sledovat každoroční navyšování počtu realizovaných projektů stejně jako v ČR a na Slovensku, proto již lze konstatovat, že komunitární program byl v těchto zemích využíván v dostatečné míře a byl rok od roku úspěšnější.

Od roku 2000 se počet projektů realizovaných v rámci Akce 1 zvýšil více než dvakrát a celkový počet projektů za všechny ostatní akce měl navýšení více jak čtyřnásobné. Tento fakt je zapříčiněn i tím, že se rozpočet od vstupu Polska do EU zvýšil dvojnásobně¹¹⁰ Nejvíce se však čerpalo v rámci Akce 2 - Evropská dobrovolná služba, kdy v roce 2000 bylo zrealizováno 55 projektů, 528 projektů v roce 2004 a 647 v roce 2006, což je téměř 12krát více než v roce 2000. Nejméně projektů bylo realizováno v rámci Akce 5 – Podpůrná opatření.

Nejpočetnějšími skupinami, které se účastnily výměny mládeže byly neformální nebylo nijak finančně náročné, ale co se týče administrativního rozsahu, ten dělal žadatelům jisté potíže. Především v ne příliš jasném pochopení podstaty programu a dále ve formálním hledisku, např. striktní požadavky ohledně bankovních účtů, daní atd. Dle odpovědí v dotazníku: „Je paradox, že hlavní myšlenka programu Mládež je podpora

¹¹⁰ Blíže viz výsledek dotazníkového šetření v Polsku (viz příloha č. 8).

začleňování mladých lidí, ale samotný postup při získávání finančních prostředků pro projekt tak snadné není“¹¹¹.

Polské administrativní členění je na 16 vojvodství. Celkově nejvíce projektů programu Mládež je z vojvodství Dolnoslezského a Mazovského, naopak nejméně je z vojvodství Opolského a Svatokřížského¹¹². Pokud bereme v úvahu pouze Akci 1, nejvyšší počet projektů v letech 2004 – 2006 vycházel z vojvodství Slezského a Dolnoslezského. V opačném případě nejmenší počet žádostí byl podán v Opolském a Podkarpatském vojvodství. Počet projektů, které z daných oblastí vycházejí může být dán rozlohou a hustotou obyvatel v daném regionu. Opolské vojvodství je rozlohou nejmenší vojvodství v Polsku. I když Slezské vojvodství není o moc větší, je zde významná těžba uhlí a v Katovicích, jež je hlavním městem vojvodství, je jedna z polských univerzit. Tyto faktory mohou být považovány za jeden z aspektů ekonomicky výraznějšího regionu a tím i větší potenciál obyvatel zapojovat se do realizace projektů v oblasti vzdělávání.

Mezi oblíbené oblasti polské výměny mládeže patří Německo, tato země je v oblíbenosti na prvním místě i v opačném případě. Na druhém místě, kam mladí Poláci míří je Litva, pak Španělsko a v roce 2006 i Slovensko. Naopak do Polska směřuje nejvíce mladých lidí v rámci Akce1, jak již bylo zmíněno, z Německa, Velké Británie, Litvy a Itálie. Co se týče projektů s partnerskými zeměmi je na prvním místě Ukrajina, pak Bělorusko a Rusko.

Tab 3.4 Výměna mládeže v Polsku v letech 2004 – 2006

	2004	2005	2006
Finance vydané na Akci 1.1*	2 737 010	2 644 617	2 846 584
Počet účastníků	9 058	10 879	10 186
Počet podaných žádostí	524	544	527
Počet schválených projektů	321	334	339
% úspěšnost	61 %	61 %	64 %

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum.

*v EUR

¹¹¹ Blíže viz výsledek dotazníkového šetření v Polsku (viz příloha č.8).

¹¹² FUNDACJA ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI. *Program Młodzież Raport 2006*. Warszawa: KAD, 2007. 50 s. ISBN 978-83-60058-26-8. s. 15.

Na rozdíl od ČR a Slovenska, kde se procentní úspěšnost zvyšovala mnohem rapidněji, je Polsko od roku 2004 v tomto ukazateli téměř stabilní. Počty předkládaných projektů, schválených projektů i počet účastníků se nijak výrazně neměnil. Úspěšnost se pohybuje okolo 60 %, což by se dalo považovat za pozitivní jev, i když v ČR tento ukazatel dosáhl v roce 2006 74 % (na Slovensku v totéž roce pouhých 39 %). Počet projektů předkládaných a schválených je v Polsku více jak dvojnásobný oproti ostatním třem státům.

Možnost spolufinancování projektů ze státních prostředků je v Polsku možné, ale pro nedostatek informací, nebylo možné zjistit, zda jsou používány prostředky z národní, regionální, či místní úrovně. „Spolufinancování je možné a nejsou zde tak pevně stanovená pravidla co se týče procentuální nebo konkrétní částky“¹¹³.

3.1.4 Slovensko

Hodnocení komunitárního programu na Slovensku vychází z hodnotící zprávy *Community Youth programme 2000 – 2006 in the Slovak Republic, Evaluation report on implemetation and impact* a dále z rozhovorů s vedoucím národní agentury Iuventa.

Slovensko se k programu mládež připojilo v roce 2000. Během let 2000 – 2006 se ho účastnilo 12 735 Slováků a stejně jako v ČR se jich nejvíce zapojilo do Akce 1.1 – výměna mládeže.

Národní agentura pro řízení programu Mládež, Iuventa, registrovala celkem 2 578 žádostí v období 2000 až 2006, z toho bylo 1 790 podpořených (úspěšnost je tedy 69,4 %). Procento úspěšnosti se měnilo během celého trvání programu. V roce 2000 to bylo 62,8 %, v roce 2004 jen 46,5 %. Tento fakt byl zapříčiněn několika specifiky. V průběhu celého programu se zvýšil počet projektů, které byly výsledkem zvýšené oblíbenosti programu a rozsahem propagace a šířením informovanosti občanů. Kvalita projektů a jejich konkurenceschopnost se během let zvyšovala, kdy konkurence mezi projekty byla nejvyšší v roce 2006.¹¹⁴

Celková finanční částka alokovaná pro program mládež na Slovensku byla pro období 2000 – 2006 10 533 630 EUR, z toho bylo 86,2 % vynaloženo na projekty.

¹¹³ Blíže viz výsledek dotazníkového šetření v Polsku (viz příloha č.8).

¹¹⁴ IUVENTA. *Community Youth Programme 2000 – 2006 in the Slovak Republic. Evaluation report*. Bratislava, 2007. s. 7.

Mezi témata projektů, které byly v Akci 1 nejvíce preferovány, patřilo umění, kultura a volný čas. Co se týče regionálního rozložení, nejvíce projektů bylo předkládáno v Žilinském kraji, nejméně pak v Trnavském. Žilinský kraj má dlouhou a úspěšnou tradici v přidružování a velmi silné neziskové organizace se svými regionálními konzultanty, kteří aktivně pracují v oblasti mládeže. Při realizaci projektů slovenská mládež preferovala tyto partnerské země: Německo (19 % účastníků), Francii (13,5 % účastníků) a Itálii. Naopak nejvíce navštívili Slovensko při výměnných pobytech Češi (16 %), Poláci (8,6 %) a Španělé. Přednost těchto účastníků může být dána jazykovou a kulturní blízkostí a především pak společnými historickými kořeny.

Akteři výměny mládeže považují jako největší přínos „mezinárodní“ zkušenosti, které jim přinesly možnost cestovat, poznávat a porozumět nové kultuře a také ji akceptovat. Mezi ostatní pozitiva patří vytváření nových přátelských vztahů, učení se cizím jazykům, práce v týmech, učení se komunikaci, být aktivní a sebejistý, ale také finanční podpora jejich oblíbených aktivit. Poslední zmíněný fakt mohl být pro mladé lidi jedním z hlavních motivů, proč se do programu Mládež zapojili, neboť nenalezli jinou formu financování svých aktivit na národní či regionální úrovni. Program se nebránil podpoře jakýchkoliv aktivit, pokud byl projekt dobře napsán a byli nalezeni vhodní partneři pro rozvoj daných činností.

Tab 3.5 Výměna mládeže na Slovensku v letech 2004 – 2006

AKCE 1 - výměna mládeže	2004	2005	2006
Finance vydané na Akci 1*	691 965	786 619	1 270 511
Počet účastníků	2 243	1 834	3 306
Počet podaných žádostí	149	125	210
Počet schválených projektů	79	73	82
% úspěšnost	53 %	58 %	39 %

Zdroj: IUVENTA. *Community Youth Programme 2000 – 2006 in the Slovak Republic. Evaluation report.*
Vlastní úprava.

* v EUR

Ve výše uvedené tabulce lze vidět, že finanční alokace poskytnutá na Akci 1 se každým rokem zvyšovala. K nepatrnému růstu, oproti roku 2004, došlo v roce 2005 o celých 95 000 EUR. Vyšší finanční alokace, o téměř 500 000 EUR, byla zaznamenána v roce 2006. Počet účastníků ze zvýšil mezi lety 2005 a 2006 skoro dvojnásobně. I přesto došlo k výrazným změnám mezi těmito lety, a to v počtu schválených projektů, jež se sice

zvýšil, ale procentuální úspěšnost klesla, a to vzhledem k vyššímu počtu podaných žádostí. Nejčastějšími žadateli o projekt v rámci Akce 1 byli mladí lidé, děti a handicapovaní lidé.

Přínosem programu byl rozvoj nových aktivit, založení nových organizací a vytváření stále nových projektů. 52 % organizátorů Akce 1 po realizaci prvního projektu vytvářelo již nový, 74 % udržuje kontakt s projektovými partnery v zahraničí a 47 % se stalo více aktivnější po realizaci výměnného pobytu.

Významný přínos pro program Mládež měla Národní agentura Iuventa. I přesto, že zde byly problémy s přijetím principu programu Mládež a v některých regionech přetrvávala stále dřívější metoda přímé práce s mládeží, byla Iuventa hodnocena účastníky projektů jako velice flexibilní, co se poskytování informací a rad týče. Regionální konzultanti sehráli při psaní projektů taktéž významnou roli, neboť jejich hodnocení je na druhém místě po Iuventě. Národní agentura i její regionální konzultanti si chtějí i v budoucnu udržet toto pozitivní postavení a nadále poskytovat poradenskou a informační činnost na vysoké úrovni ve formě propagačních materiálů, publikací, brožur, prezentací, informačních schůzek a kvalitě webových stránek.

Program Mládež byl hodnocen jako největší podporovatel mobility mládeže na Slovensku. Tento fakt přispěl nejen ke zvýšení počtu samotných projektů, které se zabývaly mobilitou, ale také k rozvoji politiky mládeže v různých oblastech. Program ovlivnil vytváření budoucí politiky mládeže a několik dokumentů v dané oblasti. Udržitelnost programu je tak viditelná v dlouhodobé perspektivě např. v *Koncepci politiky mládeže směrem k dětem a mládeži 2007 – 2013, Nový pakt mládeže*.¹¹⁵

3.1.5 Shrnutí využití komunitárního programu Mládež v zemích V4

Ze všech dostupných materiálů a následné analýzy lze zhodnotit přínos programu Mládež ve všech čtyřech státech jako pozitivní. Mladí lidé začali projevovat větší zájem o výměnu mládeže, což se projevuje ve větším počtu podaných žádostí, než je finanční možnost podpory v této oblasti. Pokud někdo získá pozitivní zkušenost, v podstatě jakoukoli, předá ji dále a systém funguje jako „sněhová koule“ (nabalování), kdy se do programu chce zapojit více a více mladých lidí, kteří chtějí poznat jiné země nejen jako turisté, ale prostřednictvím lidí, kteří jim napomohou poznat danou zemi hlouběji.

¹¹⁵ IUVENTA. *Community Youth Programme 2000 – 2006 in the Slovak Republic. Evaluation report*. Bratislava, 2007. s. 22.

Motivací bývá i možnost naučit se cizí jazyk. Stoupá také kvalita a úroveň pochopení těch, kteří se výměny mládeže chtějí účastnit. K tomu faktu přispívá i zvýšený zájem o prezentace, které jsou poskytovány národními agenturami, či regionálními konzultanty.

Právě národní agentury a jejich regionální konzultanti se snažili a v budoucnu se budou snažit o to, aby jejich služby byly co nejkvalitnější. Propagace programu a prezentace jejich služeb budou i nadále poskytovat prostřednictvím různých prezentací, besed, propagačních materiálů, vydáváním publikací a brožur, týkající se dané problematiky a poskytováním adekvátních informací prostřednictvím svých webových stránek, ale především skrze osobních konzultací, jež jsou poskytovány bezplatně.

Existence regionálních konzultantů má své opodstatnění. Znají daný územně správní celek nejlépe, a proto napomáhají žadatelům nejen při psaní projektů a hledání partnerů, ale především znají potenciál daného území a mohou tak napomáhat ke zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivnosti území tím, že dostanou daný region do podvědomí zahraničních účastníků výměny mládeže. Z tohoto důvodu se národní agentury budou v budoucnu snažit o nárůst potenciálních žadatelů v regionech, kde prozatím bylo realizováno nejméně projektů a tím dosáhnout vyváženosti mezi jednotlivými regiony ve své zemi.

Dalším pozitivním přínosem komunitárního programu Mládež na národní úrovni bylo ovlivnění při vytváření státních koncepcí na nastávající období, které se týkaly vzdělávání mládeže a jejich volnočasových aktivit. Řízení na regionální úrovni má možnost budovat svou silnější pozici na zkušenostech z programu Mládež.

Všechny státy se potýkaly s problémy. Nejčastěji s psaním projektových žádostí, a to především se samotným vyplněním daného formuláře, s nalezením vhodného zahraničního partnera a s pochopením správné „filozofie“ programu Mládež.

Mezi doporučení, které by měly ovlivnit budoucí fungování programu MvA patřily:

- potřeba zvýšit věkové rozpětí účastníků u iniciativ mládeže
- potřeba intenzivnější spolupráce se školami, alespoň do té míry, aby tyto instituce o programu věděly
- zahájení fáze aktivit projektu by mělo být flexibilní a ne pevně stanovené

- větší propagace programu v regionech a místních municipalitách a zvýšená propagace prioritních témat programu jako je boj proti rasismu a xenofobii, atd.
- zjednodušení žádostí, neboť se mladým lidem zdají chaotické a špatně se v ní orientují
- zpřehlednit webové stránky programu a zpřístupnit žádosti on – line.

Všechna tato doporučení byla brána na vědomí a lze se již domnívat, že na všech těchto aspektech je vnímám pozitivní posun od počátku implementace programu MvA.

Jedna z priorit (českých) je spolupráce, při realizaci projektů v rámci programu Mládež, se zeměmi V4. U programu MvA již není tak akcentována, ale stále podporována. Jedná se o sousední země, kde je spolupráce v podstatné míře vítána a při hodnocení projektu jsou žadatelům připisovány plusové body k pozitivnímu hodnocení. V průběhu programu Mládež bylo realizováno několik projektů se zeměmi V4 a byly hodnoceny svým přínosem velice kladně. Konalo se i několik setkání národních agentur těchto 4 zemí, které se zabývaly spíše obecnými tématy jako byla forma propagace, témata školení atd., než konkrétními akcemi. Často je pro žadatele více zajímavější spolupracovat se vzdálenějšími krajinami, ale i přesto se nachází několik žadatelů, kteří si uvědomí, že i kultura za hranicemi je jiná a mnohdy velice zajímavá.

3.2 Praktické využití grantů v rámci IVF

Hodnocení výměny mládeže ze strany IVF není tak jednoznačné jako u komunitárního programu mládež. V rámci IVF jsou poskytovány tzv. Malé a Standardní granty. V obou případech lze požádat o projekt na výměnu mládeže, rozdíl je ve výši poskytovaného grantu, proto i hodnocení projektů na výměnu mládeže nebude v tomto případě natolik detailní a spíše bude ilustrován v obecné rovině. Snahou bude přiblížit problematiku výměny mládeže co možná nejlépe.

IVF byl založen v roce 2000 za účelem podpory nejlepších visegrádských projektů v oblasti kultury, vědy, vzdělání, podpory turismu, stejně jako přeshraniční spolupráce a výměna mládeže.

V roce 2005 bylo zřejmé, že samotná myšlenka a také realizace založení IVF byla „šťastnou“ volbou. Od založení IVF do roku 2005 bylo podpořeno více než 1 000 projektů

a uděleno více než 140 stipendií v celkové částce 11 mil. EUR. Kvalita a počet předložených projektů se rok od roku zvyšovala a zvyšuje. Důvodem tohoto pozitivního vývoje a vzrůstajícího významu aktivit IVF bylo navýšení finančních prostředků/příspěvků IVF, a to z 1 mil. EUR v roce 2000 na 3 mil. EUR v roce 2005. Poté, co země V4 vstoupily 1. května 2004 do EU jako její plnohodnotní členové, začali přicházet i první žadatelé z ostatních evropských zemí.

Standardní granty se realizovaly již od roku 2000. Vzhledem k relativně vysokému počtu projektových žádostí, které nepřesahovaly částku 4 000 EUR byly od roku 2002 realizovány i Malé granty. Úspěšnost schválených projektů se pozvolna zvyšovala. V roce 2000 byl počet žadatelů o Standardní grant 263, pouze 26 z nich bylo realizovaných, tzn. že procentní úspěšnost byla velice nízká, a to pouhých 11 %. V roce 2004 bylo žádáno o 309 projektů, z toho 139 bylo realizováno. Zde se již úspěšnost zvýšila na 45 %. Nápodobně tomu bylo i při realizaci Malých grantů, kdy v roce 2002 byla 24 % a v roce 2004 již 40 % úspěšnost.

V roce 2004 činil celkový rozpočet IVF 2 400 000 EUR. Z toho bylo na granty vynaloženo celkově 2 090 168 EUR v poměru 1 623 000 EUR na Standardní granty a 467 168 EUR na Malé granty. Z toho vyplývá, že celková alokace finančních prostředků na oba typy grantů byla téměř 87 % celkového rozpočtu IVF.¹¹⁶

Tab 3.6 Počet grantů poskytnutých IVF za rok 2004

	Standardní granty	Malé granty	Celkem
Česká republika	39	33	72
Maďarsko	30	29	59
Polsko	30	37	67
Slovensko	40	34	74
Celkem	139	133	272

Zdroj: INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2004*. Vlastní úprava.

Z tabulky je možné vidět, že nejvíce úspěšně realizovaných projektů bylo na Slovensku a v ČR. Více byly využity standardní granty, kde byla vyšší finanční podpora. Výrazné rozdíly však nejsou patrné. V roce 2004 bylo ze všech 272 projektů pouze 24 na výměnu mládeže (z celkového počtu to činí pouhých 8,8 %), zatímco 163 jich

¹¹⁶ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2004* [on-line]. 2 005. 22 s. [cit. 2008-02-22]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/press.html>.

bylo na kulturní spolupráci (téměř 60 % z celkového počtu). V roce 2004 byla nejmenší finanční alokace poskytnutá na Malý grant ve výši 542 EUR. Na Standardní grant byla vynaložena nejvyšší možná částka 43 000 EUR.

I v roce 2005 zůstaly Standardní a Malé granty hlavním nástrojem práce IVF. Zmíněný fond v tomto roce přijal ve všech svých výzvách celkem 704 žádostí a posléze z nich podpořil 301. Předpokládaný rozpočet navrhovaný na rok 2005 byl 1 690 000 EUR na Standardní granty a 450 000 EUR na Malé granty. Finální výdaje byly překročeny, a to u obou typů grantů. Není ale možné nikdy předem určit zájem žadatelů. Rozpočet je plánem a jeho jednotlivé kapitoly se IVF snaží plnit co nejlépe a snaží se plánu co nejvíce přiblížit, a to v jednotlivých uzávěrkách všech grantů. Pakliže se nesejde dostatek podpořitelných Malých grantů např. v uzávěrci červnu, pak je rozpočet zářijové uzávěrky vyšší právě o danou nevyčerpatelnou částku. Pokud ale dojde k navýšení, pak je možnost dofinancování z mimorozpočtových zdrojů, např. z výnosů na úrocích. Není to ovšem tak časté¹¹⁷. Z celkového rozpočtu 3 000 000 EUR bylo na granty obecně čerpáno 75,5 % rozpočtových financí.¹¹⁸

Tab 3.7 Počet grantů poskytnutých IVF za rok 2005

	Standardní granty	Malé granty	Celkem
Česká republika	40	33	73
Maďarsko	46	31	77
Polsko	34	30	64
Slovensko	47	32	79
Celkem	167	126	293
Non V4*	5	3	8
CELKEM	172	129	301

Zdroj: INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2005*. Vlastní úprava.

*Projekty, které byly realizovány v jiné zemi než v zemích V4.

Oproti roku 2004 se počet žádostí u Malých a Standardních grantů zvýšil o 59. Tato hodnota nevykazuje žádný rapidní nárůst, protože procento úspěšných projektů z celkového počtu 704 podaných je stejné jako v předchozím roce, tedy 42 %. Ze všech projektů bylo 39 realizovaných na výměnu mládeže, což by se dalo považovat oproti minulému roku za úspěšné (z celkového počtu to činilo necelých 13 %), zatímco opět

¹¹⁷ Blíže viz dotazník pro Mezinárodní Visegrádský fond (viz příloha č. 9)

¹¹⁸ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual Report 2005*[on-line]. 2006. 22 s. [cit. 2008-19-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/press.html>.

nejvyšší počet projektů byl z oblasti kulturní spolupráce (přes 53 %). V roce 2005 byla poskytnuta nejnižší částka na Malý grant 1 030 EUR, nejvyšší v rámci Standardního grantu byla 37 000 EUR. Zde je vidět, že žadatelé mohou žádat o jakýkoliv vysoký finanční příspěvek na projekt, pokud splňuje všechny náležité atributy pro přijetí.

Rozpočet pro rok 2006 byl navýšen o 340 000 EUR. Poměr částek, které měly být vynaloženy na Malé a Standardní granty zůstal téměř stejný jako v předešlém roce. Za rok 2006 bylo na Malé granty vynaloženo 453 652 EUR a na Standardní granty 1 854 200 EUR.

Tab 3.8 Počet grantů poskytnutých IVF za rok 2006

	Standardní granty	Malé granty	Celkem
Česká republika	50	31	81
Maďarsko	62	30	92
Polsko	43	31	74
Slovensko	57	33	90
Celkem	212	125	337
Non V4*	4	2	6
CELKEM	216	127	343

Zdroj: INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2006*. Vlastní úprava.

*Projekty, které byly realizovány v jiné zemi než v zemích V4.

Z celkového počtu 861 podaných žádostí bylo v roce 2006 zrealizovaných 343, což naznačuje úspěšnost necelých 40 %. I nadále bylo na výměnu mládeže zrealizováno relativně málo projektů. Pouhých 36, méně již bylo jen projektů na přeshraniční spolupráci (20) a podporu turismu (12).

V roce 2006 premiéři států V4 rozhodli na summitu ve Visegrádu o navýšení ročního rozpočtu na rok 2007 z 3 mil. EUR na 5 mil. EUR. Potřeba zvýšit rozpočet bylo každoroční převýšení plánovaného rozpočtu v oblasti Malých a Standardních grantů. Toto navýšení vedlo k podpoře většího množství projektů a rozšíření o další pole působnosti v oblasti VARPu a poskytování stipendií programů pro studenty vysokých škol.

Proto se rozpočet na rok 2007 zvedl téměř o 67 %. Finanční alokace na Standardní granty se oproti roku 2006 zvýšila o 30 % a u Malých grantů se roční rozpočet navýšil

o více jak 11 %. Nejvíce tak bylo alokováno z celkového rozpočtu 5 789 650 EUR na Standardní granty, téměř 43 % a na stipendijní programy cca 25 %.¹¹⁹

Tab 3.9 Počet grantů poskytnutých IVF za rok 2007

	Standardní granty	Malé granty	Celkem
Česká republika	57	38	95
Maďarsko	56	37	93
Polsko	49	36	85
Slovensko	79	41	120
Celkem	241	152	393
Non V4*	7	3	10
CELKEM	248	155	403

Zdroj: INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2006*. Vlastní úprava.

*Projekty, které byly realizovány v jiné zemi než v zemích V4.

V roce 2007 bylo podpořeno celkem 403 projektů v rámci Malých a Standardních grantů z celkového počtu podaných žádostí 982, což je 41 % úspěšnost. Ze všech realizovaných projektů bylo 36 na výměnu mládeže, z toho 13 v rámci Malých grantů v celkové výši 42 622 EUR, kdy 2 realizovala ČR, 2 Maďarsko, 5 Polsko a 4 Slovensko. Celkově v roce 2007 nejvíce na Malých a Standardních grantech čerpalo Slovensko, a to 682 690 EUR. Nejméně pak ČR (631 300 EUR), ale rozdíly mezi zbývajících třemi státy nejsou nijak významné a jejich čerpání finančních prostředků lze považovat za téměř stejné (viz níže uvedená tabulka).

Srovnání let 2004 – 2007 v celkovém čerpání finančních prostředků na kulturní spolupráci, přeshraniční spolupráci, vědeckou výměnu a výzkum, výměnu mládeže a podporu turismu, jakožto oblastí zájmu Malých a Standardních grantů není znát žádná velká odlišnost mezi zeměmi V4 (blíže níže uvedená tabulka a graf). Slovensko ale své prvenství téměř každý rok potvrzuje. Dle IVF se nedá jednoznačně určit, která ze čtyř zemí jednoznačně zaujímá prvenství v aktivitě při realizaci projektů na výměnu mládeže. IVF se snaží dlouhodobě vyvažovat zájem jednotlivých zemí tak, aby rozdíly nebyly příliš signifikantní. Z pohledu upřednostňování cílových zemí ze strany ČR, Maďarska, Polska a Slovenska je to opět složité, neboť se nejedná o vedený údaj IVF. Pravidla ale stojí především na počtu partnerů, kdy obecnou podmínkou pro granty, kromě přeshraniční

¹¹⁹ INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual Report 2007*[on-line]. 2008. 25 s. [cit. 2008-04-02]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/press.html>.

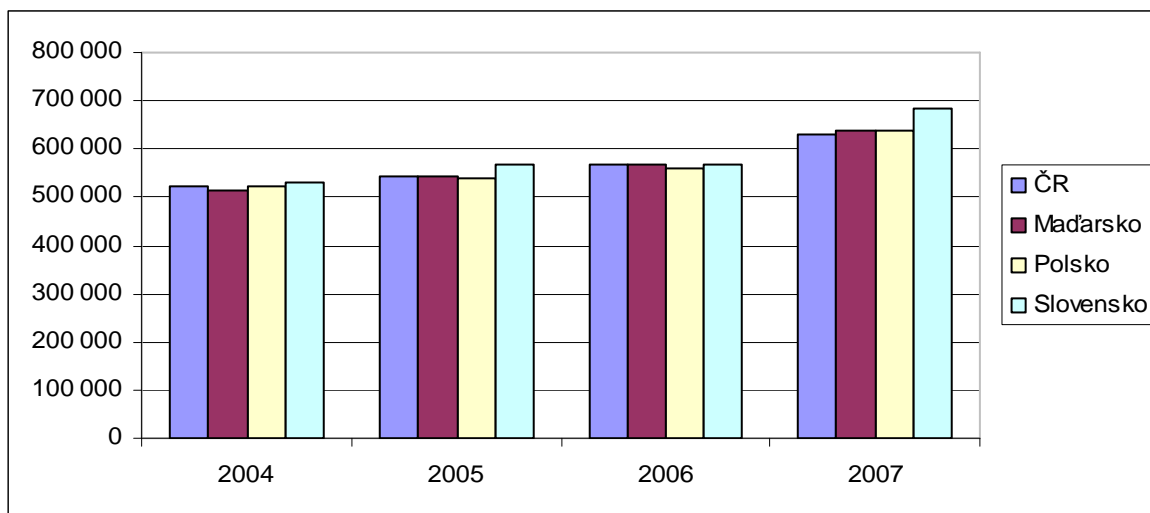
spolupráce, je účast nejméně 3 visegrádských partnerů¹²⁰. Detailnější srovnání let 2004 - 2007 v přesných finančních alokacích je uvedeno v příloze č.1.

Tab 3.10 Čerpání finančních prostředků v zemích V4 v letech 2004 – 2007 (v EUR)

	2004	2005	2006	2007
ČR	520 644	542 222	568 911	631 300
Maďarsko	515 428	540 952	567 416	640 112
Polsko	522 308	539 417	560 522	637 905
Slovensko	531 668	566 273	568 003	682 690

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum.

Graf 3.3 Srovnání čerpání finančních prostředků v zemích V4 v letech 2004 – 2007

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum

Co se týče výměny mládeže v rámci V4 od roku 2004, lze vidět tendenci zvyšování. Zatímco v roce 2000 byly realizovány pouze 3 projekty, v roce 2004 jich bylo již 24 a 36 v roce 2007. Tato aktivita ovšem není tak populární jako kulturní spolupráce či vědecká spolupráce a výzkum. V příloze č. 2 je možné sledovat růst počtu projektů v jednotlivých oblastech za roky 2000 – 2007 s důrazem na výměnu mládeže v letech 2004 – 2007.

Zájem žadatelů o projekty se od roku 2000 neustále zvyšoval, stejně jako jejich kvalita. Do roku 2007 bylo podpořeno více než 1 700 grantových projektů, přes 380 stipendijních programů a téměř 40 projektů, jež podporují umění a kulturu (VARP). Mezi nejpočetnější skupinu žadatelů patří nestátní neziskové organizace,

¹²⁰ Blíže viz dotazník pro IVF.

vzdělávací ústavy a školy. Podpora spolupráce mezi těmito subjekty je dlouhodobou prioritou celého Visegrádu. Náročnost psaní žádosti o grant z pohledu žadatele není nijak výrazná. Je potřeba počítat se základní počítačovou gramotností a znalostí anglického jazyka. Byť jsou konzultace možné ve kterémkoliv jazyce V4, jazykem vyúčtování i samotných přihlášek je angličtina. Za časově náročné by se dalo považovat finanční vyúčtování. Z reakcí žadatelů je patrné, že proces psaní žádosti o grant není složitý a programoví manažeři IVF neevidují větší množství problémových přihlášek či vyúčtování.¹²¹

Co se týče oblasti Malých a Standardních grantů jsou využívána obě grantová schémata a proporcionalita mezi nimi není zcela relevantní. Za pozitiva obou grantů lze považovat možnost posunu délky již schváleného projektu, a to jak prodloužení, tak zkrácení oproti plánu písemnou formou. Stejně tak lze změnit rozpočet, a to směrem dolů.

Dle IVF je stále rostoucí zájem o projekty v oblasti výměny mládeže. Díky zvýšení informovanosti o možnosti využívání grantů, a to především ve školách, samosprávách, uměleckých institucích, zastupitelských úřadech v zemích V4 i mimo ně apod., je zřejmé, že se tento zájem dlouhodobě udržuje kolem 10 % v rámci grantových kategorií. Zároveň IVF provádí prezentace ve všech zemích V4, ale také na Ukrajině a v Srbsku.¹²²

¹²¹ Blíže viz dotazník pro IVF(viz příloha č. 9).

¹²² Tamtéž.

Závěr

Předkládaná práce je koncipována do tří úrovní. První dvě jsou na stejné úrovni a z nich vychází třetí, jakožto analýza praktického fungování předešlých dvou úrovní. Závěrečná část tedy bude shrnutím celé práce a determinací největších specifíků fungování komunitárního programu Mládež (MvA) a IVF. Přes velmi specifický předmět zkoumání, jež byl dále zúžen, je verifikace stanovených hypotéz a subhypotéz specifickou částí závěrečné kapitoly.

V úvodu této práce byla stanovena hlavní hypotéza a dvě subhypotézy. Hlavní hypotéza zní: „V rámci Visegrádské skupiny je podpora výměny mládeže zajištěna z více nadnárodních zdrojů“. Ověření této hypotézy je hlavním cílem této práce. Takto stanovená hypotéza je podložena dvěma subhypotézami, které vycházejí z tvrzení, že výměna mládeže je podporována jak z komunitárního programu Mládež (MvA) na úrovni EU, tak pomocí IVF na regionální úrovni V4. První subhypotéza měla za cíl ověřit fungování komunitárního programu Mládež (MvA), a to zda byly finanční prostředky tohoto programu v dostatečné míře využívány státy V4. Ve všech zemích byl program zaveden v roce 2000. Na počátku nebyl dostatečně propagován, to se zobrazilo i na počtu projektů, které byly realizovány. Navíc zkušenosti žadatelů a potažmo i řídicích struktur s sepisováním projektových žádostí byly téměř nulové. Hlavní myšlenka programu, podpora vzdělávání, především pak neformálního, nebyla dostatečně pochopena. Z těchto důvodů by se mohlo zdát, že program Mládež neměl žádnou budoucí perspektivu. Tento fakt se podařilo vyvrátit během následujících dvou let, kdy oblíbenost programu mezi mladými lidmi vzrůstala. Tomuto napomohly především národní agentury, jejichž úkolem je koordinace programu v dané zemi. Zvýšení propagace, různé formy školení a seminářů, prezentace a informační letáky vedly k tomu, že se program dostával do podvědomí mladých lidí. Významnou roli v tomto procesu sehráli regionální konzultanti, jež pracují pod národní agenturou. Jejich přínos spočívá v tom, že znají daný region lépe a mohou tak v případných projektech vyzdvihnout potenciál dané oblasti, což je hodnoceno jako pozitivum.

Po provedené analýze ve třetí kapitole lze konstatovat, že po vstupu států V4 do EU, se zvýšily rozpočty na program Mládež ve všech 4 zemích. To vedlo k vyššímu počtu podávaných žádostí a paralelně i k počtu realizovaných projektů. Větší konkurence navíc motivovala žadatele k vyšší kvalitě jejich projektů a díky tomu se zlepšila i kvalita

projektového řízení ze strany žadatelů i řídicích struktur programu. Je nutné podotknout, že každoročně byly vyčerpány veškeré finanční prostředky poskytnuté jednotlivým zemím, a to přispělo právě k danému navyšování rozpočtů.

Obecně je možné hodnotit program Mládež za velmi úspěšný. Měl dlouhodobý pozitivní dopad nejen na mladé lidi a jejich nově nabyté zkušenosti, ale také na mládežnickou politiku na regionální a národní úrovni a na širokou veřejnost. V letech 2000 – 2006 byl největším podporovatelem projektů mezinárodní mládežnické mobility ve všech zemích V4. Z daného textu lze konstatovat, že první subhypotéza byla ověřena a je tedy zcela opodstatněné prezentovat tvrzení, že finanční podpora komunitárního programu Mládež v zemích V4 je využívána v dostatečné míře.

Druhá subhypotéza byla zaměřena na čerpání finančních prostředků IVF v rámci výměny mládeže v zemích V4. IVF realizuje danou aktivitu pomocí Malých a Standardních grantů, jež rozdíl mezi nimi je ve výši čerpání finančních prostředků na projekt. Důvodem zavedení těchto dvou grantů byla potřeba podporovat obyvatele daných zemí v různých oblastech zájmu. Jeden z nich byla právě výměna mládeže. Od roku 2000 bylo možné čerpat finanční prostředky pouze ve formě Standardních grantů, kdy částka na projekt musela být vyšší než 4 000 EUR. Ne všechny podané žádosti však dosahovaly dané hodnoty. Proto IVF v roce 2002 zavedla i tzv. Malé granty, které měly financovat projekty do výše 4 000 EUR. Oblíbenost obou grantů každoročně vzrůstala, není však možné počítat proporcionalitu využívání grantů v oblasti výměny mládeže.

I přesto, že výměna mládeže nebyla využívána v takové míře jako oblast kulturní spolupráce, jež zaujímá po celou dobu existence IVF své prvenství, je možné tvrdit, že vzhledem k navyšování příspěvků jednotlivých členských států do rozpočtu IVF, proporcionalně rostl i zájem o realizaci těchto projektů. Byť by bylo možné pohlížet na IVF jako na institucionální strukturu méně povědomou, či co se týče počtu realizovaných projektů méně aktivní, je nutné toto tvrzení negovat. I přes podmínku účasti minimálně tří visegrádských partnerů na projektu, nebo menšího obnosu finančních prostředků oproti komunitárnímu programu EU, je každoročně rozpočet přečerpan a zájem mladých lidí se neustále zvyšuje. Tento fakt lze potvrdit tím, že nejen účastníci projektů předávají své zkušenosti a poznatky dalším potenciálním účastníkům, ale i IVF zlepšil propagaci grantů a jejich dostupnost mezi občany V4 a to ve formě prezentací, seminářů a školení v nejrůznějších institucích propagačních letáků a kvalitních webových stránek, kde je možné vyplnit formulář žádosti o projekt on-line. Mimo jiné je možná písemná změna

již schváleného projektu v oblasti délky projektu, buď prodloužení, nebo zkrácení, anebo změna rozpočtu, a to směrem dolů. Přestože je oficiálním jazykem IVF angličtina, je možné konzultovat projekt v podstatě v kterémkoliv jazyce V4. Toto lze považovat za flexibilní přístup IVF k případným žadatelům o projekt.

Všeobecně lze fungování obou grantů v oblasti výměny mládeže hodnotit za velice úspěšné. Jejich dopad je taktéž dlouhodobý, a to nejen v oblasti podpory aktivit mladých lidí a zvýšení jejich znalostí, ale i ve zlepšeném projektovém řízení a tím i zvýšené konkurenceschopnosti projektů. Obecně lze tedy druhou subhypotézu, která zní „V zemích V4 jsou finanční prostředky Mezinárodního visegrádského fondu čerpány v dostatečné míře na základě znalosti cílové skupiny a v souvislosti s jednoduchými podmínkami pro čerpání finančních prostředků na podporu výměny mládeže“, považovat za splněnou.

Cílem práce bylo poskytnout širší náhled a vhled do problematiky čerpání finančních prostředků na výměnu mládeže ze dvou regionálních uskupení. Teprve potvrzením první subhypotézy a na ní závislé druhé subhypotézy, lze potvrdit hlavní hypotézu o podpoře výměny mládeže v rámci zemí V4 z více nadnárodních zdrojů.

Jako hlavní přínos této práce je považováno právě hlubší poznání a analýza ne příliš povědomé výměny mládeže. Poznatky této práce mohou být využity jak při přípravě projektů v dané oblasti a to buď z komunitárního programu MvA, anebo v rámci Standardních a Malých grantů poskytovaných IVF, neboť práce obsahuje prohloubená elementární fakta, ale i jako případný materiál pro přípravu prezentace již zmíněných subjektů.

Tab. B Verifikace struktury hypotéz

V RÁMCI VISEGRÁDSKÉ SKUPINY JE PODPORA VÝMĚNY MLÁDEŽE ZAJIŠTĚNA Z VÍCE NADNÁRODNÍCH ZDROJŮ	
Finanční podpora komunitárního programu EU na výměnu mládeže v zemích V4 je dostatečně využívána.	<ul style="list-style-type: none"> • Vzhledem ke stálému navyšování rozpočtu na program Mládež ve všech 4 zemích během let 2000 – 2006 a stálému navyšování počtu realizovaných projektů lze konstatovat, že program byl využíván v dostatečné míře ve všech 4 státech V4. • Vytváření programu MvA pro současné programovací období bylo ovlivněno rozsáhlými konzultacemi s různými aktéry poskytujícími finanční prostředky, odborníky i jednotlivci. Dále pak závěrečným, především pozitivním hodnocením v oblasti rozsahu čerpání, hodnocením programu Mládež. • Národní agentury se snaží o zvýšenou propagaci programu, a to díky prezentacím, různým informačním brožurám a osobním kontaktem regionálních konzultantů s potenciálními projektovými žadateli. • Program Mládež má dlouhodobý dopad nejen na místní, ale i celoevropskou úroveň. Mládež má možnost setkávat se s mladými lidmi z různých regionů EU, a tím může mít vliv na soudržnost celé EU.
V zemích V4 jsou finanční prostředky Mezinárodního visegrádského fondu čerpány v dostatečné míře na základě znalosti cílové skupiny a v souvislosti s jednoduchými podmínkami pro čerpání finančních prostředků na podporu výměny mládeže.	<ul style="list-style-type: none"> • Písemně lze měnit délku projektu, tzn. jeho prodloužení či zkrácení oproti původně stanovenému plánu, stejně jako lze změnit schválený rozpočet, a to směrem dolů. • Snaha IVF je dlouhodobá vyváženost zájmu jednotlivých zemí V4. Snad jen nepatrné převyšování v čerpání finančních prostředků vykazuje Slovensko. • IVF dostává problematiku výměny mládeže do podvědomí občanů tím, že poskytuje informace ve formě prezentací a osobních schůzek ve školách, samosprávách, uměleckých institucích apod. a poskytováním propagačních materiálů nejen přes webové stránky, ale i formou letáků a brožur. • IVF nerozšiřuje oblast výměny mládeže do jiných zemí než států V4. Grant je možné si podat z kterékoliv země světa za podmínky, že projekt bude mít charakter V4¹²³.

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum.

¹²³ Charakter V4 znamená, že v projektu musí být zainteresovány subjekty ze zemí V4 a projekt bude na tyto země orientován.

Seznam použité literatury

Knihy

1. FIALA, P. a PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 743 s. ISBN 80-7325-015-2.
2. FIALA, P. a SCHUBERT, K. *Moderní analýza politiky. Uvedení do problematiky a metod policy analysis*. 1. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2000. 170 s. ISBN 80-85947-50-1.
3. FUNDACJA ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI. *Program Młodzież Raport 2004*. Warszawa: CERTO” Joanna Rykun-Werner. 32 s. ISBN 83-60058-09-1.
4. FUNDACJA ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI. *Program Młodzież Raport 2005*. Warszawa: Żak. s p. z o.o., 2006. 65 s. ISBN 83-60058-15-6.
5. FUNDACJA ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI. *Program Młodzież Raport 2006*. Warszawa: KAD, 2007. 50 s. ISBN 978-83-60058-26-8.
6. JAGODZIŃSKI, A. *The Visegrad Group - A Central European Constellation*. 1st ed. Bratislava: International Visegrad Fund, 2006. 255 p. ISBN 80-969464-7-1.
7. SAGIT. *Úplné znění Evropské právo - základní dokumenty*. Ostrava: Sagit, 2005. 240 s. ISBN 80-7208-439-9.
8. VYKOUKAL, J. a KOL. *Visegrád, možnosti a meze středoevropské spolupráce*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2003. 405 s. ISBN 80-86569-34-9.
9. ZLÝ, B. *Základy teorie integračních procesů*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - TUO, 2004. 106 s. ISBN 80-248-0657-6.
10. ZLÝ, B. *Teorie a praxe ekonomické integrace*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - TUO, 1999. 138 s. ISBN 80-7078-633-7.

Elektronické publikace

11. BOČEK, J. a KOL. *YOUTH and V4 co-operation* [on-line]. 2004. 20 s. [cit. 2008-03-23]. Dostupné na Internetu:
http://www.youth.org.pl/s/p/artykuly/57/57/V4_cooperation.pdf.
12. EUROPEAN COMMISSION. *The future development of the European union education, training and youth programmes after 2006* [on-line]. Listopad 2002. 24 s. [cit. 2008-01-24]. Dostupné na Internetu:
http://ec.europa.eu/education/programmes/newprog/consult_en.pdf.
13. EUROPA YOUTH - EUROPA. *European Commission white paper a new impetus for european youth* [on-line]. 21.11.2001. 76 s. [cit. 2008-01-22]. Dostupné na Internetu:
http://ec.europa.eu/youth/archive/whitepaper/index_en.html.
14. EVROPSKÁ KOMISE. *Program Mládež – Uživatelská příručka, Upravená verze platná od 1.1.2005* [on-line]. 85 s. [cit. 2007-12.12]. Dostupné na Internetu: http://ec.europa.eu/index_en.html.
15. EVROPSKÁ KOMISE. *Rozpočet EU na rok 2007* [on-line]. 2007. 2 s. [cit. 2008-03-10]. Dostupné na Internetu:
http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/dep_eu_budg_2007_cs.pdf.
16. EVROPSKÁ KOMISE, GRŮ PRO VZDĚLÁVÁNÍ A KULTURU. *Mládež v Akci 2007 – 2013, Průvodce programem, Verze platná od 1.1.2007* [on-line]. 140 s. [cit. 2008-01-08]. Dostupné na Internetu:
http://ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/doc443_en.htm.
17. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Agreement concerning the establishment of the International Visegrad Fund* [on-line]. 7 s. [cit. 2008-02-18]. Dostupné na Internetu: www.visegradfund.org/download/statute.pdf.
18. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2004* [on-line]. 2005. 22 s. [cit. 2008-02-22]. Dostupné na Internetu:
<http://www.visegradfund.org/press.html>.

19. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2005* [on-line]. 2006. 22 s. [cit. 2008-02-22]. Dostupné na Internetu:
<http://www.visegradfund.org/press.html>.
20. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2006* [on-line]. 2007. 7 s. [cit. 2008-04-02]. Dostupné na Internetu:
<http://www.visegradfund.org/press.html>.
21. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Annual report 2007* [on-line]. 2008. 25 s. [cit. 2008-04-02]. Dostupné na Internetu:
<http://www.visegradfund.org/press.html>.
22. INTENATIONAL VISEGRAD FUND. *Rules of the Visegrad Scholarship Programme* [on-line]. 2008. 3 s. [cit. 2008-03-15]. Dostupné na Internetu:
<http://www.visegradfund.org/scholarships.html>.
23. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Malé granty - základní informace* [on-line]. 2008. 3 s. [cit. 2008-03-15] Dostupné na Internetu:
http://www.visegradfund.org/small_basicCZ.html.
24. IUVENTA. *Výročná správa za rok 2005* [on-line]. Duben 2006. 20 s. [cit. 2007-12-28]. Dostupné na Internetu:
<http://www.iuventa.sk/Default.aspx?CatID=33>.
25. IUVENTA. *Výročná správa za rok 2006* [on-line]. Duben 2007. 19 s. [cit. 2007-12-27]. Dostupné na Internetu:
<http://www.iuventa.sk/Default.aspx?CatID=33>.
26. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Přehled komunitárních programů v období 2007–2013* [on-line]. 1 s. [cit. 2008-02-15]. Dostupné na Internetu:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_komunitarni_programy_28682.html.
27. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Obecné zásady pro hospodaření s finančními prostředky EU při realizaci komunitárních programů* [on-line]. 28 s. [cit. 2007-28-12]. Dostupné na Internetu:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_komunitarni_programy_28692.html.

28. MŠMT. *Statut Řídícího výboru komunitárního programu Mládež* [on-line]. 31.5.2002. 2 s. [cit. 2008-01-08]. Dostupné na Internetu: <http://www.msmt.cz/mladez/statut-ridiciho-vyboru-komunitarniho-programu-mladez>.
29. VISEGRAD GROUP. *Declaration of Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on cooperation of the Visegrád Group countries after their accession to the European Union (12 May 2004)* [on-line] 2008. 4 s. [cit. 2008-02-12]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=1096&articleID=3894&ctag=articlelist&iid=1>.
30. VISEGRAD GROUP. *Deklarace o spolupráci České a Slovenské federativní republiky, Polské republiky a Maďarské republiky na cestě evropské integrace* [on-line]. 1 s. [cit. 2008-02-01]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=1014>.
31. VISEGRAD YOUTH ASSOCIATION. *Charter of Visegrad Youth Association* [on line]. 2008. 10 s. [cit. 2008-03-02]. Dostupné na Internetu: www.visegradyouth.org/download/charter.doc.

Legislativa

32. EVROPSKÁ KOMISE. *Nařízení Komise (ES) č. 1653/2004 ze dne 21. září 2004 o typovém nařízení financování výkonných agentur na základě nařízení Rady (ES) č. 58/2003 stanovující status výkonných agentur pověřených určitými úkoly souvisejícími se správou programů Společenství* [on-line]. 21.9.2009. 13 s. [cit. 2008-01-25]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=389468:cs&lang=cs&list=389468:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>.
33. EVROPSKÝ PARLAMENT, RADA. *Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1031/2000 ze dne 13. dubna 2000, kterým se zavádí Akční program Společenství Mládež* [on-line]. 13.4.2000. 10 s. [cit. 2008-01-02]. Dostupné na Internetu: <http://eur->

lex.europa.eu/Notice.do?val=236921:cs&lang=cs&list=236921:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=.

34. EVROPSKÁ KOMISE. *Rozhodnutí Komise (ES) č. 2005/56 ze dne 14. ledna 2005 o zřízení výkonné agentury pro správu činnosti Společenství v oblasti vzdělávání a kultury a v audiovizuální oblasti podle nařízení Rady (ES) č. 58/2003 ze dne 19. prosince 2002, nazvané „Výkonné agentury pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast“* [on-line]. 14.1.2005. 4 s. [cit. 2008-01-22]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=394040:cs&lang=cs&list=464040:cs,417712:cs,394040:cs,393568:cs,&pos=3&page=1&nbl=4&pgs=10&hwords=>.
35. EVROPSKÁ KOMISE. *Rozhodnutí Komise č. 2007/114/ES ze dne 8. února 2007, kterým se mění rozhodnutí Komise 2005/56/ES o zřízení výkonné agentury pro správu činnosti Společenství v oblasti vzdělávání a kultury a v audiovizuální oblasti podle nařízení Rady (ES) č. 58/2003, nazvané Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast* [on-line]. 8.2. 2007. 4 s. [cit. 2008-02-26]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=443628:cs&lang=cs&list=443628:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>.
36. EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení Komise Radě o evropských politikách týkajících se mládeže. Řešení problémů mladých lidí v Evropě – provádění Evropského paktu pro mládež a podpora aktivního občanství {SEC(2005)693}* [on-line]. 30.5.2005. 22 s. [cit. 2008-01-13]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=400013:cs&lang=cs&list=400013:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>.
37. EVROPSKÝ PARLAMENT, RADA. *Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1719/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí program Mládež v akci na období 2007 až 2013* [on-line]. 15.11. 2006. 15 s. [cit. 2008-02-28]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=436193:cs&lang=cs&list=436193:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>.

38. RADA EU. *Nařízení Rady (ES) č. 58/2003 ze dne 19. prosince 2002, kterým se stanoví statut výkonných agentur pověřených některými úkoly správy programů Společenství* [on-line]. 19.12.2002. 8 s. [cit. 2007-12-06]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=283604:cs&lang=cs&list=283604:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>.
39. RADA EU. *Nařízení Rady (ES) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002 o finančním nařízení platném pro obecný rozpočet Evropských společenství* [on-line]. 25.6.2002. 48 s. [cit. 2007-11-28]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=275017:cs&lang=cs&list=447189:cs,386809:cs,283777:cs,275017:cs,&pos=4&page=1&nbl=4&pgs=10&hwords=> .
40. RADA EU. *Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999* [on-line]. 11.7.2006. 54 s. [cit. 2007-12-04]. Dostupné na Internetu: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=430930:cs&lang=cs&list=451085:cs,451064:cs,450114:cs,433364:cs,430930:cs,&pos=5&page=1&nbl=5&pgs=10&hwords=>.

Tištěné publikace

41. ČESKÁ NÁRODNÍ AGENTURA. *Národní zpráva o průběhu a dopadu programu Mládež 2000 – 2006, Česká republika*. Praha, 2007. 43 s.
42. IUVENTA. *Community Youth Programme 2000 – 2006 in the Slovak Republic. Evaluation Report*. Bratislava, 2007. 35 s.
43. RIGÓ R., SZABÓ I. *Final evaluation report on the Youth Programme in Hungary 2000 – 2006*. Budapešť, 2006. 128 s.

Články v elektronické podobě

44. LOUŽEK, M. *Visegrádská čtyřka – patnáct let poté* [on-line]. 27.2.2007. [cit. 2008-02-01]. Dostupné na Internetu: <http://cepin.cz/cze/clanek.php?ID=676>.
45. ZRUCKÁ, D. *Vznik a Vývoj Visegrádské skupiny – Základní informace* [on-line]. 1.12.2004. [cit. 2008-02-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegrad.info/?q=pl/node/110>.

Zdroje sítě WWW

46. ČNA MLÁDEŽ. *Mládež v akci* [on-line]. 2007. [cit. 2007-12-15]. Dostupné na Internetu: <http://www.mladezvakci.cz/informace-o-programu/cna-mladez/>.
47. EUROPA. *Agencies of the European Union - Executive agencies* [on-line]. 2008. [cit. 2008-01-23]. Dostupné na Internetu: http://europa.eu/agencies/executive_agencies/index_en.htm.
48. EURODESK. *Stodium, práce v zahraničí a vzdělávací programy* [on-line]. 2008. [cit. 2008-01-02]. Dostupné na Internetu: <http://www.eurodesk.cz/>.
49. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Small Grants* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/grants.html>.
50. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Visegrad Artist Residency Programme* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-07] Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/residence.html>.
51. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Visegrad Scholarship Program* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-10]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/scholarships.html>.
52. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Visegrad Strategic Program* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-06]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/grants.html>.
53. INTERNATIONAL VISEGRAD FUND. *Visegrad University Studies Grant* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-10]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradfund.org/grants.html>.

54. IUVETNA. *Titulná stránka* [on line]. 2007. [cit.2007-12-16]. Dostupné na Internetu: <http://www.iuventa.sk/Default.aspx>.
55. IVO- IŠTITÚT PRE VEREJNÉ OTÁZKY. *Ivo* [on line]. 2008.[cit.2008-03-16]. Dostupné na Internetu: <http://www.ivo.sk/104/sk/kto-sme/ivo>.
56. MOBILITÁS. *Szakmai Portál* [on line]. 2008. [cit.200-03-08]. Dostupné na Internetu:http://www.mobilitas.hu/?hol=v4&h_id=37.
57. NÁRODNÍ INSTITUT DĚTÍ A MLÁDEŽE. *Základní dokumenty* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-07]. Dostupné na Internetu:<http://www.nidm2.cz/o-nidm/zakladni-dokumenty/co-je-vlastne-nidm>.
58. THE EFTA SECRETARIAT. *The Efta secretariat* [on line]. 2008. [cit.2008-02-16]. Dostupné na Internetu: <http://www.efta.int/>.
59. VISEGRAD GROUP. *Annual Report on the Activities of the Visegrad Group Bratislava – Budapest – Prague – Warsaw, 2000* [on-line]. 2008. [cit. 2008-02-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=943&articleID=3933&ctag=articlelist&iid=>.
60. VISEGRAD GROUP. *Contents of Visegrad cooperation approved by the Prime Ministers' Summit Bratislava, 14th May, 1999* [on-line]. 2008. [cit. 2008-02-03]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=941&articleID=3937&ctag=articlelist&iid=1>.
61. VISEGRAD GROUP. *Guidelines on the Future Areas of Visegrad Cooperation* [on-line] 2008. [cit. 2008-02-05]. Dostupné z Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=941&articleID=3936&ctag=articlelist&iid=1>.
62. VISEGRAD GROUP. *International Visegrad Fund* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-12]. Dostupné na Internetu: <http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=878>.
63. VISEGRAD GROUP. *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny (červen 2007 – červen 2008)* [online]. 2008. [cit. 2008-03-09]. Dostupné na Internetu: <http://visegradgroup.eu/main.php?folderID=942>.

64. VISEGRAD GROUP. *Program slovenského predsedníctva V4 2006/2007* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-09]. Dostupné na Internetu:
<http://visegradgroup.eu/main.php?folderID=942>.
65. VISEGRAD YOUTH ASSOCIATION. *Members* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-04]. Dostupné na Internetu:
http://www.visegradyouth.org/index.php?option=com_content&task=view&id=72&Itemid=109.
66. VISEGRAD YOUTH. *Visegrad Youth Association* [on-line]. 2008. [cit. 2008-03-02]. Dostupné na Internetu:
http://www.visegradyouth.org/index.php?option=com_content&task=view&id=80&Itemid=47.

Seznam zkratk a symbolů

CEFTA	Středoevropská zóna volného obchodu Central Europe Free Trade Agreement
ČNA	Česká národní agentura Mládež
ČR	Česká republika
EDS	Evropská dobrovolná služba European voluntary service
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu European Free trade Association
EK	Evropská Komise European Commission
ES	Evropské společenství European Community
EU	European Union Evropská unie
FRSE	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacja Nadace rozwoje vzdělávacího systému
FSZH(MOIS)	Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat Národní mládežnický servis pro mobilitu mladých lidí
IPA	Nástroj pro předvstupní pomoc Instrument for Pre-Accession Assistance
IVF	Mezinárodní visegrádský fond International visegrad fund
MvA	Mládež v akci Youth in Action

NATO	Severoatlantická aliance
	North Atlantic Organization
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
V4	Visegrádská čtyřka
VAM	Visegrádská asociace mládeže
	Visegrad Youth Association
VARP	Visegrádský umělecký program
	Visegrad Artist Residency Programme

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že údaje o diplomové práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé diplomové práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne.....

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

Seznam příloh

- Příloha č. 1:** Čerpání finančních prostředků jednotlivých zemí V4 v letech 2004 – 2007
- Příloha č. 2:** Přehled počtu projektů realizovaných v rámci Malých a Standardních grantů v letech 2000 - 2007
- Příloha č. 3:** Dotazník na regionálního konzultanta ČR – kraj Vysočina
- Příloha č. 4:** Dotazník na regionálního konzultanta ČR – Královehradecký kraj
- Příloha č. 5:** Dotazník na regionálního konzultanta ČR – Jihočeský kraj (sever)
- Příloha č. 6:** Dotazník na regionálního konzultanta ČR – Jihočeský kraj (jih)
- Příloha č. 7:** Dotazník na regionálního konzultanta ČR – Olomoucký kraj
- Příloha č. 8:** Dotazník na Národní agenturu programu Mládež v Polsku
- Příloha č. 9:** Dotazník na Mezinárodní Visegrádský Fond

Příloha č.1: Čerpání finančních prostředků jednotlivých zemí V4 v letech 2004 – 2007 (v EUR)

	2004		2005		2006		2007		
	Standardní granty	Malé granty	Standardní granty	Malé granty	Standardní granty	Malé granty	Standardní granty	Malé granty	Celkem
ČR	410 000	110 644	428 000	114 222	454 800	114 111	498 700	132 600	2 263 077
Maďarsko	407 000	108 428	429 000	111 952	454 800	112 616	498 000	142 112	2 263 908
Polsko	400 000	122 308	426 309	113 108	454 800	105 722	504 700	133 205	2 260 152
Slovensko	406 000	125 668	455 500	110 773	454 800	113 203	541 800	140 890	2 348 634
Celkem	1 623 000	467 048	1 738 809	450 055	1 819 200	445 652	2 043 200	548 807	9 135 771

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum.

Příloha č. 2: Přehled počtu projektů realizovaných v rámci Malých a Standardních grantů v letech 2000 - 2007

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Celkem
Kulturní spolupráce	11	36	47	107	163	162	161	206	893
Přeshraniční spolupráce	6	22	22	11	19	19	20	16	135
Vědecká výměna a výzkum	3	16	32	28	42	47	71	69	308
Vzdělávání	3	8	22	24	24	31	43	62	217
Výměna mládeže	3	7	21	33	24	39	36	36	199
Podpora turismu						3	12	14	29
CELKEM	26	89	144	203	272	301	343	403	1781

Zdroj: Autorčin vlastní výzkum.

Příloha č. 3: Dotazník na regionálního konzultanta ČR – kraj Vysočina

Jméno a instituce: *Havlíčková Iva - regionální konzultant kraje Vysočina, Informační centrum mládeže v Pelhřimově.*

1. Jaký objem finančních prostředků byl alokovan v ČR v období 2004 – 2006 v rámci programu Mládež, speciálně v oblasti výměny? Kolik bylo čerpáno ve Vašem kraji? Byly tyto alokace dostatečné? A pokud ne, proč?

2. Jaká je charakteristika nejpočetnější skupiny žadatelů v rámci výměny mládeže? (např. věkové struktury, skupiny či jednotlivci apod.)

NNO pracující s mládeží a neformální skupiny a jednotlivci ve věku 17 – 23 let

3. V čem spatřujete největší problémy při psaní žádostí o projekty na výměnu mládeže?

Rozpor mezi žádostí, cíly a implementací/realizací a pohled na finanční prostředky, nikoli na kvalitu a práci s lidmi a přípravu, která je u neformálního vzdělávání mnohem zásadnější a potřebnější (ne samozřejmě ve všech případech).

4. Jaká je současná alokace pro program Mládež v Akci? A jakým způsobem byla tato alokace ovlivněna programem Mládež?

Ovlivněna byla výstupy z hodnocení, závěrečného i průběžného, programu Mládež a novým rozložením akcí, sledování priorit, a tím také prostředků do celého programu i jednotlivých akcí.

5. Do jaké míry je psaní žádostí o projekt pro žadatele administrativně a finančně náročné?

Jedná se o Program adresovaný mladým lidem od 13 do 30 let, proto jsou žádosti, projektový management i finanční zajištění této cílové skupině přizpůsobeno. Jedná se o jeden z nejméně náročných programů, kdy existuje velká podpora stávajících žadatelů i potenciálních (vzdělávací, informační, atd.).

6. Do jaké míry mohl program Mládež flexibilně reagovat na rozpočet projektu, nebo je jeho konečný rozpočet a věcná stránka neměnná?

Změny v projektech jsou vždy možné, podle pravidel programu, tzn. neomezené, vždy je však nutné informovat národní agenturu a změny mít schváleny, v případě změn v průběhu projektu mít ke změnám opodstatněné vysvětlení.

7. Do jaké míry a jakým způsobem spolupracují země V4 při realizaci výměny mládeže anebo se jedná o individuální přístup v rámci celé Evropské unie? (např. do jaké míry je zohledněna regionální a kulturní blízkost států V4 apod.)

Spolupráce V4 zemí je jedna s českých priorit a jedná se o sousední země, kdy je spolupráce jen vítána. Často je však pro žadatele zajímavější spolupracovat se vzdálenějšími zeměmi, které se zdají být atraktivní, málokdy si uvědomují, že i kulturami za hranicemi je jiná a mnohdy velice zajímavá a vzdálená (je důležité se o rozdílech dovídat a učit, poznávat, aby si lidé rozuměli).

8. Které akce byly v rámci programu Mládež nejpočetněji využívány a které naopak ne? A proč?

- a. Akce 1.1 - méně náročná realizace, atraktivita díky mezinárodní účasti*
- b. Akce 1.3 – finanční zajištění, atraktivita díky místní nebo regionální realizaci*
- c. Akce 2 – zkušené organizace, tradice, mezinárodní prvek a zároveň náročnost*

9. Do jaké míry a čím je výměna mládeže přínosná pro evropskou společnost? Anebo je to spíše regionální přínos?

- dovídání se o zemích kulturách, poznávání očima lidí, kteří v dané zemi žijí, zkušenost z mezilidských vztahů a komunikace*
- obohacování zážitky a neformálním učením*
- osobnostní rozvoj*
- překonávání hranic, geografických, ale i osobních*
- učení a pozvání rozdílů, které nás obohacují*

10. Projevují mladí lidé v poslední době větší zájem o akci výměna mládeže? Pakliže projevují tak čím a jak?

Fungující systém „sněhové koule .- nabalování“, pokud někdo získá pozitivní zkušenost, v podstatě jakoukoli, mladí lidé se nabalují a získávají motivaci.

11. Na základě čeho Evropská unie i v novém programovacím období i nadále podporuje výměnu mládeže?

- výstupy a zkušenosti z výměn mládeže*
- interkulturní učení a poznávání podpora evropské mobility*
- utváření „evropské společnosti“ na základě setkávání mládeže z různých zemí, kultur, atd.*

12. Je ve Vašem kraji možné spolufinancování z rozpočtu Krajského úřadu? Pokud ano, tak do jaké výše?

Ano, spolufinancování je možné, ale jen pro určité akce Programu Mládež – bylo rozhodnuto ve spolupráci s RK Vysočina.

Příloha č. 4: Dotazník na regionálního konzultanta ČR – Královehradecký kraj

Jméno a instituce: *Ing. Pohanková Ludmila - regionální konzultant Královéhradeckého kraje, Dům dětí a mládeže Děčko v Náchodě.*

1. Jaký objem finančních prostředků byl alokován v ČR v období 2004 – 2006 v rámci programu Mládež, speciálně v oblasti výměny? Kolik bylo čerpáno ve Vašem kraji? Byly tyto alokace dostatečné? A pokud ne, proč?
Neumím odpovědět, jsem koordinátorem teprve od května 2007, informace Vám podá ČNA programu MvA.
2. Jaká je charakteristika nejpočetnější skupiny žadatelů v rámci výměny mládeže? (např. věkové struktury, skupiny či jednotlivci apod.)
Nejpočetnější jsou skupiny ve věku 15-25 let, členové NNO a spolků, významným prvkem je zájem o poznání kultury evropských zemí.
3. V čem spatřujete největší problémy při psaní žádostí o projekty na výměnu mládeže?
V nalezení adekvátního partnera pro výměnu, v porozumění principu programu MvA (určen pro výměny v oblasti neformálního vzdělávání)
4. Jaká je současná alokace pro program Mládež v Akci? A jakým způsobem byla tato alokace ovlivněna programem Mládež?
Viz otázka č.1 – hledejte v ČNA
5. Do jaké míry je psaní žádostí o projekt pro žadatele administrativně a finančně náročné?
Psaní projektu není nijak finančně náročné, ani administrativní zátěž není vysoká, projektový formulář je velmi návodný, pouze tabulka rozpočtu by mohla být jednodušší a srozumitelnější (návaznosti nákladů, součtování tabulky apod.)
6. Do jaké míry mohl program Mládež flexibilně reagovat na rozpočet projektu, nebo je jeho konečný rozpočet a věcná stránka neměnná?
Rozpočet projektu je možné upravit na základě schválené žádosti o změnu na ČNA, agentura je ochotná, poskytuje konzultace, přístup není úřednický.
7. Do jaké míry a jakým způsobem spolupracují země V4 při realizaci výměny mládeže anebo se jedná o individuální přístup v rámci celé Evropské unie? (např. do jaké míry je zohledněna regionální a kulturní blízkost států V4 apod.)

Byla zohledněna v programu Mládež, v programu Mládež v Akci již není tak akcentována, ale je stále podporována.

8. Které akce byly v rámci programu Mládež nejpočetněji využívány a které naopak ne? A proč?

Nejvíce- Výměny mládežnických skupin nejvíce, potom Evropská dobrovolná služba – jsou nejpřitažlivější pro mladé lidi – cestování a poznávání jiných kultur, EDS - dlouhodobější pobyt v jiné zemi, rozvoj komunikace v cizím jazyce, zajištěné sociální zabezpečení

Nejméně –projekty na podporu demokracie, komunikace s politiky- politika a participace na budování společnosti není pro českou mládež přitažlivé téma. Je to hodně ovlivněno i nestabilitou a chováním politiků při významných událostech (volba prezidenta apod.)

9. Do jaké míry a čím je výměna mládeže přínosná pro evropskou společnost? Anebo je to spíše regionální přínos?

Přínos je obojí. Mládež snáze akceptuje kulturní rozdíly, rychleji přijímá fakt integrované Evropy, možnost vzdělávání se v zahraničí, Evropa není pro ni jen místem pro turistiku, ale místem pro život. Regionální přínos spočívá ve snaze otevřít svůj region více návštěvníkům z EU zemí, přináší zdravý patriotismus a hrdost na rodnou zemi, město.

10. Projevují mladí lidé v poslední době větší zájem o akci výměna mládeže? Pakliže projevují tak čím a jak?

Ano, stále více skupin hledá možnost výměn, zájemem je poznat jinou zemi hlouběji, než při turistickém zájezdu, ale prostřednictvím lidí. Motivací je často výuka cizího jazyka.

11. Na základě čeho Evropská unie i v novém programovacím období i nadále podporuje výměnu mládeže?

Pravděpodobně na základě dokumentu Bílá kniha o mládeži, snaha zapojit mladé lidi do budování občanské společnosti, získat je pro odpovědnost za další rozvoj Evropy - o přesnější odpověď se obraťte na ČNA MvA

12. Je ve Vašem kraji možné spolufinancování z rozpočtu Krajského úřadu? Pokud ano, tak do jaké výše?

Ano. Kraj přispívá na cestovní náklady výměny 70 % popř. na návštěvu zahraniční skupiny v ČR 180Kč/os/den. Dotace lze spojovat, zejména u skupin ze sociálně ohrožených skupin je to vítáno.

Příloha č. 5: Dotazník na regionálního konzultanta ČR – Jihočeský kraj (sever)

Jméno a instituce: *Bc. Michal Mražík - regionální konzultant Jihočeského kraje - sever, Informační centrum mládeže v Táboře.*

1. Jaký objem finančních prostředků byl alokován v ČR v období 2004 – 2006 v rámci programu Mládež, speciálně v oblasti výměny? Kolik bylo čerpáno ve Vašem kraji? Byly tyto alokace dostatečné? A pokud ne, proč?
2. Jaká je charakteristika nejpočetnější skupiny žadatelů v rámci výměny mládeže? (např. věkové struktury, skupiny či jednotlivci apod.)
3. V čem spatřujete největší problémy při psaní žádostí o projekty na výměnu mládeže?

Největším problémem je jednoznačně nedostatečná úroveň žádostí. To je bohužel způsobené tím, že lidé nevědí, jak žádosti psát a zároveň se nikde neinformují.

4. Jaká je současná alokace pro program Mládež v Akci? A jakým způsobem byla tato alokace ovlivněna programem Mládež?

Na současný program Mládež v akci 2007-2013 bylo alokováno 585 milionů EUR.

5. Do jaké míry je psaní žádostí o projekt pro žadatele administrativně a finančně náročné?

Finanční náročnost není velká, jde pouze o obětovaný čas, poštovné a cestovní náklady na cestu do Prahy k podpisu grantové smlouvy. Administrativní žádost záleží čistě na možnostech a zkušenostech žadatele. Z vlastní zkušenosti vím, že lze celý projekt napsat i v jednom člověku.

6. Do jaké míry mohl program Mládež flexibilně reagovat na rozpočet projektu, nebo je jeho konečný rozpočet a věcná stránka neměnná?

Konečný rozpočet je neměnný. Jakékoliv přesažení rozpočtového rámce si musí žadatel uhradit z vlastních prostředků. Obsah projektu se může podle možností upravit, ale nemělo by dojít k naprosté změně. Každá změna musí být vysvětlena.

7. Do jaké míry a jakým způsobem spolupracují země V4 při realizaci výměny mládeže anebo se jedná o individuální přístup v rámci celé Evropské unie? (např. do jaké míry je zohledněna regionální a kulturní blízkost států V4 apod.)

Z vlastních zkušeností mohu říct, že každá takováto spolupráce se odehrává čistě na úrovni programu Mládež v akci. Pokud jsou zde i jiné možnosti, zatím jsem nikde nezachytil jejich využití.

8. Které akce byly v rámci programu Mládež nejpočetněji využívány a které naopak ne? A proč?

9. Do jaké míry a čím je výměna mládeže přínosná pro evropskou společnost? Anebo je to spíše regionální přínos?

Přínos je na všech úrovních. Již při zpracování projektu je každý žadatel, který vyhledá odborné rady regionálních konzultantů upozorněn, že každý projekt musí mít přínos v evropském měřítku i pro místní komunitu. K tomuto účelu jsou stanoveny určité evropské a národní priority. Každý projekt by měl splňovat alespoň jednu z těchto priorit. Ovšem ve velké konkurenci projektů při výběrovém řízení je lépe splňovat priorit více. Priority na evropském měřítku jsou například boj proti rasismu a xenofobii a nebo mezikulturní učení a kulturní rozmanitost.

10. Projevují mladí lidé v poslední době větší zájem o akci výměna mládeže? Pakliže projevují tak čím a jak?

V současné době zájem roste. Projevuje se to množícími se dotazy ohledně programu a nabízených výměn i zvýšením počtem lidí, kteří se sami pokoušejí sepsat žádost. Také se to projevuje stále rostoucí účastí na prezentacích programu Mládež v akci, které dělám na půdě JČU a v Táboře.

11. Na základě čeho Evropská unie i v novém programovacím období i nadále podporuje výměnu mládeže?

12. Je ve Vašem kraji možné spolufinancování z rozpočtu Krajského úřadu? Pokud ano, tak do jaké výše?

Se spolufinancováním akcí z krajského úřadu jsme se ještě nikdy nesetkal a nevím o tom, že by to šlo. Celkem je dost obtížné žádat o prostředky kraje. Jednou jsme to zkoušeli a moc dobře to nešlo. Prostředků je málo a žadatelů příliš mnoho.

Příloha č. 6: Dotazník na regionálního konzultanta ČR – Jihočeský kraj (jih)

Jméno a instituce: *Látal Jan - regionální konzultant Jihočeského kraje- jih, Informační centrum mládeže v Českých Budějovicích.*

1. Jaký objem finančních prostředků byl alokován v ČR v období 2004 – 2006 v rámci programu Mládež, speciálně v oblasti výměny? Kolik bylo čerpáno ve Vašem kraji? Byly tyto alokace dostatečné? A pokud ne, proč?

Kolik bylo alokováno a kolik čerpáno netuším a ani to není pro mne moc zajímavý ukazatel. Za svůj kraj bych řekl, že prostředky byly dostatečné, protože projekty, které za něco stály, byly podpořeny. (Aspoň z těch o kterých vím, nebo které jsem konzultoval.) A také naopak – ty zjevně špatné podpořeny nebyly. Neboli – výši finančních prostředků alokovaných na výměny nepovažuji za překážku realizace projektů.

2. Jaká je charakteristika nejpočetnější skupiny žadatelů v rámci výměny mládeže? (např. věkové struktury, skupiny či jednotlivci apod.)

Jde hlavně o neziskové organizace pracující v oblasti mládeže a neformální skupiny, které jsou ale často zastřešeny nějakou organizací. Dále jsou to NNO, které nejsou zaměřené na mládež, ale těch je málo. Věková struktura není jasná, protože jedna věc je věkové složení zástupců žadatelské organizace (což mohou být nějaké babičky z DDM) a druhá je věk účastníků (který ve starém programu byl do 26 let). Někdy je žadatelem a realizátorem přímo skupina účastníků, ale to spíše výjimečně.

3. V čem spatřujete největší problémy při psaní žádostí o projekty na výměnu mládeže?

Pro běžného žadatele je to podle mých zkušeností:

- a) Uvědomění si, že výměna v programu Mládež je vzdělávací projekt, který se váže na potřeby komunity, cílové skupiny, vlastní organizace, má mít tzv. Evropský rozměr a nejlépe nějakou návaznost.
- b) Pochopitelné popsání výše naznačeného kontextu do kolonek formuláře.
- c) Specifická pravidla financování a výkaznictví.

4. Jaká je současná alokace pro program Mládež v Akci? A jakým způsobem byla tato alokace ovlivněna programem Mládež?

5. Do jaké míry je psaní žádostí o projekt pro žadatele administrativně a finančně náročné?

Administrativně i finančně je zcela nenáročné – nestojí to nic kromě poštovního a administrativně stačí pár kopií. Formulář je také relativně jednoduchý. Nejtěžší je vymyslet pořádný projekt a dokázat ho popsat. (A jsem rád, že to tak je. Stále ještě je v programu Mládež schválení závislé na kvalitě, což se o jiných grantových řízeních vždy říci nedá.)

6. Do jaké míry mohl program Mládež flexibilně reagovat na rozpočet projektu, nebo je jeho konečný rozpočet a věcná stránka neměnná?

Pokud to znamená, zda ČNA upravuje rozpočet projektu, nebo věcnou stránku, tak ne.

Program Mládež má jasná pravidla financování založená na pevných a paušálních částkách, která jsou neměnná a pracovníci ČNA nijak, pokud vím, rozpočet neupravují. Maximálně lze před uzávěrkou upozornit žadatele na formální chyby v rozpočtu, nebo na nevhodnost věcných částí, ale pak už se nic nemění.

7. Do jaké míry a jakým způsobem spolupracují země V4 při realizaci výměny mládeže anebo se jedná o individuální přístup v rámci celé Evropské unie? (např. do jaké míry je zohledněna regionální a kulturní blízkost států V4 apod.)

V4 spolupráce byla (a částečně je i dále) prioritou programu – neboli plus body pro žadatele. Bylo několik setkání Národních agentur, která se ale zabývala spíše obecnými tématy (informace, propagace, školení), ne konkrétními akcemi. Spolupráce v rámci akcí je věcí žadatelů. Nějaké projekty V4 byly u nás i v dalších zemích a byly docela dobré.

8. Které akce byly v rámci programu Mládež nejpočetněji využívány a které naopak ne? A proč?

9. Do jaké míry a čím je výměna mládeže přínosná pro evropskou společnost? Anebo je to spíše regionální přínos?

Je to regionální (skoro bych řekl i osobní) přínos s „Evropskou“ (nadregionální, nadosobní) kvalitou.

10. Projevují mladí lidé v poslední době větší zájem o akci výměna mládeže? Pakliže projevují tak čím a jak?

Během posledních asi šesti let, kdy jsem s programem v kontaktu pozoruji lehce stoupající tendenci, ale není to nic závratného. Spíš stoupá kvalita a úroveň pochopení těch, kteří se zapojit chtějí.

11. Na základě čeho Evropská unie i v novém programovacím období i nadále podporuje výměnu mládeže?

12. Je ve Vašem kraji možné spolufinancování z rozpočtu Krajského úřadu? Pokud ano, tak do jaké výše?

Jiné aktivity – občas spolupracujeme, hlavně s Europe Directem při Krajském úřadě.

Příloha č. 7: Dotazník na regionálního konzultanta ČR – Olomoucký kraj

Jméno a instituce: *Rotterová Stanislava - regionální konzultant Olomouckého kraje, Informační centrum mládeže v Prostějově.*

1. Jaký objem finančních prostředků byl alokován v ČR v období 2004 – 2006 v rámci programu Mládež, speciálně v oblasti výměny? Kolik bylo čerpáno ve Vašem kraji? Byly tyto alokace dostatečné? A pokud ne, proč?
2. Jaká je charakteristika nejpočetnější skupiny žadatelů v rámci výměny mládeže? (např. věkové struktury, skupiny či jednotlivci apod.)
3. V čem spatřujete největší problémy při psaní žádostí o projekty na výměnu mládeže?

Možnost dofinancování.

4. Jaká je současná alokace pro program Mládež v Akci? A jakým způsobem byla tato alokace ovlivněna programem Mládež?
5. Do jaké míry je psaní žádostí o projekt pro žadatele administrativně a finančně náročné?
6. Do jaké míry mohl program Mládež flexibilně reagovat na rozpočet projektu, nebo je jeho konečný rozpočet a věcná stránka neměnná?
7. Do jaké míry a jakým způsobem spolupracují země V4 při realizaci výměny mládeže anebo se jedná o individuální přístup v rámci celé Evropské unie? (např. do jaké míry je zohledněna regionální a kulturní blízkost států V4 apod.)
8. Které akce byly v rámci programu Mládež nejpočetněji využívány a které naopak ne? A proč?
9. Do jaké míry a čím je výměna mládeže přínosná pro evropskou společnost? Anebo je to spíše regionální přínos?

Přínos je značný (částečně popsán v odpovědi č.11) a to jak evropsky tak regionálně.

10. Projevují mladí lidé v poslední době větší zájem o akci výměna mládeže? Pakliže projevují tak čím a jak?

Ano, počet žádostí je větší než finanční možnosti podpory této oblasti – Akce 1.1.

11. Na základě čeho Evropská unie i v novém programovacím období i nadále podporuje výměnu mládeže?

- *jedním z hlavních cílů tohoto grantového programu je umožnit, motivovat, podpořit setkávání mladých lidí, jak z členských zemí EU (prioritně), tak i z okolních zemí a dalších destinací*
- *jednak je to zájem o tuto akci*
- *tato aktivita pomáhá i k naplňování dalších cílů – seznamování se s kulturními rozlišnostmi, napomocť odstraňovat xenofobii, vytvářet příležitost ke vzniku osobních kontaktů i spolupráci mezi organizacemi.*

12. Je ve Vašem kraji možné spolufinancování z rozpočtu Krajského úřadu? Pokud ano, tak do jaké výše?

Ano, pokud je nositelem projektu škola, školské zařízení zřizované krajem. Výše do 20 tisíc.

Příloha č. 8: Dotazník na Národní agenturu programu Mládež v Polsku

Jméno a instituce: *Mikołaj Różycki - Koordynator Akcje 1, Narodowa Agencja Programu Młodzież w Działaniu.*

1. What quantity of financial resources was allocated in the Czech republic (Slovakia, Hungary and Poland) in 2004 – 2006 within the programme of Youth especially in the field of the exchange of Youth? Were these allocations sufficient? If not, why?

In 2004 it was: 2 737 010 Euro

In 2005 it was for youth exchanges (Akcja 1.1): 2 644 617,94 €

In 2006 it was for youth exchanges (Akcja 1.1): 2 846 584,56 €

It was sufficient, the budget became twice bigger after EU accession in 2004.

2. What is the characteristics of the most numerous group of applicants within the Exchange of youth? (for example age group, groups or individuals etc.)

The most numerous groups are non-formal groups, associations, foundations, school groups.

3. Where can you see biggest problems in the preparing application forms of exchange of youth?

The application form is not well connected with project assumptions. It means, that group should give answers for questions which are not directly linked with daily activities, concrete objective, work form, history of starting the partnership cooperation. Recent application form is also too complicated from formal point of view – it demands strict bank paper, tax paper etc.

4. What is the current allocation for the programme „Youth in Action“? And what way was the allocation influenced by the programme „Youth“?

Current allocation is similar to last year of Youth Programme (2006).

5. In what extend is the writing of project's application forms administratively and financially demanding?

Financial rules are not so complicated, but the administration dimension could be difficult. It is paradox that Youth Programme has main idea to support inclusion youth but the procedure of getting money for projects is not so easy.

6. How could the programme „Youth“ flexibly react on the project's budget or was the final budget and project's content unchangeable?

The final accepted budget of project is unchangeable.

7. In what extend and what way do V4 states cooperate by implementation exchanging youth or is it already most individual access within the whole European Union?(f.e. in what extend is regional and cultural closeness of V4 state take into account. atc.)
8. What actions within the programme Youth were most used and what actions not?
Most in youth were: 1.1 , 1.2, EVS, action 5.
Now these are: youth exchanges, youth initiatives, EVS, action 3. Most unpopular is 1.3 (Youth in democracy)
9. Why is the exchange of Youth acceptable for the European society? Or is it a most regional contribution?
10. Have young people demonstrated major interest in the exchange of youth recently?
 If so, how?
11. What basis does the EU support the exchange of youth in the new programming period?
12. Is it possible to cofinance project from national state budget (f.e. from the regional authority, district or cantoun budget)? If so how much?
It is possible, and there is no such strong rule about the procentage or concrete amount.
13. How does European union promote programme Youth in Action, especially exchanging of young people?
Each National Agency has her own promotion strategy and action strategy. It is not coordinated from EU level. It is good to know, thah since 2007 beneficiary could to contest for additional money for promotion of project (and indirectly Action 1 possibilities.

Příloha č. 9: Dotazník na Mezinárodní Visegrádský Fond

Jméno a instituce: *Sýkora Jiří - V4 Public Relations Coordinator, International Visegrad Fund*

1. Jaký objem finančních prostředků byl alokován v letech 2004, 2005, 2006 a 2007 v rámci poskytovaných grantů v oblasti výměny mládeže?

Bohužel statistiky jednotlivých grantových oblastí nevedeme z pohledu finančních objemů, nýbrž z absolutního počtu projektů; finanční objemy jsou pro nás zásadní pouze z pohledu příjmů jednotlivých členských států a následných výdajů subjektům v těchto, a ve třetích zemích.

2. Jsou využívány spíše malé nebo standardní granty v oblasti výměny mládeže?

Jsou využívány obě grantová schémata—zde nemá smysl počítat proporcionalitu mezi Malými a Standardními granty.

3. Jaká je charakteristika žadatelů o grant na výměnu mládeže a jaká skupina nejvíce převažuje?

Jsou to především nestátní neziskové organizace, vzdělávací ústavy a školy.

4. Které země jsou při výměně mládeže nejvíce aktivní? A jakou cílovou zemi žadatelé z České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska nejvíce upřednostňují?

Nelze určit, o kterou zemi se jedná; snažíme se dlouhodobě vyvažovat zájem z jednotlivých zemí a rozdíly nejsou příliš signifikantní. Z pohledu „upřednostňování cílových zemí“ je to opět složité, neboť se nejedná o námi vedený údaj—naše pravidla stojí především na počtu partnerů (obecnou podmínkou pro granty vyjma přeshraniční spolupráce je účast nejméně 3 visegrádských partnerů).

5. Do jaké míry je z pohledu žadatele psaní žádosti o grant administrativně a finančně náročné?

Administrativně (a tedy ani finančně) není příprava žádosti náročná. Je však třeba počítat se základní počítačovou gramotností (formulář je od roku 2008 plně on-line) a znalostí anglického jazyka (angličtina je oficiálním jazykem V4; přestože je možné s námi konzultovat projekt v podstatě v kterémkoliv jazyku V4, angličtina je jazykem vyúčtování i samotných přihlášek). Poněkud náročnější na čas může být finanční vyúčtování, ale ani to není problémem pro člověka s elementární znalostí účetnictví. Z reakcí našich žadatelů víme, že proces není složitý, a ani naši programové manažeři nevidují větší množství problémových přihlášek či vyúčtování.

6. Do jaké míry může úspěšný žadatel v projektu hýbat s cíli a aktivitami, které jsou vázány na daný rozpočet projektu, nebo je rozpočet projektu neměnný?

Délku projektu (tzn. jeho prodloužení či zkrácení oproti plánu) lze písemně změnit, stejně tak jako lze měnit schválený rozpočet, a to směrem dolů.

7. Jaký podstatný význam má výměna mládeže do budoucna v rámci Visegrádské spolupráce?

Je to oblast, o kterou evidujeme rostoucí zájem. Podíváme-li se na statistiky, je zřejmé, že se zájem dlouhodoběji udržuje kolem 10% v rámci grantových kategorií.

8. V čem se mohou výstupy a výsledky výměny mládeže odrazit ve vlastní Visegrádské spolupráci?

Tato projektová kategorie je stejně důležitá jako zbylých pět kategorií, ve kterých granty udělujeme. Visegrádská skupina je o výstupech všech projektů průběžně informována, nemá však na samotné projekty vliv – vyjma tzv. strategického programu, jehož priority se každoročně upravují podle zahraničně politických priorit Visegrádské skupiny. Podpora spolupráce mezi neziskovými organizacemi, školami a vědeckými institucemi je však dlouhodobou prioritou celého Visegrádu.

9. Jaké jsou největší pozitiva a negativa ve vlastní výměně mládeže?

Nedokážu odpovědět, protože hodnocení nám nepřísluší; možná byste zde mohla kontaktovat samotné organizátory projektů. Obecnou výhodou našich projektů je jejich relativně snadné zajištění a „údržba“ včetně vyúčtování, nevýhodou může být pro naše žadatele fakt, že Fond je spíše vhodný pro spolufinancování, nikoliv zaplacení veškerých projektových nákladů (podporujeme projekty do výše 50 % celkových nákladů). Navíc naše pravidla přísně vymezují typy nákladů, které nemůžeme financovat—investice, vlastní provozní náklady, apod.

10. Zvýšil se v posledních letech zájem mládeže o využívání grantů právě v oblasti výměny mládeže? Pokud ano, tak na základě čeho?

Ano, v absolutních číslech počet schválených projektů roste, ale, jak jsem již zmínil, relativně se udržuje na zhruba 10 % v rámci všech grantů. Absolutní nárůst si vysvětlujeme nárůstem zájmu o všechny naše programy – informujeme o nich školy, samosprávy, umělecké instituce, zastupitelské úřady v zemích V4 i mimo apod. Zároveň provádíme prezentace ve všech zemích V4, ale také na Ukrajině, v Srbsku atd.

11. Jakým způsobem propaguje IVF výměnu mládeže?

viz 10.